

Д. В. Зеркалов
ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ В УКРАЇНІ
У п'яти книгах
Книга 5

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

Довідник

Електронне видання комбінованого
використання на CD-ROM

Київ
„Основа”
2009

ББК 31.293
3-57

Зеркалов Д.В.

Енергозбереження в Україні [Електронний ресурс] : У п'яти книгах. Книга п'ята: Використання електроенергії. Довідник / Д. В. Зеркалов. – Електрон. дані. – К. : Основа, 2009. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Систем. вимоги: Pentium; 512 Mb RAM; Windows 98/2000/XP; Acrobat Reader 7.0. – Назва з тит. екрана.

ISBN 978-966-699-489-2

ISBN 978-966-699-494-6 (Кн.5) © Зеркалов Д. В., 2009

ББК 31.293

З-57

Р е ц е н з е н т: *О.М. Лівінський* – віце-президент Української академії наук, д-р техн. наук, проф., лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки.

Зеркалов Д.В.

З-57 Використання електроенергії. Довідник. – К.: Основа, 2009. — 176 с.
(Енергозбереження в Україні).

ISBN 978-966-699-489-2

ISBN 978-966-699-494-6 (Кн. 5)

Узагальнені й систематизовані основні нормативні документи та методичні матеріали в електроенергетичній галузі України, наведений їх основний зміст.

Для органів державного управління, інженерно-технічних працівників підприємств, а також професорсько-викладацького складу, студентів вищих і середніх навчальних закладів як посібник при вивченні відповідних дисциплін.

ББК 31.293

ISBN 978-966-699-489-2

ISBN 978-966-699-494-6 (Кн.5)

© Зеркалов Д. В., 2009

ВСТУП

Питання енергоспоживання і енергозбереження стають одним з визначальних факторів успішного переходу до сталого розвитку. Перегляд усталених поглядів на використання паливно-енергетичних ресурсів привів людство до усвідомлення настійної потреби коеволюції, яку ми сприймаємо сьогодні як необхідну умову для збереження всього живого у складі біосфери, тобто виживання людини на планеті.

Людство починає усвідомлювати тезу про формування чуття справедливості по відношенню до прийдешніх поколінь, що потребує від нас прийняти той шлях технологічного розвитку, який передбачає збереження природних ресурсів та екосистем як етичний принцип розвитку. Людині треба змінити характер свого життя і своє положення у біосфері – це постулат, до реалізації якого людство має бути готовим.

Зміни, що тут маються на увазі, повинні включати скорочення споживання енергоресурсів на душу населення та зменшення викидів у навколишнє природне середовище шкідливих речовин. Зараз 24% населення, що живе у багатих країнах, споживає 75% світових енергоресурсів і “виробляє” 70% шкідливих викидів.

Енергоспоживання на душу населення в Україні досягло у 1990 році близько 4600 кг нафтового еквіваленту (КНЕ), що є достить високим показником навіть за західно-європейськими стандартами. Енергоємність валової національної продукції складала при цьому 0,89 КНЕ/дол. США, що значно більше, ніж у розвинутих країнах.

В наступні десятиріччя головним джерелом енергії будуть невідновлювані викопні види органічного палива – вугілля, нафта та природний газ. Розвіданих світових ресурсів викопних палив усіх видів вистачить відповідно: вугілля – на 250-300, нафти – на 30-40, природного газу – на 50-70 років. Той факт, що сьогодні доводиться все більш зростаючими темпами витратити невідтворювані запаси органічних палив є трагедією нашої цивілізації.

У теперішній час Україна відноситься до енергодефіцитних країн, яка задовільняє свої потреби в енергетичних ресурсах за рахунок власного виробництва менше ніж на 50 %. Поряд із цим ефективність використання паливно-енергетичних ресурсів в економіці країни низька, енергоємність валового внутрішнього продукту в два рази вища за енергоємність промислово розвинених країн світу.

В Україні в 1996 р. розроблено Комплексну державну програму енергозбереження до 2010 року, яка послідовно впроваджується у життя.

Однією із найважливіших складових добробуту у цивілізованих державах є забезпечення громадян теплом та електроенергією. Конституцією України передбачено право громадян на їх достатній життєвий рівень та безпечне для життя і здоров'я довкілля, що зобов'язує державу створити відповідні умови для розвитку економіки. Запорукою реаліза-

ції цих завдань має стати повне, надійне та екологічно безпечне задоволення потреб населення і суспільного виробництва в енергетичних продуктах.

Інститутом загальної енергетики Національної академії наук України розроблена „Енергетична стратегія України до 2030 року”. Доопрацювання виконано у відповідності з дорученнями Президента України та Уряду України з врахуванням результатів Парламентських слухань, громадських обговорень, пропозицій депутатів Верховної Ради України, міністерств і відомств, наукових організацій та енергетичних компаній.

Стратегія розроблена з урахуванням тенденцій геополітичного, макроекономічного, соціального і науково-технічного розвитку країни, що мають певні ризики щодо визначення цих факторів. Тому необхідно забезпечити постійний моніторинг Енергетичної стратегії та періодичне уточнення передбачених стратегією обсягів і термінів виконання робіт з врахуванням динаміки цін на паливно-енергетичні ресурси у світі й країні, державних програм розвитку економіки, досягнень науково-технічного прогресу та інших чинників.

В серії книг з енергозбереження в Україні наведено стан щодо споживання і використання паливно-енергетичних ресурсів в Україні, систематизовано і узагальнено нормативно-правові документи та інформаційно-методичні матеріали щодо енергозбереження в Україні усіх видів органічного палива і теплоенергії. Наведено їх основний зміст. Дани міжгалузеві норми витрат паливно-енергетичних ресурсів. Описані сучасні вітчизняні і світові технології енергоспоживання і енергозбереження, їх екологічне використання. Беручи до уваги багатий досвід, накопичений при раціональному використанні енергоресурсів, автор систематизував і узагальнив досвід екологічно-орієнтованого енергоспоживання в контексті сучасних уявлень про екосистемну цілісність та сталий розвиток. Книги серії побудовані таким чином, щоб розкрити проблему екологічно-орієнтованого енергоспоживання, починаючи від загальних питань нормування і закінчуючи конкретними пропозиціями з економії в різних умовах їх використання. Ці матеріали викладено у зручному для практичного використання вигляді.

Основний зміст серії книг “Енергозбереження в Україні”

Правова основа енергозбереження

(Довідник)

Вступ

Розділ 1. Загальні положення

1.1. Законодавче забезпечення розвитку паливно-енергетичного комплексу

1.2. Політика енергозбереження України

1.3. Енергетична стратегія

- 1.4. Інтеграція до Європейського союзу
 - 1.5. Державне управління та регулювання паливно-енергетичним комплексом
 - 1.6. Структура власності
 - 1.7. Гарантування енергетичної безпеки
 - 1.8. Загальні екологічні проблеми та шляхи їх розв'язання
 - 1.9. Фінансове забезпечення розвитку паливно-енергетичного комплексу
 - 1.10. Науково-технічне та кадрове забезпечення
 - 1.11. Програма України з енергозбереження
 - 1.12. Визначення природних ресурсів як об'єктів ресурсозбереження
 - 1.13. Стан використання біодизеля та біоетанолу у світі та в Україні
 - 1.14. Перспективні напрямки розвитку альтернативних джерел енергії в Україні
 - 1.15. Основні напрями державної політики у сфері забезпечення енергетичної безпеки України
 - 1.16. Концепція формування енергетичного балансу
 - 1.17. Ціна природного газу
 - 1.18. Зелене світло “зеленій” енергетиці
- Розділ 2. Законодавча, організаційна і нормативна основа енергозбереження

Розділ 2. Законодавча, організаційна і нормативна основа енергозбереження

- 2.1. Закон України Про енергозбереження
- 2.2. Закон України Про електроенергетику
- 2.3. Закон України Про тепlopостачання
- 2.4. Закон України Про альтернативні види рідкого та газового палива
- 2.5. Закон України Про альтернативні джерела енергії
- 2.6. Закон України Про нафту і газ
- 2.7. Закон України Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу
- 2.8. Національна комісія регулювання електроенергетики України
- 2.9. Національне агентство України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів
- 2.10. Державний енергетичний нагляд за режимами споживання електричної і теплової енергії
- 2.11. Державна інспекція з енергозбереження
- 2.12. Спеціальна підготовка і навчання з питань технічної експлуатації об'єктів електроенергетики
- 2.13. Взаємодія Державної екологічної інспекції та Державної інспекції з енергозбереження
- 2.14. Проведення енергетичного обстеження підприємств і атестації спеціалізованих організацій на право його проведення

- 2.15. Порядок організації енергетичних обстежень
- 2.16. Організація проведення обстежень електричних, тепло-використовуючих установок, теплових мереж та оформлення їх результатів
- 2.17. Організація та проведення енергетичних обстежень бюджетних установ, організацій та казенних підприємств
- 2.18. Платні послуги, які надаються Державною інспекцією з енергозбереження
- 2.19. Розрахунок цін на платні послуги, які надаються Державною інспекцією з енергозбереження
- 2.20. Матеріальне стимулювання колективів і окремих працівників підприємств, організацій та установ за економію паливно-енергетичних ресурсів у суспільному виробництві
- 2.21. Порядок передачі документації та здійснення державної експертизи з енергозбереження
- 2.22. Державна експертиза з енергозбереження
- 2.23. Енергетичний аудит. Загальні положення
- 2.24. Порядок відбору проектів з енергозбереження і здійснення видатків, пов'язаних з їх виконанням, за рахунок коштів державного бюджету
- 2.25. Відповідальність за порушення в енергетиці

Додатки

Додаток 1. Перелік чинних в Україні національних стандартів у сфері енергозбереження станом на 20.07.2007 р.

Додаток 2. Перелік провідних наукових установ, що займаються питаннями використання альтернативних джерел енергії та видів палива

Додаток 3. Проект Закону України Про комерційний облік ресурсів, постачання яких здійснюється населенню з використанням мережі

Література

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ЕНЕРГОРЕСУРСІВ

(Довідник)

Вступ

- 1. Прогнозування балансів паливно-енергетичних ресурсів
- 2. Стан і Розвиток ядерної енергетики
- 3. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ТА ОБСЯГИ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ, ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ НЕТРАДИЦІЙНИХ І ВІДНОВЛЮВАНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ
- 4. Паливно-енергетичні ресурси. Перспектива України
- 5. Видобуток, виробництво, використання і витрати палива і енергії в Україні
- 6. Енергетичний потенціал нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії (НВДЕ)
- 7. Екологічна безпека енергоспоживання
- 8. Основні поняття з нормування витрат палива і енергії
- 9. Методологія нормування енергоспоживання

10. Порядок нормування питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів у суспільному виробництві
11. Основні положення з нормування питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів у суспільному виробництві
12. Енергетичний паспорт підприємства
13. Видача, оформлення, реєстрації «Енергетичного паспорта підприємства» та оплата послуг при його впровадженні
14. Міжгалузеві норми споживання електричної та теплової енергії для установ і організацій бюджетної сфери України
15. Проведення перевірок ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів на підприємствах, в установах та організаціях та усунення фактів їх неефективного використання
16. Порядок складання звіту за формою № 12-ЕЗ
17. Порядок складання звіту за формою № 1-ПЕР «наскрізна»
18. Звіт про залишки і використання енергетичних матеріалів та продуктів перероблення нафти за формою № 4-МТП
19. Звіт про результати використання палива, теплоенергії та електроенергії за формою № 11-МТП
20. Облік нормативних втрат і виробничо-технологічних витрат нафти, природного газу та газового конденсату під час їх видобування та транспортування
21. Прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів державного замовлення
22. Утворення та функціонування демонстраційних зон високої енергоефективності
23. Аналіз та розрахунки питомих витрат енергоресурсів під час проведення експертизи з енергозбереження та інспектування споживачів енергоресурсів
24. Розподіл виручки, що надходить на рахунки комунальних підприємств теплоенергетики, водопостачання і водовідведення, міського електротранспорту
25. Проведення експертизи для підтвердження належності палива до альтернативного
26. Нормативні втрати і виробничо-технологічні витрати нафти, природного газу та газового конденсату під час їх видобування, підготовки до транспортування та транспортування
27. Порядок проведення енергетичного обстеження підприємств і атестації спеціалізованих організацій на право його проведення
28. Оцінка ефективності функціонування «Енергетичного паспорта підприємства» на підприємствах України.

Додатки

1. Первичное потребление энергии в мире, 2004 г.
2. Добыча и внешняя торговля энергоносителями, 2004 г.

3. Мировые рынки электроэнергетики
 4. Потребление топлива в странах ЕС в 2004 г
 5. Перспективы АЭС в регионах мира
 6. Общеввропейская энергетическая взаимозависимость
 7. Мощность магистральных нефтепроводов и морских терминалов для экспорта и транзита нефти из России
 8. Достоверные запасы нефти по странам и регионам мира
 9. Достоверные запасы природного газа по странам и регионам мира
 10. Потребление энергии первичных коммерческих источников по странам и регионам мира
 11. Оценка достоверных запасов угля в мире на 2001 г
 12. Добыча нефти по странам и регионам мира
 13. Добыча природного газа по странам и регионам мира
 14. Мировой потенциал АЭС
 15. Зависимость стран от импорта энергоресурсов
 16. Документы, принятые на Саммите в Глениглсе: Изменение климата, экологически чистая энергетика и устойчивое развитие
 17. Коди Українського класифікатора товарів зовнішньоекономічної діяльності та відповідність їх товарній номенклатурі зовнішньоекономічної діяльності на нафту, палива і їх компоненти
 18. Організації України з питань енергетики і інтернет-ресурси
- Література

ВИКОРИСТАННЯ НАФТОПРОДУКТІВ (*Навчальний посібник*)

Вступ

Розвиток нафтової промисловості

1. Загальні відомості про нафтопродукти і нафту
 - Нафта і нафтопродукти
 - Основний склад нафти
 - Методи переробки нафти
2. Бензини
 - Загальні відомості
 - Теплота згоряння.
 - Випарювання
 - Антидетонаційні властивості
 - Корозійність і стабільність бензинів
 - Економія бензинів та добавок до них
3. Дизельні палива
 - Загальні відомості
 - Прокачування палива
 - Випарювання і згоряння дизельних палив
4. Альтернативні палива
 - Загальні відомості

- Газові вуглеводневі палива
 - Спирти, водень та інші палива
 - 5. Моторні оливи
 - Загальні відомості
 - Використання моторних олив
 - Відпрацювання і заміна моторних олив
 - Позначення та класифікації моторних олив
 - 6. Трансмісійні оливи
 - Загальні відомості
 - Позначення та класифікація
 - 7. Синтетичні оливи
 - 8. Пластичні мастила
 - 9. Технічні рідини для гідравлічних систем
 - 10. Практичні рекомендації щодо ефективного споживання нафтопродуктів
 - Загальні положення
 - Бензини
 - Дизельні палива
 - Моторні оливи
 - Трансмісійні оливи
 - Технічні рідини
 - 11. Пожежний захист складів нафтопродуктів
 - 12. Норми витрат пального і мастильних матеріалів на автомобільному транспорті
 - 13. Норми витрат пального на роботу спеціального обладнання, устаткованого на автомобілях
 - 14. Норми природних втрат нафтопродуктів
 - 15. Порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і в організаціях України
 - 16. Порядок приймання нафти та нафтопродуктів за якістю
- Додатки**
- 1. Терміни та визначення з нафтопродуктів
 - 2. Підприємства-виробники нафтопродуктів
 - 3. Перелік продукції, що виробляється нафтопереробними заводами України
 - 4. Окремі дані, пов'язані з використанням нафтопродуктів
- Література

ВИКОРИСТАННЯ ПАЛИВА ТА ТЕПЛОЕНЕРГІЇ (Довідник)

Вступ

Розділ 1. ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ

1.1. Вугільна промисловість

1.2. Природний газ

1.3. Система теплозабезпечення

1.4. Концепція розвитку вугільної промисловості

Розділ 2. ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ПАЛИВА

2.1. Загальні положення з економії палива

2.2. Міжгалузеві норми витрат палива для опалювальних котлів, які експлуатуються в Україні

2.3. Розрахунок економічного ефекту від впровадження налагоджувальних робіт

2.4. Ефективність заходів щодо економії палива

2.5. Підвищення ефективності використання палива в топках котлів

2.6. Переведення котельних на газоподібне паливо

2.7. Ефективне використання газу в парових і водогрійних котлах

2.8. Пооб'єктне припинення та відновлення газопостачання Державною інспекцією з енергозбереження споживачам природного газу, крім населення

2.9. Приведення об'єму природного газу до стандартних умов за показами побутових лічильників у разі відсутності приладів для вимірювання температури та тиску газу

2.10. Визначення питомих виробничо-технологічних втрат природного газу під час його транспортування газорозподільними мережами

2.11. Вимоги до ефективного використання газу та охорони навколишнього середовища при проведенні налагоджувальних робіт на паливовикористовуючому обладнанні

2.12. Диференційовані по регіонах мінімальні норми забезпечення населення скрапленим газом, твердим та рідким пічним побутовим паливом, відповідно до яких населенню будуть надаватися субсидії готівкою для відшкодування витрат на їх придбання

2.13. Порядок приймання, зберігання, відпуску та обліку газів вуглеводневих скраплених для комунально-побутового споживання та автомобільного транспорту

Розділ 3. НОРМУВАННЯ ВИТРАТ ПАЛИВА КОТЕЛЬНИМИ УСТАНОВКАМИ

3.1. Котельні з паровими котлами

3.2. Котельні з водогрійними котлами

3.3. Визначення втрат теплоти і К.К.Д. котельної установки з паровозними котлами за методом сумарних питомих витрат

3.4. Визначення витрат теплоти і К.К.Д. котельної установки розрахунково-номографічним методом

3.5. Поправочні коефіцієнти до основних показників роботи котла

Розділ 4. ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТЕПЛОЕНЕРГІЇ НА ОПАЛЕННЯ, ВЕНТИЛЯЦІЮ І ТЕХНОЛОГІЧНІ ПОТРЕБИ ПІДПРИЄМСТВ

4.1. Загальні положення

4.2. Будівлі з центральним опаленням при централізованому теплопостачанні

4.3. Будівлі з центральним опаленням при індивідуальній опалювальній котельній

4.4. Будівлі з пічним опаленням на твердому паливі

4.5. Розрахунок норм витрати теплоти на вентиляцію будівель

4.6. Гаряче водопостачання

4.7. Сушка деревини

4.8. Втрати теплоти в зовнішніх теплових мережах

4.9. Виробничі печі

4.9.1. Ковальські печі

4.9.2. Печі ресорних цехів

4.9.3. Термічні печі

4.10. Виварні і технологічні ванни. Автоклави

Додатки

1. Допоміжні відомості

2. Основні фізичні властивості газів

3. Середня молярна теплоємність газів коли сталий тиск μC_D , кДж/(моль·К)

4. Фізичні параметри для сухого повітря при тиску 760 мм. рт. ст.

5. Співвідношення між одиницями вимірювання

Література

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

(Довідник)

Вступ

Реалізація Енергетичної стратегії

Розвиток електроенергетичної галузі

1. Національна комісія регулювання електроенергетики України

2. Правила користування електричною енергією

3. Видача ліцензій Національною комісією регулювання електроенергетики на здійснення окремих видів підприємницької діяльності

4. Умови та Правила здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами

5. Умови та правила здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом

6. Обчислення плати за перетікання реактивної електроенергії між електропередавальною організацією та її споживачами

7. Практичні методи оцінки ефективності заходів щодо економії електроенергії

8. Передача електроенергії шляхом використання спеціальних технічних схем

9. Енергетичного маркування електрообладнання побутового призначення

10. Підключення електроустановок споживачів до спеціальної автоматики відключення навантаження (САВН)

11. Експертиза приладів обліку електричної енергії у побутових споживачів

12. Міжгалузеві норми питомих витрат електроенергії на виробництво продукції деревообробки

Додатки

1. Європейська Енергетична Хартія

2. Производство и потребление энергии в ЕС-25

Література

СУЧАСНІ ЕФЕКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

(Довідник)

Вступ

Загальні технології

Харчова промисловість

Битовий сектор

Нафтохімія

Будівництво

Чорна металургія

Скляна промисловість

Опалювання

Інші галузі виробництва

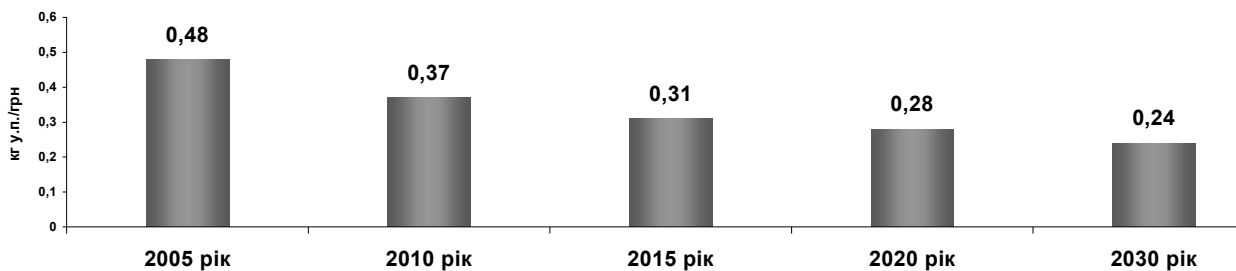


1. РЕАЛІЗАЦІЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ

Реалізація Енергетичної стратегії України для умов базового сценарію розвитку економіки гарантує виконання завдань та вирішення проблем паливно-енергетичного комплексу, головними з яких є:

1. Забезпечення в необхідних обсягах надійного та якісного постачання економіки та населення країни енергетичними продуктами, підвищення економічної ефективності та екологічної безпеки завдяки впровадженню новітніх технологій під час модернізації, реконструкції та нового будівництва енергооб'єктів;

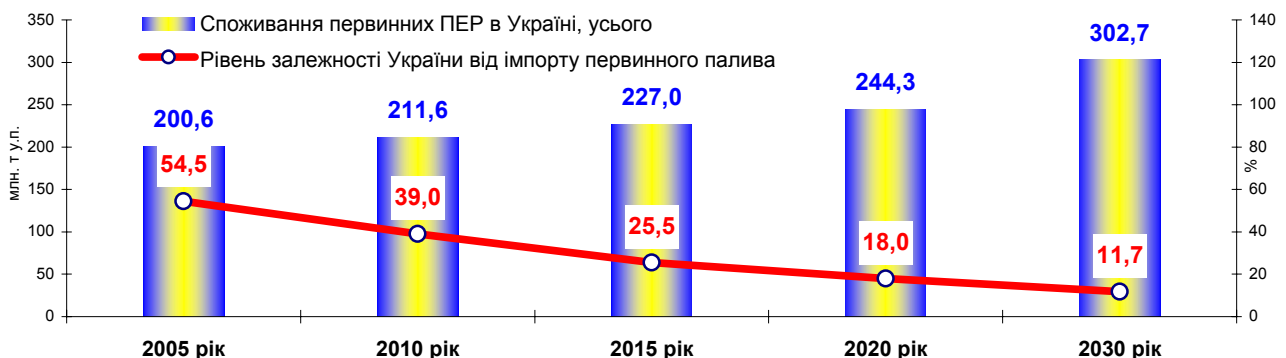
2. Зниження енергоемності ВВП з 0,48 кг у.п./грн. у 2005 році до 0,24 кг у.п./грн. у 2030 році (тобто у 2 рази) за рахунок структурного та технологічного енергозбереження;



3. Оптимізації структури виробництва електроенергії за видами палива із забезпеченням співвідношення між АЕС – 52,1%, ТЕС, ТЕЦ, блок-станціями – 42,9%, іншими типами генерації – 5,0%. Таке співвідношення виробництва забезпечує економічну роботу електростанцій та створює умови регулювання і стабільної роботи Об'єднаної енергосистеми України;

4. Гарантування енергетичної безпеки шляхом:

- зменшення рівня енергетичної залежності країни від зовнішніх поставок палива (природний газ, нафта, уран) з 54,5% у 2005 році до 11,7% – у 2030 році, у тому числі – за рахунок збільшення використання власного вугілля, урану, газу, нетрадиційних і відновлюваних джерел енергії, видобутку українськими компаніями нафти і газу за межами України;



- збільшення виробництва електроенергії на власному паливі з 42% у 2005 році до 91,8% – у 2030 році;

- диверсифікації джерел і маршрутів постачання природного газу та нафти в т.ч. через участь України у міжнародних проектах, зокрема розроблення нафтогазових родовищ і розвитку нафтогазової інфраструктури за кордоном;

- створення в країні стратегічного резерву нафти та природного газу для використання у надзвичайних ситуаціях та ринкового регулювання цін;

- участі в міжнародних енергетичних проектах.

Досягнення соціальної спрямованості розвитку ПЕК, зокрема шляхом створення нових робочих місць, поліпшення умов праці та техніки безпеки;

Крім того, реалізація стратегії дозволяє максимально використати географічне та геополітичне положення України і передбачає подальший розвиток енерготранзитних систем для власного енергозабезпечення, збільшення експорту та транзиту енергопродуктів.

Для впровадження євроінтеграційного курсу України передбачено об'єднання ОЕС України з Європейською енергосистемою, забезпечивши її стабільну роботу та енергопостачання економіки і населення країни за європейськими стандартами.

Передумовами реалізації основних напрямків Енергетичної стратегії мають стати вдосконалення державного управління та регулювання на засадах чіткого розмежування компетенції та відповідальності уповноважених органів і врегулювання питань власності в енергетиці шляхом диференційованого підходу щодо її форм для різних об'єктів галузі.

Передбачений стратегією перегляд законодавства у сфері енергетики має базуватися на визначених європейським правом принципах прозорості, обґрунтованості та прогнозованості, забезпечувати встановлення справедливих правил поведінки для всіх учасників енергетичних ринків, сприяти створенню умов для стабільного функціонування і розвитку підприємств ПЕК і надійного енергопостачання країни.

Необхідною умовою реалізації цілей і завдань стратегії є розроблення таких основних програм та заходів (планів) за напрямками:

1. Енергозбереження
2. Розвиток теплових електростанцій і теплоелектроцентралей (будівництво, реконструкція, модернізація).
3. Розвиток гідроенергетики (будівництво, реконструкція, модернізація).
4. Підвищення безпеки діючих енергоблоків атомних електростанцій.
5. Подовження терміну експлуатації діючих енергоблоків атомних електростанцій.
6. Будівництво нових потужностей на АЕС.
7. Розвиток магістральних і міждержавних електричних мереж напругою 220-750 кВ.

8 Інтеграція української енергосистеми в європейську (інтеграція в USTE).

9. Розвиток розподільних електричних мереж напругою 0,4-110 кВ.

10. Розвиток електроопалення.

11. Модернізація комунальної теплоенергетики.

12. Розвиток уранового та цирконієвого виробництва та виробництва ядерного палива для АЕС.

13. Розвиток вугільної промисловості із заходами щодо використання шахтного метану.

14. Використання низькосортного і бурого вугілля на теплових електростанціях за сучасними технологіями та у виробництві синтетичного палива.

15. Освоєння видобутку нафти і газу в акваторіях Азовського та Чорного морів.

16. Розвідка та видобуток нафти і газу за межами України.

17. Реконструкція, модернізація та розвиток газотранспортної системи.

18. Реконструкція, модернізація та розвиток нафтотранспортної системи.

19. Реконструкція, модернізація та розвиток газорозподільних систем.

20. Скорочення обсягів споживання природного газу в економіці та соціальній сфері.

21. Модернізація та розвиток систем теплозабезпечення в економіці та соціальній сфері на основі новітніх технологій виробництва тепла.

22. Розвиток нафтопереробної галузі.

23. Диверсифікація джерел постачання нафти і газу.

24. Створення стратегічного запасу нафти і нафтопродуктів.

25. Розвиток експортного потенціалу вітчизняного ПЕК (електроенергії, видобутку нафти і газу за межами України, надання послуг з будівництва енергооб'єктів).

26. Розвиток нетрадиційних і відновлюваних джерел енергії.

27. Системне удосконалення цінової і тарифної політики.

28. Розвиток Оптового ринку електроенергії.

29. Організація ринку природного газу та ринків палива.

30. Науково-технічне забезпечення ПЕК.

31. Адаптація енергетичного законодавства України до законодавства ЄС.

32. Кодифікація та систематизація енергетичного законодавства та розроблення рамкового (базового) закону про енергетику.

33. Законодавче забезпечення створення та функціонування публічних компаній.

34. Реформування відносин власності в енергетиці.

Зазначені програми (заходи) будуть розроблятися на період до 2015 – 2020 рр. В них повинна забезпечуватись висока ступінь деталізації з доведенням до проектів конкретних об'єктів і технологій; визначатися обсяги і можливі джерела фінансування робіт, заходи з екологізації підприємств ПЕК.

На період до 2010 року буде розроблений План заходів з реалізації завдань, визначених у стратегії на цей період.

У період до 2010 року реалізовуватимуться заходи щодо подальшого розвитку оптового ринку електричної енергії України та розроблення концепцій створення та вдосконалення ринків інших енергоносіїв, що сприятиме подальшому розвитку конкурентних відносин і створить умови для інтеграції енергетичних ринків України до енергетичних ринків країн ЄС.

У програмах розвитку теплових електростанцій та ядерної енергетики, зокрема в розділах, що визначатимуть уточнені обсяги введення нових потужностей ТЕС і АЕС, оновлення і модернізацію енергоблоків ТЕС, виведення з експлуатації енергоблоків ТЕС та інших враховуватимуться уточнені показники низки інших програм, що розробляються згідно з Енергетичною стратегією, як тих що визначають обсяги *приросту енергоспоживання* (використання енергії для опалення житла, експорту електроенергії тощо) так і тих, що дають *зниження споживання енергії* (енергозбереження, впровадження сучасних систем комбінованого виробництва електроенергії і тепла та інших новітніх технологій тощо), при цьому можливо зменшити потужності списання енергоблоків на ТЕС, збільшити обсяги реабілітації енергоблоків діючих електростанцій.

З урахуванням реальної динаміки розвитку економіки країни, зокрема, показників приросту ВВП, цінових тенденцій на світових ринках паливних ресурсів і відповідного корегування запланованих приростів енергоспоживання та зміни інших показників економічного розвитку в прогнозованих періодах, а також за умови максимального використання економічно доцільного потенціалу нетрадиційних та відновлювальних джерел енергії та науково-технічних досягнень, ймовірна ситуація, яка може дозволити в сумарному обчисленні *суттєво знизити передбачені стратегією обсяги виробництва електроенергії і введення нових потужностей на АЕС і ТЕС* з відповідною корекцією фінансових, фізичних, екологічних та інших параметрів, визначених стратегією.

Відповідна корекція показників розвитку, визначених стратегією, здійснюватиметься в вугільній та нафтогазовій галузях.

Внесення коректив у заплановані показники розвитку ПЕК та редакцію стратегії здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Для практичної реалізації Енергетичної стратегії України до 2030 року, забезпечення належної підтримки прийняття важливих рішень в

умовах значної невизначеності політичних сценаріїв розвитку енергетики, зумовлених загостренням геостратегічних процесів, можливості широкого впровадження принципово нових джерел, методів та шляхів використання енергоресурсів з урахуванням досвіду багатьох країн світу, доцільно впровадити постійно діючу систему моніторингу і планування розвитку ПЕК, на основі якої будуть послідовно уточнюватись Енергетична стратегія України, зазначені програми та плани робіт.



2. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Основою електроенергетики країни є Об'єднана енергетична система (ОЕС) України, яка здійснює централізоване електрозабезпечення внутрішніх споживачів, взаємодіє з енергосистемами суміжних країн, забезпечує експорт, імпорт і транзит електроенергії. Вона об'єднує енергогенеруючі потужності, розподільні мережі регіонів України, пов'язані між собою системоутворюючими лініями електропередачі напругою 220 – 750 кВ. Оперативно – технологічне управління ОЕС, управління режимами енергосистеми, створення умов надійності за паралельної роботи з енергосистемами інших країн здійснюється централізовано державним підприємством НЕК „Укренерго”. (карта)

Структура споживання та виробництва електричної енергії

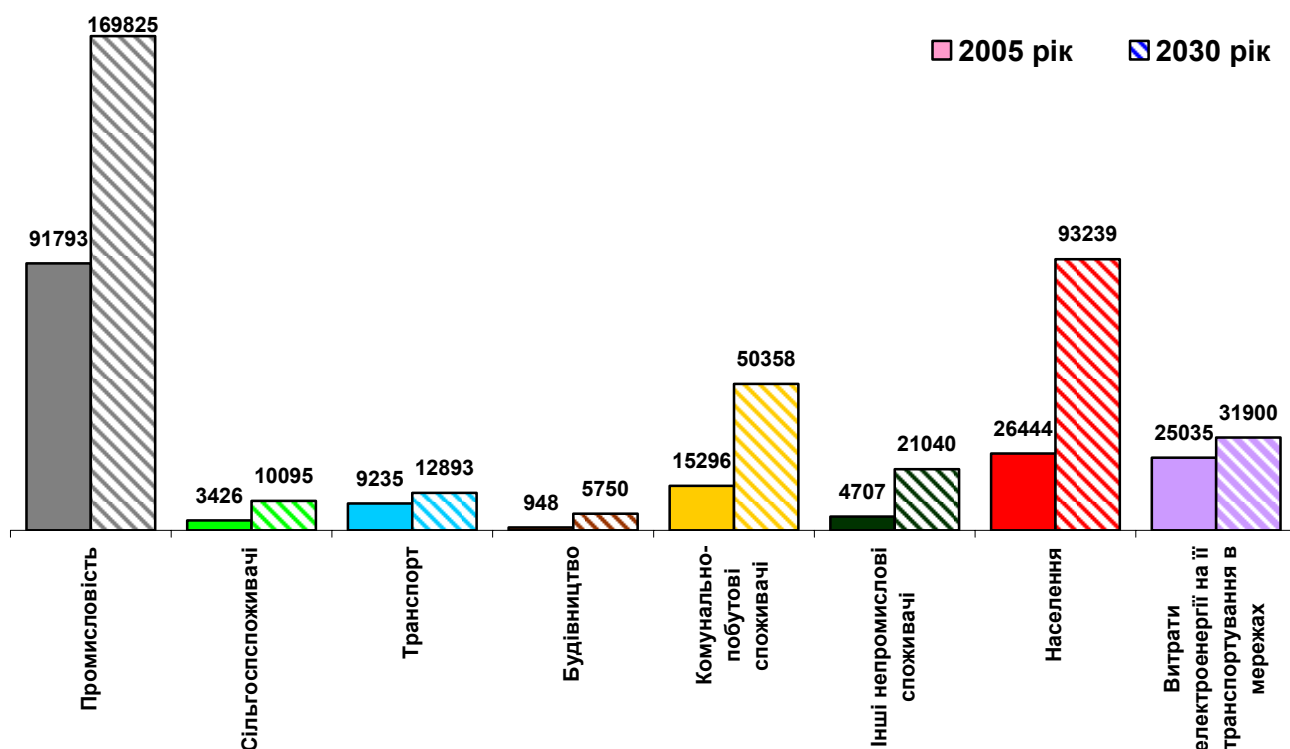
Структура споживання

Споживання електроенергії за базовим сценарієм прогнозується у 2030 р. в обсязі 395,1 млрд.кВтг, порівняно з 2005 р. (176,9 млрд.кВтг) воно збільшиться на 218,2 млрд.кВтг (123%). Найбільшим споживачем серед галузей економіки України залишатиметься промисловість, електроспоживання якої в 2030 р. оцінюється на рівні 169,8 млрд.кВтг (середньорічний приріст складатиме 2,4%). За цей період електроспоживання в сільському господарстві зросте майже у три рази (з 3,4 до 10,1 млрд.кВтг). Електроспоживання в будівництві за період з 2005 р. по 2030 р. зросте з 1,0 до 5,8 млрд.кВтг, на транспорті – з 9,2 до 12,9 млрд.кВтг, в житлово-комунальному господарстві та побуті (з врахуванням електроопалення) з 41,7 млрд.кВтг до 143,6 млрд.кВтг.

Технологічні витрати електричної енергії

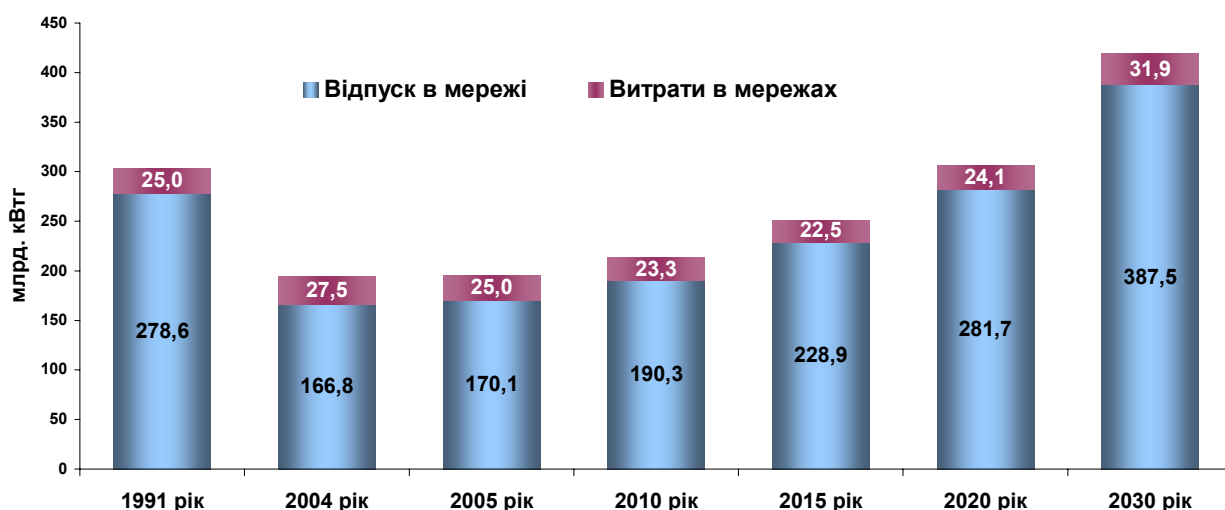
За період з 2000 по 2004 рр. середньорічний обсяг витрат електроенергії на її транспортування електричними мережами (технічних та комерційних) складав 31,5 млрд.кВтг, або 19,9% від загального відпуску електроенергії в мережу. Впровадження економічних заходів, спрямованих на стимулювання зниження витрат електроенергії в електромережах дозволило, починаючи з 2002 р., дещо знизити їх рівень, перш за все понаднормативної складової.

Прогноз споживання електричної енергії за групами споживачів, млн.кВтг



Величина технологічних витрат електричної енергії у 2005 р. склала 25,035 млрд.кВтг, або 14,7% від загального обсягу надходження електроенергії в мережу. Однак і сьогодні відсоток витрат електроенергії на її транспортування в 1,6 рази перевищує рівень 1990 року та у 2 - 2,5 рази більше, ніж в державах з розвинутою економікою.

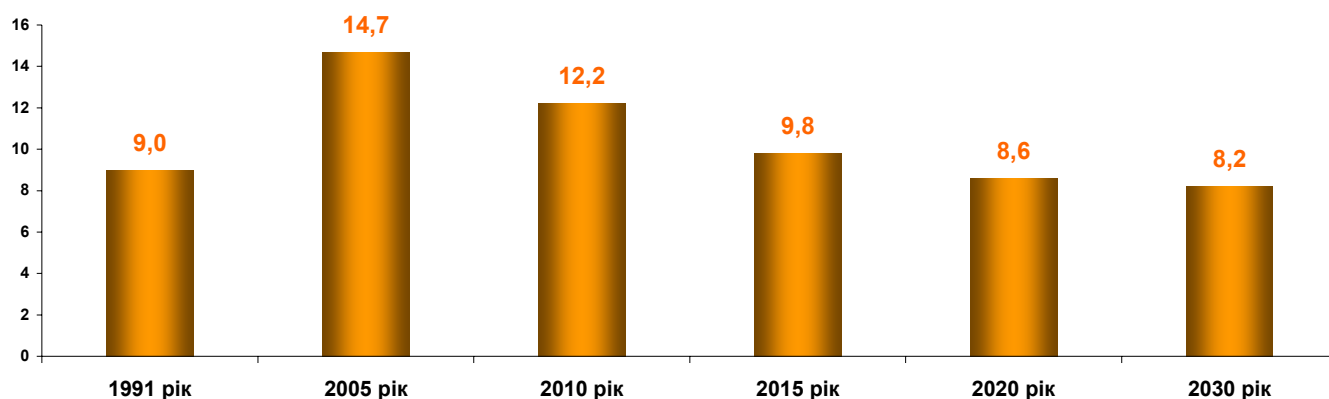
Динаміка відпуску електроенергії та її витрат на транспортування електричними мережами України, млрд.кВтг



За рахунок проведення у 2006 – 2030 роках заходів із зниження технологічних витрат електричної енергії в мережах їх обсяг слід очікувати у 2010 році на рівні 12,2% від загального відпуску електроенергії в

мережу, у 2015 році – 9,8%, у 2020 – 8,6%, у 2030 році – 8,2%. Це забезпечить річну економію електричної енергії у 2030 році порівняно з відсотком витрат 2005 р. в обсязі 25 млрд.кВтг, в тому числі за рахунок організаційно-технічних заходів – 4 млрд.кВтг.

Динаміка зменшення витрат електричної енергії на її транспортування електричними мережами, %



Структура виробництва

Електроенергетика є базовою галуззю, яка забезпечує потреби країни в електричній енергії і може виробляти значний обсяг електроенергії для експорту. Загальна потужність електрогенеруючих станцій в 2005 р. становить 52,0 млн.кВт, з яких потужність теплових електростанцій (ТЕС) та теплоелектроцентралей (ТЕЦ) становить 57,8%, атомних електростанцій (АЕС) – 26,6%, гідроелектростанцій (ГЕС) та гідроакмулюючих (ГАЕС) – 9,1%, блок-станцій та інших джерел – 6,5%.

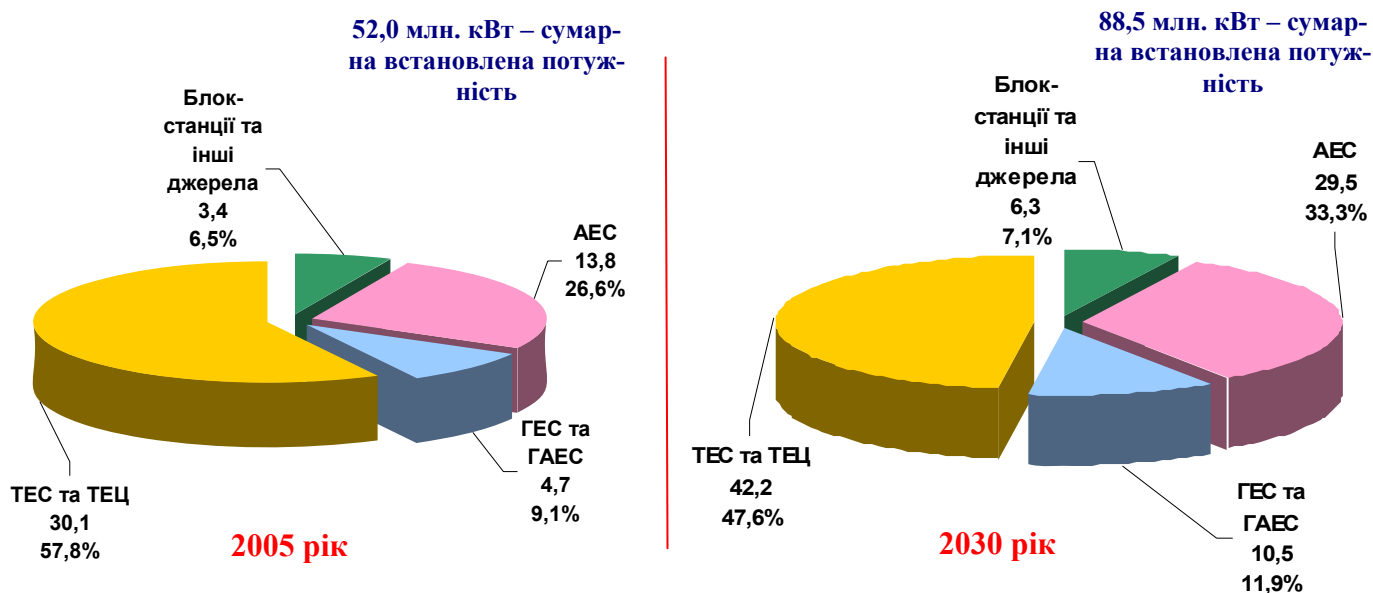
Для забезпечення попиту споживання електричної енергії та її експорту згідно з базовим сценарієм розвитку економіки країни до 2030 р. необхідно збільшити потужність генеруючих електростанцій до рівня 88,5 млн.кВт. За песимістичним сценарієм розвитку економіки цей рівень складе 74,9 млн. кВт, за оптимістичним – 98,6 млн. кВт.

Обсяг виробництва електроенергії у 2005 році становив за оперативними даними 185,2 млрд.кВтг, з якого: виробництво на АЕС – 47,9%; ТЕС та ТЕЦ – 40,8%; ГЕС та ГАЕС – 6,7%; блок-станціями та іншими джерелами – 4,7%. Імпорт електроенергії не відбувався.

Обсяги виробництва електроенергії атомними електростанціями збільшуватимуться як за рахунок введення в експлуатацію нових енергоблоків АЕС, так і за рахунок реконструкції діючих енергоблоків з продовження терміну експлуатації, щонайменше на 15 років. При цьому у 2030 році в експлуатації перебуватимуть 9 сьогоденні діючих енергоблоків (7 з них з подовженим терміном експлуатації). Обсяги виробництва електроенергії на АЕС становитимуть у 2010 р. 101,2 млрд.кВтг; у

2015 р. – 110,5 млрд.кВтг; у 2020 р. – 158,9 млрд.кВтг; у 2030 р. – 219,0 млрд.кВтг.

Структура енергогенеруючих потужностей електричних станцій України (базовий сценарій)



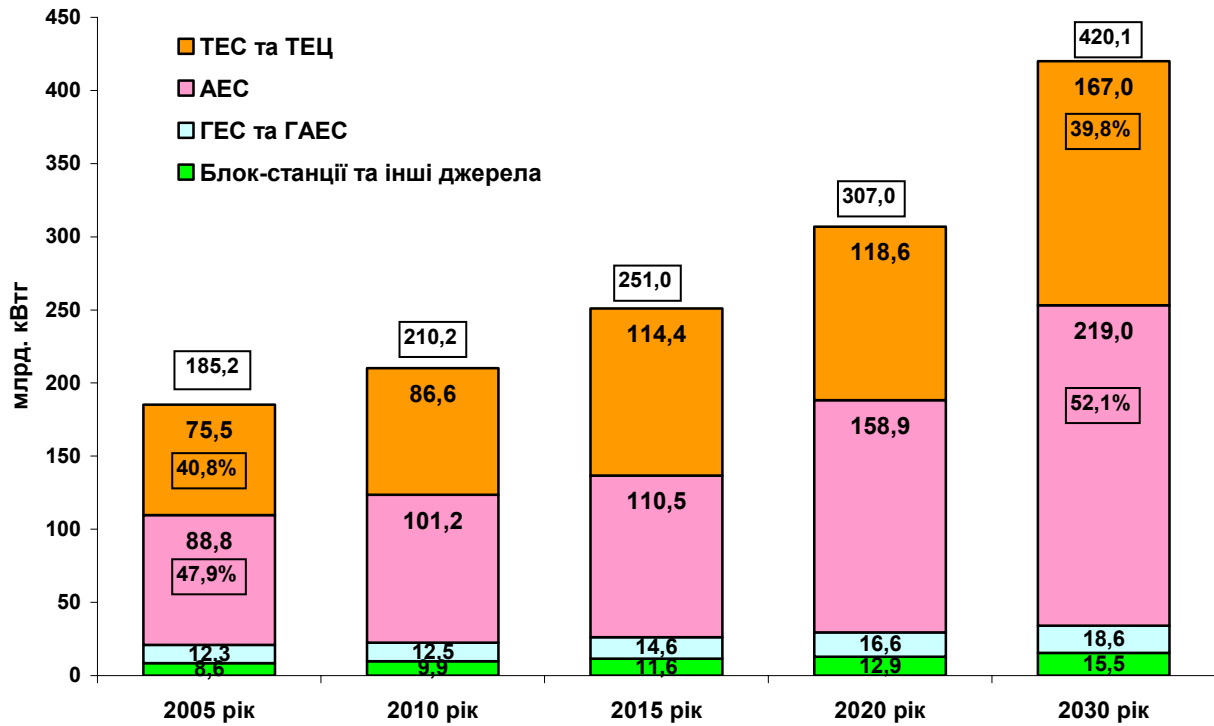
Обсяги виробництва електроенергії гідроелектростанціями визначено, виходячи із середньорічних показників водності річок України. У період 2006 – 2010 рр. вони складатимуть у середньому 9,8 млрд.кВтг. За рахунок модернізації існуючих потужностей та розвитку нових виробництво електроенергії на ГЕС збільшиться у 2015 р. до 11,4 млрд.кВтг; у 2020 р. – до 12,7 млрд.кВтг; у 2030 р. – до 14,1 млрд.кВтг.

Прогнозні значення обсягів виробництва електроенергії гідроакмулюючими електростанціями враховують введення протягом 2007 – 2010 років гідроенергетичних потужностей на Ташлицькій та Дністровській ГАЕС, а в період 2020 – 2030 рр. – на Канівській ГАЕС. У 2005 році обсяги виробництва електроенергії ГАЕС склали 0,2 млрд.кВтг. У перспективі вони досягнуть: у 2010 році – 2,2 млрд.кВтг; у 2015 р. – 3,2 млрд.кВтг; у 2020 р. – 3,9 млрд.кВтг; у 2030 р. – 4,5 млрд.кВтг.

Обсяг виробництва електроенергії тепловими електростанціями України визначається умовами „замикання” балансів електроенергії. У 2005 році він склав 75,5 млрд.кВтг. Крім того, 8,6 млрд.кВтг було вироблено у цьому ж році блок-станціями промислової та комунальної енергетики. Виробництво електричної енергії тепловими електростанціями та блок-станціями буде збільшуватися, досягаючи: у 2010 році – 96,4 млрд.кВтг; у 2015 р. – 125,0 млрд.кВтг; у 2020 р. – 129,9 млрд.кВтг та у 2030 році – 180,4 млрд.кВтг.

Прогнозується збільшення виробництва електроенергії електростанціями, що використовують нетрадиційні та відновлювані джерела енергії (без врахування виробництва електроенергії на малих ГЕС та на біопаливі) до 50 млн.кВтг у 2010 р.; 800 млн.кВтг – у 2015 р.; 1500 млн.кВтг – у 2020 р.; 2100 млн.кВтг – у 2030 році.

Динаміка виробництва електроенергії, млрд.кВтг



Основні показники розвитку електроенергетики України на період до 2030 року

Показники	Роки												
	2005 (оперативні дані)	2010			2015			2020			2030		
		I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
Встановлена потужність електростанцій, всього, ГВт	52,0	49,2	49,2	47,4	58,2	58,1	51,9	73,2	70,6	58,4	98,6	88,5	74,9
ТЕС (у т.ч. блок-станції)	33,5	27,9	27,9	27,8	32,9	32,8	28,8	39,2	37,6	32,0	54,0	46,4	39,0
АЕС	13,8	13,8	13,8	13,8	15,8	15,8	15,8	22,8	21,8	17,8	32,0	29,5	25,0
ГЕС та ГАЕС	4,7	7,4	7,4	5,7	8,7	8,7	6,5	9,6	9,6	7,5	10,5	10,5	9,0
Відновлювані джерела енергії	0,0 ^{*)}	0,1	0,1	0,1	0,8	0,8	0,8	1,6	1,6	1,1	2,1	2,1	1,9
Виробництво електроенергії, всього, млрд.кВтг	185,236	226,0	210,2	195,5	266,7	251,0	223,0	328,8	307,0	259,2	470,4	420,1	356,4
ТЕС (у т.ч. блок-станції)	84,1	112,2	96,4	84,6	140,8	125,1	100,8	144,3	129,9	115,1	211,4	180,4	152,4
АЕС	88,8	101,2	101,2	101,2	110,5	110,5	110,5	166,3	158,9	129,6	238,3	219,0	186,2
ГЕС, ГАЕС	12,3	12,5	12,5	9,6	14,6	14,6	10,9	16,6	16,6	13,0	18,6	18,6	15,9
Відновлювані джерела	0,0	0,1	0,1	0,1	0,8	0,8	0,8	1,6	1,5	1,5	2,1	2,1	1,9
Споживання електроенергії (брутто), млрд.кВтг	176,884	214,5	198,9	184,3	246,7	231,0	208,0	303,8	287,0	244,2	440,4	395,1	336,4
Експорт електроенергії, млрд.кВтг	8,352	11,5	11,3	11,2	20,0	20,0	15,0	25,0	20,0	15,0	30,0	25,0	20,0

I – оптимістичний, II – базовий, III – песимістичний сценарій;

^{*)} до 70 МВт;

Характеристика сучасного стану та розвиток теплових електростанцій

Стан основних фондів

На даний час 92,1% енергоблоків ТЕС відпрацювали свій розрахунковий ресурс (100 тис. годин), а 63,8% енергоблоків перетнули визнану у світовій енергетичній практиці межу граничного ресурсу та межу фізичного зносу відповідно 170 тис. та 200 тис. годин і потребують модернізації чи заміни.

З метою забезпечення сталої роботи блочного обладнання ТЕС, щорічно виконуються капітальні, середні та поточні ремонти 70 – 80 енергоблоків загальною потужністю близько 19 млн.кВт. Однак кошти, які виділяються на ці цілі, є недостатніми, що призводить до зменшення рівня використання обладнання ТЕС, перевитрат палива і погіршення економічних показників роботи.

Під час осінньо-зимового періоду 2005/2006 року забезпечено роботу 62 (14678 МВт) енергоблоків та в режимі резерву – 14 (4527 МВт) енергоблоків. Поза робочим режимом знаходиться 21 енергоблок загальною потужністю 7945 МВт, в тому числі у довгостроковому резерві з консервацією обладнання 15 енергоблоків.

Розвиток теплових електростанцій

До 2030 р. основою електроенергетичної системи України залишатимуться теплові електростанції. Особливістю теплової енергетики є те, що її робота протягом тривалого періоду відбувається в умовах надлишку встановлених потужностей енергоблоків ТЕС, що погіршує їх економічні показники. Тому, передбачається поступове зниження надлишкових потужностей з приведенням їх до оптимальної величини у 2015-2017 рр. Вирішальне значення для теплової генерації має реконструкція та модернізація устаткування ТЕС, яка проводитиметься за такими напрямками:

1. З наявного устаткування ТЕС виділяється група енергоблоків (робоча група), які підлягають подальшій реконструкції, а також залишкова група, реконструкція яких є недоцільною. До складу робочої групи включаються пилувугільні енергоблоки сумарною потужністю 18 – 19 млн.кВт і найбільш працездатні газомазутні енергоблоки сумарною потужністю 3,8 млн.кВт. Енергоблоки робочої групи формуватимуть основну частину робочої потужності ТЕС (генеруючої та резервної) згідно із щорічними програмами.

2. Енергоблоки, віднесені до складу залишкової групи сумарною потужністю 5,2 – 6,0 млн.кВт, залишаються на балансі генеруючих компаній і підлягають тривалій консервації до часу прийняття рішення щодо їх демонтажу у зв'язку з планованим заміщенням на більш ефективні нові енергоблоки. У разі виникнення непередбачуваного дефіциту генерації ці енергоблоки підлягають введенню в дію.

Списання та демонтаж енергоблоків залишкової групи здійснюватиметься за щорічними поданнями генеруючих компаній на підставі аналізу їх фактичного стану і прогнозованих тенденцій до змін потреби в генеруючих потужностях на п'ять років.

Для розвитку теплової енергетики необхідно:

У період 2006-2010 років:

- провести реалібітацію (ремонт, реконструкцію і модернізацію) 3,7 тис. МВт потужностей пиловугільних енергоблоків;
- вивести з експлуатації 4,1 тис. МВт потужностей блоків, які досягли межі фізичного зносу, що підлягатимуть у перспективі заміні на нові в існуючих комірках;
- забезпечити експлуатацію 23,0 тис. МВт потужностей ТЕС;

Необхідний обсяг капіталовкладень на 2006-2010 рік складає 16,7 млрд. грн.

У період 2011-2020 років:

- ◆ провести реалібітацію 4,0 тис. МВт потужностей ТЕС;
- ◆ вивести з експлуатації 2,0 тис. МВт потужностей;
- ◆ оновити і ввести потужності ТЕС на 10,0 тис. МВт шляхом заміни основного обладнання діючих енергоблоків і будівництва нових;
- ◆ ввести нові генеруючі потужності на ТЕЦ в обсязі 2,0 тис. МВт.

Необхідний обсяг капіталовкладень на 2011-2020 рік складає 75,8 млрд. грн.

У період 2021-2030 років:

- провести реалібітацію 5,4 тис. МВт потужностей ТЕС;
- вивести з експлуатації 1,0 тис. МВт потужностей;
- оновити і ввести потужності ТЕС на 10,0 тис. МВт шляхом заміни основного обладнання діючих енергоблоків і будівництва нових, у т.ч. замість знятих з експлуатації;
- ввести нові генеруючі потужності на ТЕЦ в обсязі 2,0 тис. МВт.

Необхідний обсяг капіталовкладень на 2021-2030 рік складає 90,9 млрд. грн.

Передбачається підвищення коефіцієнта використання робочої потужності ТЕС до 55,4%, зменшення питомих витрат палива на виробництво електроенергії до середньоєвропейського рівня. Капіталовкладення на розвиток теплової генерації з 2006 до 2030 року становлять 183,4 млрд.грн.

Програми розвитку ТЕС та ТЕЦ будуть опрацьовані за періодами із визначенням оптимальних варіантів реконструкції, модернізації, заміщення, оновлення та нового будівництва потужностей з метою оптимізації балансу (списання діючих та вводу нових потужностей) для забезпечення передбачених стратегією обсягів виробництва електроенергії. При цьому будуть враховуватися досягнення науково-

технічного прогресу, досвід інших країн у впровадженні новітніх технологій і технічних рішень в теплоенергетиці та фінансово-економічне обґрунтування варіантів. При виборі майданчиків для розміщення нових ТЕС пріоритет буде надаватися регіонам з гострим дефіцитом генеруючих потужностей.

Комплексна реконструкція вугільних електростанцій України здійснюватиметься шляхом впровадження сучасних економічних вугільних паротурбінних енергоблоків, оснащених системами зниження викидів NO_x (оксиди азоту), SO_2 (оксид сірки) і пилу та паро-газових ТЕЦ з газифікацією вугілля, високонапірним теплогенератором та ін. з орієнтацією на максимальне використання вітчизняного вугілля, в тому числі технологій та обладнання для спалювання бурого вугілля.

Паливозабезпечення ТЕС, ТЕЦ, блок-станцій

На виробництво електричної і теплової енергії ТЕС, ТЕЦ і блок-станціями (з урахуванням локальних джерел) у 2005 році використано, за оперативними даними, 37,0 млн.т у.п., з них: вугілля – 51,8%; газ – 47,4%; мазут – 0,8%.

У сфері паливозабезпечення електроенергетичної галузі необхідно взяти до уваги поступове зростання цін на органічне паливо, що зумовлюється такими чинниками:

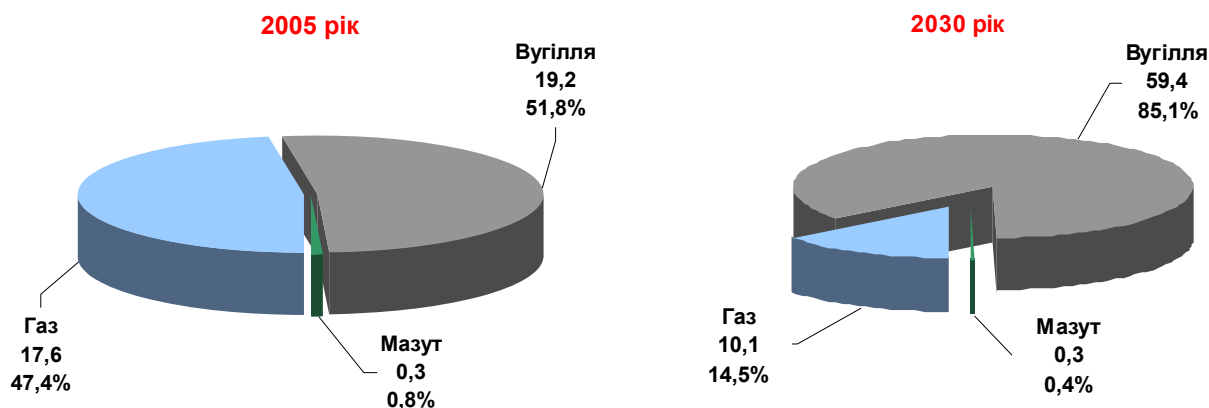
- ◆ зростання цін на природний газ, пов'язане з підвищенням попиту на нього, як на найбільш екологічно прийнятний та ефективний вид органічного палива, зростанням витрат на видобуток і транспортування в головних країнах-експортерах природного газу в Україну (насамперед – Росії), а також у зв'язку з переходом на ринкові форми ціноутворення;

- ◆ зростання вартості вугілля зумовлюватиметься збільшенням інвестиційної складової у вартості вітчизняного вугілля у зв'язку з оновленням основних фондів галузі, а також через зростання складової заробітної плати в ній. Прогнозується поступове збільшення цін на вугілля на світових ринках через зростання цін на природний газ. Поряд із цим темпи збільшення цін на вугілля передбачаються помітно нижчими, ніж на природний газ.

Темпи зростання вартості мазуту прогноуються близькими до змін цін на природний газ.

До 2030 р. абсолютні витрати органічного палива на ТЕС, ТЕЦ і блок-станціях (з урахуванням локальних джерел) зростають у 1,9 рази з 37 млн. т у.п. у 2005 р. До 69,8 млн. т у.п. у 2030 р., при цьому обсяг використання вугілля на виробництво електричної і теплової енергії збільшиться до 85,1% та відповідно до 14,5% зменшиться рівень використання газу.

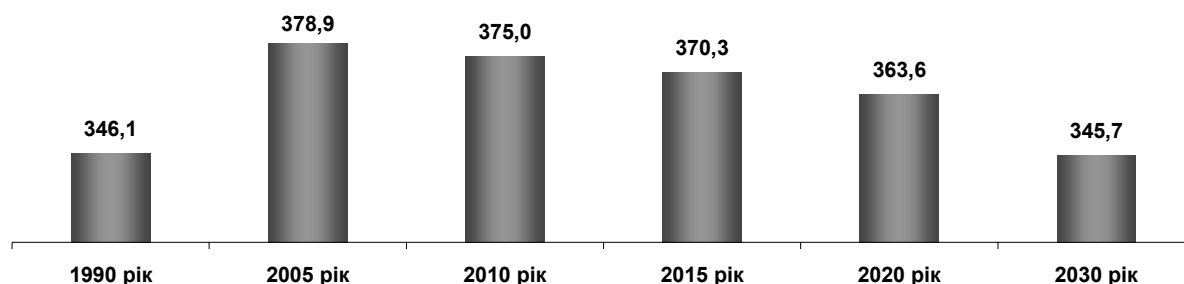
Прогнозний баланс палива на ТЕС, ТЕЦ і блок-станціях (з урахуванням локальних джерел) до 2030 року, млн. т у.п.



Питомі витрати умовного палива на відпуск електроенергії ТЕС, ТЕЦ і блок-станцій (з урахуванням локальних джерел) в 2005 році досягли 378,9 г у.п./кВтг і перевищують показники 1990 року більш ніж на 10% (у тому числі, внаслідок зміни методики розрахунку та зниження частки використання газомазутних енергоблоків).

За рахунок покращання роботи обладнання ТЕС, ТЕЦ і блок-станцій питомі витрати палива на відпуск електричної енергії зменшаться у 2030 році до 345,7 г у.п./кВтг.

Питомі витрати умовного палива на відпуск електроенергії, г у.п./кВтг



Забруднення навколишнього середовища

Головними завданнями в тепловій енергетиці, до якої належать електростанції та котельні на органічному паливі, є зменшення викидів забруднювальних речовин (твердих частинок, двоокису сірки, оксидів азоту) та парникових газів в атмосферне повітря, запобігання (мінімізація) забрудненню поверхневих і підземних вод, у тому числі і теплового щодо поверхневих вод, зменшення забруднення земель, угідь, що відводяться під енергооб'єкти, склади та відвали, рекультивация земель, зайнятих об'єктами, що вичерпали свій ресурс, для їх подальшого використання.

Зниження викидів твердих частинок в атмосферне повітря до 2010 року забезпечуватиметься в тепловій енергетиці, головним чи-

ном, за рахунок зменшення зольності вугілля, глибини його спалювання та підвищення ступеня вловлювання твердих частинок у димових газах. У 2011–2020 рр. і надалі основними чинниками скорочення обсягів викидів твердих частинок буде подальше підвищення ефективності систем золоуловлювання до 99,8 - 99,9% під час реконструкції існуючих ТЕС, впровадження новітніх технологій спалювання твердого палива та пилоочищення.

Обсяги викидів двоокису сірки на найближчу перспективу регулюватимуться вмістом сірки у паливі, що використовується, а надалі, у 2011–2020 рр., зниження обсягів цих викидів досягатиметься впровадженням, головним чином, маловитратних (з рівнем ефективності 50-70%) технологій зв'язування сірки під час реконструкції існуючих ТЕС та сучасних технологій спалювання вугілля на базі котлів з циркулюючим киплячим шаром (ЦКШ). У подальшій перспективі – зменшення питомих викидів двоокису сірки в димових газах ТЕС забезпечуватимуть новітні технології спалювання твердого палива та газоочищення.

Зниження викидів оксидів азоту у період до 2010 та 2010–2020 рр. відбуватиметься шляхом впровадження режимно-технологічних заходів на ТЕС та котельнях, а надалі основними напрямками зменшення питомих викидів оксидів азоту будуть також новітні технології спалювання твердого палива та газоочищення.

Характеристика сучасного стану та розвиток гідроелектростанцій

Встановлена потужність ГЕС та ГАЕС в ОЕС України становить 4735,6 МВт, в тому числі Дніпровських ГЕС та Київської ГАЕС – 3886,6 МВт, Дністровських ГЕС – 742,8 МВт, малих ГЕС – 94,7 МВт.

У балансі потужності енергосистеми України гідроелектростанції не перевищують 9,1%, проти 15% оптимальних, що зумовлює дефіцит як маневрових, так і регулюючих потужностей.

Світовим банком надано кредит, а урядом Швейцарії – грант для модернізації обладнання ГЕС Дніпровського каскаду на загальну суму 53 млн.дол. США. У 2002 році завершено роботи першого етапу модернізації – реконструйовано 16 гідроагрегатів, на 34 гідроагрегатах замінено системи управління гідроагрегатами та електричне обладнання. Програма реконструкції розрахована до 2012 року. Після її реалізації дніпровські ГЕС зможуть надійно і безпечно працювати ще протягом 40-50 років, із щорічним додатковим виробництвом електричної енергії близько 300 млн.кВтг.

Для збільшення вкрай дефіцитних для енергосистеми країни регулюючих і маневрових потужностей, створення сприятливих умов для інтеграції ОЕС України з європейською енергосистемою та збільшення експорту електроенергії прийнято такі напрямки розвитку гідроенергетики:

- завершення будівництва ГАЕС сумарною потужністю 4074 МВт;

- продовження реконструкції ГЕС Дніпровського каскаду (друга черга) та Дністровської ГЕС з метою подовження їх експлуатаційного ресурсу на 30-40 років;

- спорудження ГЕС на ріках Тисі і Дністрі та їх притоках;
- реконструкція діючих, відбудова непрацюючих та спорудження після 2010 р. нових малих ГЕС на малих ріках і водостоках (на існуючих водоймищах в системах технічного водозабезпечення та водовідведення) з доведенням виробництва електроенергії на них до 3338 млн. кВтг до 2030 року проти 325 млн. кВтг в 2004 році.

Для цього на період до 2030 року передбачено 19,7 млрд.грн. капіталовкладень, з них 0,7 млрд.грн. – фінансування НАЕК «Енергоатом» добудови Ташлицької ГАЕС.

Першочерговими стратегічними завданнями на період до 2010 р. визначено:

- ◆ завершення будівництва першої черги Дністровської ГАЕС та пускового комплексу Ташлицької ГАЕС;

- ◆ реконструкція другої черги діючих ГЕС Дніпровського каскаду;

- ◆ розроблення ТЕО спорудження Канівської ГАЕС та виконання робочого проекту з можливістю його реалізації в подальші періоди, залежно від частки маневрових потужностей у загальній структурі потужностей електростанцій;

- ◆ проведення техніко-економічного обґрунтування введення нових потужностей, в тому числі малих ГЕС на ріках Тисі і Дністрі та їх притоках.

Для виконання окреслених завдань з розвитку гідроенергетики необхідно здійснити такі заходи:

- створити умови для інвестиційної привабливості гідроенергооб'єктів;

- розробити і законодавчо закріпити систему державної підтримки малої гідроенергетики;

- створити конкурентоспроможне вітчизняне устаткування для малих ГЕС.

У разі виконання визначених стратегією завдань до 2030 р. загальна потужність гідроенергооб'єктів збільшиться до 10,5 тис. МВт. Сумарне виробництво електроенергії на цих об'єктах (з урахуванням ГАЕС – 4,5 млрд.кВтг, близько 15%) досягатиме 18,6 млрд.кВтг, що забезпечить заміщення 6,4 млн. т у.п./рік, у тому числі за рахунок скорочення пускових і маневрових витрат високореакційного палива енергоблоками ТЕС.

Характеристика сучасного стану та розвиток електричних мереж

Магістральні мережі

Магістральні електричні мережі – це одна з основних складових ОЕС України, яка налічує 22,7 тис.км, з них напругою 400 – 750 кВ

– 4,9 тис.км, 330 кВ – 13,2 тис.км, 220-110 кВ – 4,6 тис.км та 132 електропідстанції (ПС) напругою 220 – 750 кВ.

Стан магістральних електричних мереж рік у рік погіршується, 34% повітряних ліній електропередач (ПЛ) напругою 220-330 кВ експлуатуються понад 40 років, з них 1,7 тис.км ПЛ-330 кВ (13% від загальної протяжності) та 1,6 тис.км ПЛ-220 (52%) потребують реконструкції, 76% основного обладнання трансформаторних електропідстанцій спрацювало свій розрахунковий технічний ресурс.

Нестача фінансування для модернізації та реконструкції діючих електричних мереж і електропідстанцій та будівництва нових знижує надійність роботи Об'єднаної енергетичної системи.

Значні проблеми виникають у зв'язку з недостатньою пропускною спроможністю ліній електропередачі для видачі потужностей АЕС (Рівненська, Хмельницька, Запорізька); недостатнім рівнем надійності енергопостачання Криму, півдня Одеської області, Східного Донбасу; унеможливленням передачі надлишкової енергії Західного регіону до центру і на схід країни; незкомпенсованістю електромережі ОЕС України за реактивною потужністю та забезпеченням необхідного рівня напруги (Західна, Центральна, Південна енергосистеми).

На перспективу до 2030 року в ОЕС України зберігається стратегія розвитку основних електричних мереж, відповідно до якої системоутворюючі функції видачі потужності електростанцій та забезпечення паралельної роботи з енергосистемами інших країн залишаються за мережами 330 і 750 кВ з послідовним зростанням ролі мережі 750 кВ.

Розвиток мереж 330 – 750 кВ необхідно здійснювати шляхом спорудження ліній для:

- ◆ утворення нових та підсилення діючих системоутворюючих зв'язків як усередині окремих енергетичних районів, так і між регіонами та енергосистемами інших країн;
- ◆ видачі потужності діючих електростанцій та електростанцій, що споруджуються та розширюються;
- ◆ забезпечення надійного електропостачання потужних вузлів електроспоживання.

До 2010 року передбачається спорудження об'єктів, що забезпечують видачу потужності електростанцій, формування системоутворюючої мережі ОЕС України для передачі потужності із надлишкових західних регіонів країни у дефіцитні центральний та східний регіони, посилення міждержавних зв'язків з метою інтеграції з УСТЕ та збільшення експортних поставок електроенергії, переведення електропостачання півдня Одеської області від Молдовської енергосистеми на генеруючі джерела ОЕС України, підвищення надійності електро-

постачання Кримського, Київського, Карпатського регіонів та Східного Донбасу.

У зазначений період суттєве збільшення експорту до європейських країн реально може бути здійснено тільки за рахунок реалізації комерційних проектів будівництва вставок постійного струму (ВПС). При цьому будуть задіяні існуючі ПЛ 750 кВ Західноукраїнська – Альбертірша (Угорщина), Хмельницька АЕС – Жешув (Польща), та Південноукраїнська – Ісакча (Румунія). Пропускна спроможність зазначених ПЛ 750 кВ дозволяє реалізовувати до трьох модулів ВПС по 600 МВт на кожній лінії.

Крім того, для забезпечення можливості паралельної роботи ОЕС України з енергетичним об'єднанням країн Європи, з метою поліпшення стандартів роботи ОЕС України і поступового приведення їх до вимог УСТЕ, необхідно виконати значний обсяг організаційно-технічних заходів, спрямованих на модернізацію та розвиток всієї енергосистеми, створити системні комплекси протиаварійної автоматики.

У наступних періодах для забезпечення сталої роботи ОЕС України, ефективного використання потужностей електростанцій України, дотримання нормативних умов видачі потужності Хмельницької, Рівненської, Запорізької атомних електростанцій та регулюючих потужностей гідроакумулюючих електростанцій, зокрема, Дністровської, необхідно завершити формування двох транзитних магістралей напругою 750 кВ – південної (Хмельницька АЕС – Дністровська ГАЕС – Приморська – Каховська – Запорізька АЕС загальною довжиною ліній до 1050 км та трансформаторною потужністю підстанцій Приморська та Каховська – 4000 МВА) та північної (Рівненська АЕС – Київська – Північноукраїнська – Харківська – Донбаська, загальна довжина ліній якої 1200 км, з трансформаторною потужністю підстанцій Київська та Харківська – 4000 МВА).

Введення в експлуатацію цих магістралей створить необхідні умови для паралельної роботи ОЕС України з енергосистемою УСТЕ та значного збільшення експорту електроенергії, що відповідає довгостроковим завданням зовнішньої політики щодо інтеграції України до Європейського Союзу.

Об'єднання на паралельну роботу з Європейською енергосистемою реально можливе після завершення виконання низки заходів у період 2007 – 2010 рр.

За межами 2010 року після включення на паралельну роботу з енергосистемами європейських країн пропускна спроможність існуючих міждержавних ПЛ 220 – 750 кВ Україна – ЄС становитиме близько 6000 МВт.

Паралельна робота з енергосистемою УСТЕ в сучасних умовах (приєднання до УСТЕ енергосистем Балканських країн разом з Ру-

мунією та Болгарією) потребує проектного опрацювання нових принципів протиаварійного управління енергосистемою.

Для поетапної реалізації програми розвитку магістральних електричних мереж необхідно побудувати та ввести в експлуатацію:

- в період 2006-2010 рр. – 1500 км ПЛ 330-750 кВ (у т.ч. 750 кВ – 660 км) та 3000 МВА трансформаторних потужностей – загальна сума витрат становить 5,6 млрд.грн.;

- в період 2011-2020 рр. – 3000 км ПЛ 330-750 кВ (у т.ч. 750 кВ – 1900 км) та 6750 МВА трансформаторних потужностей (у т.ч. на підстанціях 750 кВ – 6000 МВА) – загальна сума витрат становить 31,2 млрд.грн.;

- в період 2021-2030 рр. – 700 км ПЛ 330-750 кВ (у т.ч. 750 кВ – 500 км) та 2200 МВА трансформаторних потужностей (у т.ч. на підстанціях 750 кВ – 2000 МВА), для чого необхідно 10,7 млрд.грн.

Залежно від вибору майданчиків для розміщення АЕС і з урахуванням програми розвитку електроопалення в населених пунктах загальний обсяг ПЛ і ПС 330 кВ в період 2010 – 2030 рр. може збільшитись на 1200-1500 км і 1500-2000 МВА трансформаторних потужностей загальною вартістю 4,5-5 млрд.грн.

Потребують повної та часткової заміни 75% спрацьованого обладнання підстанцій 220-750 кВ та 58% ПЛ 220-750 кВ, реконструкції – 112 підстанцій напругою 220-750 кВ, термін експлуатації яких за відповідними періодами розвитку перевищить 30 років, із заміною понад 200 одиниць потужного трансформаторного та реакторного обладнання напругою 220-750 кВ, та іншого високовольтного обладнання. При цьому в період до 2015 р. реконструкції підлягають 67 підстанцій, упродовж 2016-2020 рр. – 30 підстанцій, а продовж 2021-2030 рр. – 15 підстанцій.

Передбачається також реконструкція пристроїв релейного захисту та протиаварійної автоматики із заміною їх на сучасні, побудовані на мікропроцесорній базі.

Розвиток та реконструкцію магістральних електричних мереж передбачено виконувати сукупно із системами телекомунікацій, які виконуються на базі оптиковолоконних мереж, що дозволить впроваджувати сучасні функціональні системи АСУ ТП, АСДУ, АСУП, для забезпечення надійного транспортування електроенергії відповідно до вимог інтеграції України до Європейського співтовариства.

Загальний обсяг необхідних капітальних вкладень для поетапної реалізації програми розвитку магістральних електричних мереж до 2030 р. становитиме 47,5 млрд. грн.

Міждержавні мережі та експортна політика. Інтеграція з об'єднанням для передавання електричної енергії (UCTE).

Географічне розташування України дозволило збудувати значну кількість потужних ліній електропередачі міждержавного значення, які з'єднують ОЕС України з енергосистемами суміжних країн – Російської Федерації, Республіки Молдова, Республіки Білорусь, Польщі, Словаччини, Угорщини, Румунії. До 90-х років в європейські країни експортувалось близько 30 млрд.кВтг електричної енергії на рік, у 2005 р. обсяг експорту становив 8,4 млрд.кВт.

На етапі до інтеграції ОЕС України до УСТЕ реальним шляхом суттєвого збільшення експорту електроенергії до європейських країн є реалізація проекту спорудження вставок постійного струму (ВПС).

На період до 2010 року з метою забезпечення стабільного експорту та збільшення його обсягів необхідним є:

- ◆ модернізація електромереж та збільшення генеруючих потужностей „Острова Бурштинської ТЕС”;
- ◆ добудова Добротвірської ТЕС-2;
- ◆ розв'язання проблеми пропускної спроможності електромереж на перерізі Україна – Молдова шляхом будівництва додаткових електромереж в Одеському енерговузлі.

Схема обміну енергетичною потужністю з іншими країнами



Введення південного та північного транзитів 750 кВ, відновлення ліній 750 кВ на Ісакчу та Жешув забезпечить функціонування ОЕС України в режимі паралельної роботи з європейськими енергосистемами та створення технічних умов для збільшення експорту електроенергії до 20 – 25 млрд.кВтг на кінець прогнозованого періоду.

Для підвищення надійності та якості електропостачання, забезпечення стійкості та безпеки Об'єднаної енергосистеми за умови паралельної роботи з іншими енергосистемами необхідно до 2010 року забезпечити створення системних комплексів протиаварійної автоматики та релейного захисту.

Для інтеграції енергосистеми України до енергетичних систем держав ЄС у термін до 2010 р. необхідно підвищити технічний рівень

електростанцій і систем електропередачі, здійснити впровадження сучасних систем первинного регулювання частоти та потужності з одночасним доведенням показників їх роботи до європейських стандартів.

Міждержавні лінії електропередачі України та можливості експорту електроенергії до суміжних країн

Найменування країн	Кількість повітряних ліній за класами напруги					Пропускна здатність ЛЕП, мрд.кВтг в рік	Експорт в 2005 році, млрд.кВтг
	750 кВ	400-500 кВ	220-330 кВ	110-0,4 кВ	Всього		
Російська Федерація	1	3*	10	18	32	26,3	2,0
Молдова			7	18	25	1,5	1,6
Білорусь			2	6	8	6,1	-
Польща	1		1		2	УСТЕ 5,0** 4,8 49,0***	
Словаччина		1		1	2		
Угорщина	1	1	2		4		
Румунія	1	1			2		

* - одна лінія електропередачі постійного струму 400 кВ;
 ** - при роботі „Острова Буштинської ТЕС”;
 *** - при паралельній роботі.

Необхідно збільшити пропускну спроможність міждержавних електромереж як на території України, так і на територіях країн ЄС, що потребує скоординованих дій відповідних вітчизняних та зарубіжних структур.

Розподільні мережі

Розподільні електричні мережі налічують близько 1 млн.км повітряних і кабельних ліній електропередачі напругою 0,4 – 150 кВ, близько 200 тис.од. трансформаторних підстанцій напругою 6 – 110 кВ загальною встановленою потужністю понад 200 тис.МВА.

Погіршений стан розподільних електромереж призводить до аварійних ситуацій в регіонах країни. Брак фінансових ресурсів унеможливає відновлення, модернізацію та реконструкцію діючих електричних мереж всіх класів напруги, а також будівництво нових ліній електропередачі. Значно зросла кількість об'єктів, які відпрацювали свій технічний ресурс. У розподільних електричних мережах напругою 0,4 – 150 кВ підлягають реконструкції та заміні близько 140 тис.км електромереж, або 17% від їх загальної протяжності, та 19% трансформаторних підстанцій.

Незадовільний стан електричних мереж, їх невідповідність діючим нормам і режимам електроспоживання, а також низький рівень приладів обліку призводить до значного зростання технологічних витрат під час транспортування електроенергії.

Для задоволення потреб споживачів в якісному та надійному електропостачанні необхідно:

- у 2006 – 2010 рр. ввести в експлуатацію не менше 30 тис.км нових та реконструйованих ліній електропостачання напругою 0,4-150 кВ;

- у 2011 – 2020 рр. вводити щороку в дію не менше 15 тис.км таких ліній;

- у наступні роки здійснювати щорічне будівництво нових ліній електропередач відповідно до потреб розвитку електронавантаження споживачів та проводити відновлення діючих ПЛ в обсязі норм амортизаційних відрахувань. При цьому будівництво нових ліній електропередач і трансформаторних підстанцій, а також реконструкцію діючих, необхідно здійснювати з урахуванням переведення господарських потреб населення сільської місцевості з газу на електроенергію.

Будівництво та модернізація підстанцій напругою 35-150 кВ має відбуватися у прямій залежності від ступеня подальшого енергооснащення промислових, сільськогосподарських і комунально-побутових споживачів і здійснюватися випереджувальними темпами стосовно зростання електричного навантаження.

Розвиток і реконструкція електромереж у сільській місцевості має здійснюватися із залученням коштів місцевого і держаного бюджетів та підприємницьких структур.

Технічне переозброєння, реконструкція електричних мереж та їх розвиток мають здійснюватися на вітчизняній нормативній базі з урахуванням рекомендацій Міжнародної Електротехнічної комісії та регіональних особливостей щодо умов надійності й екологічної безпеки, з урахуванням реальної вартості земель та максимального використання основних матеріалів і обладнання власного виробництва, зміцнення матеріальної бази і кадрового потенціалу будівельно-монтажних організацій (механізованих колон та інших).

На розвиток розподільних мереж до 2030 року планується 35,4 млрд.грн., у тому числі з 2006 - 2010 роки - 7,6 млрд.грн., з 2011 - 2020 роки – 12,6 млрд.грн., з 2021 - 2030 роки – 15,2 млрд.грн.

Загальна сума інвестицій на розвиток до 2030 року магістральних, міждержавних та розподільних електричних мереж, включаючи забезпечення паралельної роботи ОЕС України з УСТЕ, а також на модернізацію, оновлення та будівництво трансформаторних підстанцій становить 82,9 млрд.грн.

Оптовий ринок електричної енергії

Для підвищення конкурентоспроможності української енергетики, забезпечення потреб споживачів України в електричній енергії за мінімально можливою ціною на засадах конкуренції між виробниками та між постачальниками електричної енергії, забезпечення надійного електропостачання споживачів, а також фінансової стабільності і прибутковості галузі та інтересу до неї з боку потенційних інвесто-

рів, у 1996 році в Україні створено оптовий ринок електричної енергії (ОРЕ).

Оптовий ринок електроенергії у відповідності із Законом України „Про електроенергетику” діє на основі Договору між його членами, яким визначені умови, діяльності, права, обов’язки і відповідальність його учасників, а також порядок діяльності, інфраструктура ринку та його органи. Економічні та фінансові механізми функціонування регулюються Правилами Оптового ринку електроенергії та відповідними інструкціями до Договору.

Нова економічна система ринкових відносин в електроенергетичній галузі запроваджувалась з урахуванням умови збереження об’єднаної енергетичної системи, яка включає об’єкти електроенергетики, об’єднані спільним режимом виробництва, передачі та розподілу електричної енергії за умови централізованого оперативно-диспетчерського управління.

Оператором ОРЕ є державне підприємство „Енергоринок”, яке здійснює купівлю-продаж всієї електричної енергії, виконує функції розпорядника системи розрахунків (формування оптової ринкової ціни та розрахунок платежів) та розпорядника коштів ОРЕ.

Оптова ринкова ціна, за якою здійснюється закупівля електричної енергії на ОРЕ енергопостачальними компаніями, формується на основі середньозваженої ціни закупівлі електроенергії Оптовим ринком у виробників електричної енергії (ТЕС, АЕС, ГЕС, ТЕЦ, ВЕС), з урахуванням цін продажу електроенергії на експорт, платежів за надання послуг системним оператором (ДП „НЕК „Укренерго”) та оператором ринку (ДП „Енергоринок”), на фінансування інвестиційних проектів та платежів для компенсації втрат від здійснення постачання електричної енергії пільговим категоріям споживачів.

Розподіл електричної енергії в ОЕС виконується енергопостачальними компаніями, що є ліцензіатами з постачання електроенергії за регульованим і нерегульованим тарифом. Постачальники за регульованим тарифом мають у своїй власності розподільні електричні мережі і, крім ліцензії на постачання, отримують ліцензію на передачу електричної енергії власними мережами.

На Оптовому ринку електроенергії законодавчо забезпечено рівноправний доступ до ринку електроенергії та послуг електричних мереж усіх суб’єктів підприємницької діяльності, а також купівлю і продаж електроенергії за Правилами оптового ринку та визначення ціни на електроенергію генеруючих компаній.

Розрахунки між учасниками оптового ринку здійснюються пропорційно обсягам виробництва товарної продукції за алгоритмом розподілу коштів, затверджених НКРЕ.

З другої половини 2000 року, після законодавчого закріплення визначеного Договором порядку розрахунків на оптовому ринку елек-

троенергії і запровадження розрахунків виключно грошовими коштами вдалося виправити стан розрахунків і підняти рівень оплати за електроенергію, куповану в ОРЕ, з 7-10% від загального обсягу товарної продукції у 1999 р. до 99,2% у 2005 р. Оплата генеруючим компаніям за вироблену енергію у 2005р. склала 100%.

Таким чином з ліквідацією прямих договорів, бартеру та інших не грошових форм розрахунків було спростоване твердження про те, що прийнята модель ОРЕ є причиною неплатежів за електроенергію.

Учасники ОРЕ отримали належні їм кошти за електроенергію, поліпшили свій фінансовий стан, що дозволило в останні роки спрямувати значні фінансові ресурси на розвиток і модернізацію енергетичних потужностей.

Проте за час роботи ОРЕ окреслились проблеми, що стримують його розвиток. Це насамперед великі обсяги боргових зобов'язань минулих років за енергоносії, відсутність ринку системних послуг (резерв потужностей, регулювання частоти і напруги), не відпрацьовані механізми страхування фінансових і страхових ризиків, перехресне субсидування в ПЕК.

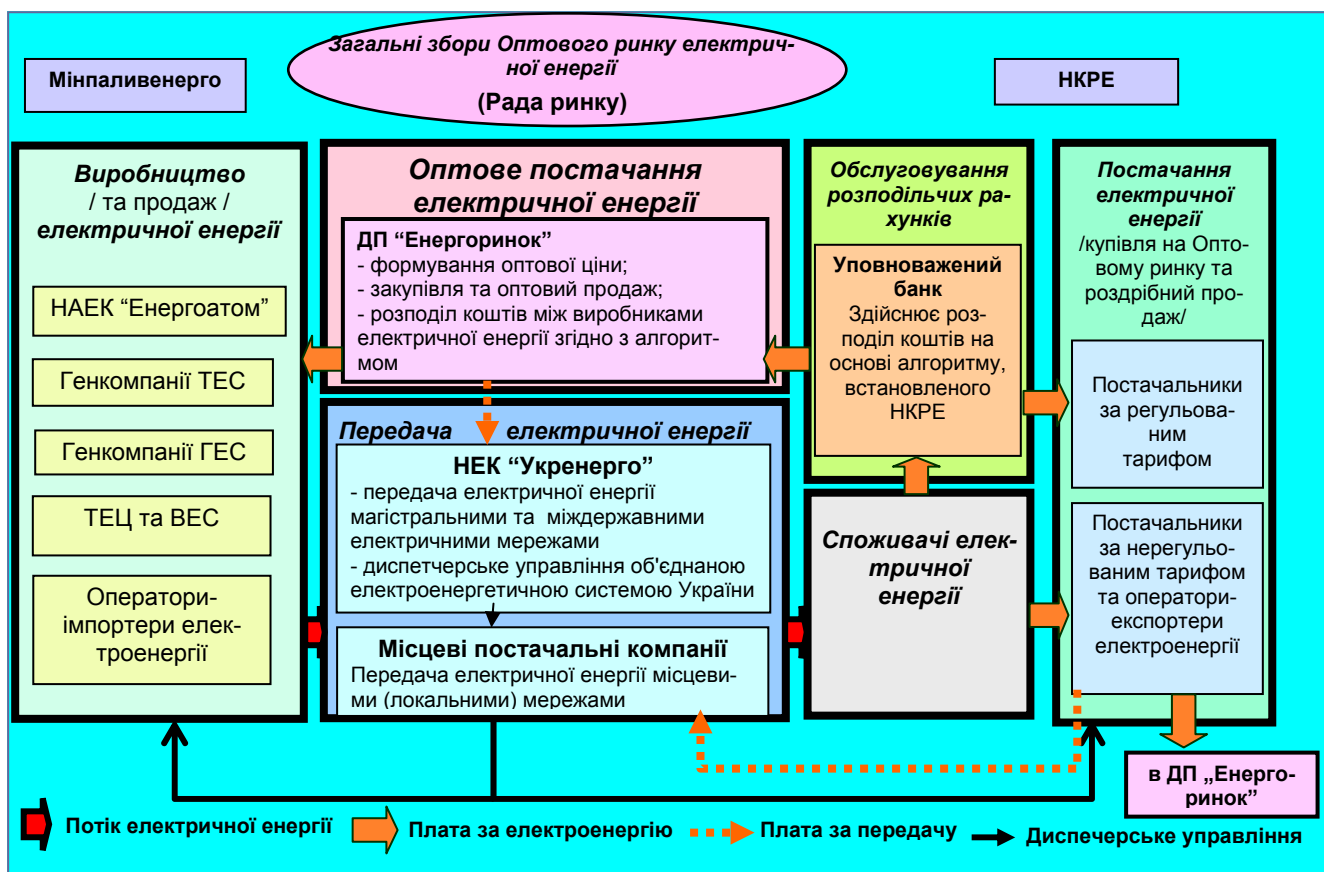
Подальше вдосконалення оптового ринку має проводитись з врахуванням практики інших країн та позитивного досвіду результатів роботи діючого ОРЕ України, якими є напрацьована роками нормативно-правова база, як основа подальшого розвитку ОРЕ, сформовані основи конкурентних відносин, прозора система купівлі – продажу енергії та формування цін і платежів і, головне, збереження єдиної енергосистеми України із стабільним забезпеченням балансу виробництва і споживання електроенергії в ОЕС України.

Дуже важливим у 2006 р. є реалізація основних напрямків погашення та реструктуризації боргів за спожиті енергоносії, визначених Законом України „Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу”.

Згідно з Концепцією функціонування та розвитку оптового ринку електричної енергії України, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.2002 № 1789, у якій враховано норми європейського права стосовно електроенергетики, подальший розвиток ОРЕ передбачає поступовий перехід від існуючої моделі Оптового ринку електроенергії до ринку, який включатиме:

- ринок прямих товарних поставок електричної енергії (ринок прямих договорів), який функціонує на основі двосторонніх договорів купівлі-продажу електричної енергії між виробниками електричної енергії та постачальниками і споживачами;
- балансуєчий ринок електричної енергії;
- ринок допоміжних послуг.

Схема функціонування оптового ринку електричної енергії



Перехід від діючої моделі ОРЕ до запропонованої Концепцією може здійснюватися шляхом поетапного запровадження системи двосторонніх договорів на купівлю електричної енергії між кінцевим споживачем і виробником та між постачальником і виробником.

В 2005 році завершено перший із трьох етапів реалізації основних положень Концепції.

При цьому запровадження Концепції та подальша позитивна динаміка його розвитку можлива в разі забезпечення таких основних передумов:

- ◆ покращення фінансового стану в електроенергетичній галузі шляхом досягнення повної поточної оплати спожитої електроенергії, вирішення проблеми боргів між суб'єктами ринку та їх дисбалансу;
- ◆ заміна морально застарілого та фізично зношеного обладнання енергетичних компаній та зниження рівня витрат електричної енергії в мережах;
- ◆ поетапне запровадження автоматизованих систем комерційного обліку електричної енергії у всіх учасників ринку на шляху від виробника до споживача енергії та інформаційного обміну даними;
- ◆ подальше поглиблення конкурентних засад діяльності суб'єктів ОРЕ: оптимізація методології тарифо- і ціноутворення та удосконалення механізмів протидії недобросовісної конкуренції;

◆ припинення перехресного субсидювання в паливно-енергетичному секторі;

◆ підготовка нормативно-правової бази для визначення умов і правил функціонування нової моделі енергоринку, зокрема принципів роботи балансуючого ринку, гарантій відшкодування його фінансових ризиків, порядку укладання прямих договорів, зокрема, їх взаємодію із балансуючим ринком тощо.

◆ вдосконалення діючого конкурентного ринку електроенергії в Україні створить умови для його поетапної інтеграції до єдиного Європейського ринку електроенергії.



3. НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ
(Затверджено Указом Президента України
від 14 березня 1995 року № 213/95.
В редакції Указу Президента № 335/98 від 21.04.98. Із змінами)

1. Національна комісія регулювання електроенергетики України (НКРЕ) є незалежним позавідомчим постійно діючим державним органом.

2. Національна комісія регулювання електроенергетики України (далі – Комісія) у своїй діяльності керується Конституцією України (254к/96-ВР) та законами України, постановами Верховної Ради України, указами і розпорядженнями Президента України, актами Кабінету Міністрів України, а також цим Положенням.

3. Основними завданнями Комісії є:

- участь у формуванні та забезпеченні реалізації єдиної державної політики щодо розвитку і функціонування оптового ринку електроенергії, ринків газу, нафти та нафтопродуктів;
- державне регулювання діяльності суб'єктів природних монополій в електроенергетиці та нафтогазовому комплексі;
- сприяння конкуренції у сфері виробництва електричної енергії, постачання електричної енергії та газу, видобутку газу та нафти, зберігання та реалізації газу, нафти і нафтопродуктів;
- забезпечення проведення цінової і тарифної політики в електроенергетиці та нафтогазовому комплексі;
- забезпечення ефективності функціонування товарних ринків на основі збалансування інтересів суспільства, суб'єктів природних монополій та споживачів їх товарів і послуг;
- захист прав споживачів електричної і теплової енергії, газу, нафти і нафтопродуктів;
- розроблення і затвердження правил користування електричною енергією та газом;
- координація діяльності державних органів у питаннях регулювання ринків енергоносіїв;
- видача суб'єктам підприємницької діяльності ліцензій на виробництво електричної енергії в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється умовами та правилами здійснення підприємницької діяльності з виробництва електричної енергії (ліцензійними умовами), передачу та постачання електричної енергії, зберігання природного газу в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється умовами та правилами здійснення підприємницької діяльності зі зберігання природного газу (ліцензійними умовами), і постачання природного газу, транспортування нафти та нафтопродуктів магістральними трубопроводами, транспортування природного і нафтового газу трубопроводами;

- контроль за додержанням ліцензіатами умов здійснення ліцензованої діяльності.

4. Комісія відповідно до покладених на неї завдань:

1) бере участь у регулюванні платіжно-розрахункових відносин оптового ринку електроенергії, ринків газу, нафти та нафтопродуктів;

2) устатковує обмеження щодо суміщення видів діяльності суб'єктами підприємницької діяльності;

3) розробляє і затверджує обов'язкові для виконання нормативні акти з питань, що належать до її компетенції;

4) видає суб'єктам підприємницької діяльності ліцензії на виробництво електричної енергії в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється умовами та правилами здійснення підприємницької діяльності з виробництва електричної енергії (ліцензійними умовами), передачу та постачання електричної енергії, зберігання природного газу в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється умовами та правилами здійснення підприємницької діяльності зі зберігання природного газу (ліцензійними умовами), і постачання природного газу, транспортування нафти та нафтопродуктів магістральними трубопроводами, транспортування природного і нафтового газу трубопроводами;

5) затверджує інструкцію щодо умов і правил здійснення ліцензованої діяльності та контролю за їх виконанням;

6) визначає відповідно до законодавства показники, нижче рівня яких дозволяється суб'єктам підприємницької діяльності здійснювати свою діяльність без ліцензій;

7) здійснює безперешкодно перевірки дотримання умов ліцензованої діяльності;

8) розглядає справи про порушення умов ліцензій та справи про адміністративні правопорушення і за результатами розгляду приймає відповідні рішення в межах своєї компетенції;

9) передає до Антимонопольного комітету України матеріали у разі виявлення порушень антимонопольного законодавства;

10) визначає відповідність ліквідації, реорганізації у формі злиття, приєднання, участі в об'єднаннях, а також придбання або відчуження більше 25 відсотків часток (акцій, паїв) активів суб'єктів підприємницької діяльності умовам і правилам здійснення ліцензованої діяльності;

11) надає ліцензіатам необхідну інформацію;

12) бере участь у встановленні правил функціонування оптового ринку електроенергії, ринків газу, нафти і нафтопродуктів та у здійсненні контролю за їх дотриманням;

13) здійснює заходи щодо забезпечення рівних прав доступу до транспортних мереж суб'єктів ринків електроенергії, газу, нафти та нафтопродуктів усіх форм власності;

14) встановлює ціни на створювану Комісією інформаційну продукцію та тарифи на інформаційні послуги;

15) захищає в межах своїх повноважень інтереси споживачів у питаннях, що стосуються цін на електроенергію, газ, нафту та нафтопродукти, а також надійності їх постачання та якості послуг з боку постачальних організацій;

16) формує в межах своєї компетенції державну політику щодо встановлення цін на електроенергію, газ, нафту та нафтопродукти, тарифів на їх транспортування, зберігання, постачання та розподіл, а також транспортування турбопроводами інших речовин;

17) стимулює ефективність виробництва та споживання електроенергії, газу, нафти та нафтопродуктів;

18) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до її компетенції, розробляє та вносить у встановленому порядку пропозиції щодо вдосконалення законодавства, дає висновки на проекти законів та інших нормативно-правових актів;

19) організовує проведення науково-технічних та аналітичних досліджень з питань, що належать до її компетенції;

20) інформує громадськість про свою роботу, здійснює у встановленому порядку видавничу діяльність;

21) вирішує питання щодо підготовки кадрів робочого апарату Комісії, підвищення їх кваліфікації;

22) подає Президентові України та публікує щорічні звіти про свою діяльність;

23) співпрацює з радами споживачів щодо захисту прав споживачів електроенергії, газу, нафти та нафтопродуктів;

24) створює для суб'єктів оптового ринку електричної енергії, ринків газу, нафти та нафтопродуктів передумови для впевненості у справедливості цих ринків і правил, за якими вони працюватимуть, шляхом відкритого обговорення питань, що належать до компетенції Комісії, у присутності постачальників і споживачів, представників громадськості та засобів масової інформації;

25) здійснює інші функції відповідно до законодавства.

5. Комісія має право:

1) у разі виявлення порушення умов та правил ліцензованої діяльності зупиняти або анулювати дію ліцензії відповідно до законодавства;

2) погоджувати в межах своєї компетенції договір між членами оптового ринку електричної енергії України та спеціалізоване програмне забезпечення, що застосовується на оптовому ринку електроенергії;

3) одержувати в установленому порядку безоплатно від центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування ін-

формацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на неї завдань;

4) створювати відповідно до законодавства позабюджетні фонди для сприяння функціонуванню та розвитку ринків, що регулюються Комісією;

5) залучати вчених та спеціалістів центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ і організацій (за погодженням з їх керівниками) для розроблення проектів, проведення консультацій та експертиз;

6) створювати госпрозрахункові підрозділи;

7) доступу на територію споживача під час перевірки виконання умов угод щодо користування електроенергією та газом і захисту прав споживачів;

8) здійснювати контроль за якістю послуг організацій, що постачають електроенергію та газ, для яких це передбачено тарифом, згідно з правилами користування електричною енергією та газом;

9) встановлювати в межах своїх повноважень обов'язкові для суб'єктів підприємницької діяльності, які отримують ліцензії, нормативи достатності власних коштів, інші показники та вимоги, що обмежують ризики з операцій на оптовому ринку електроенергії, ринках природного і нафтового газу, нафти та нафтопродуктів.

6. Комісія під час виконання покладених на неї функцій взаємодіє з міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, органами виконавчої влади Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування, а також з відповідними органами іноземних держав, міжнародними організаціями з питань, віднесених до її компетенції.

7. Діяльність Комісії забезпечує робочий апарат, який складається з центрального апарату та територіальних підрозділів.

Територіальні підрозділи Комісії діють на основі положення, що затверджується Головою Комісії.

8. Комісія складається з членів Комісії, включаючи її Голову які працюють на професійній основі. Голова та інші члени Комісії мають рівні права при вирішенні питань, що належать до її компетенції.

Голова та інші члени Комісії призначаються Президентом України строком на шість років. Одна особа не може бути членом Комісії більше двох строків підряд.

Члену Комісії після закінчення повноважень надається попередня робота (посада), у разі її відсутності – інша рівноцінна робота (посада) на тому самому або, за його згодою, іншому підприємстві, в установі, організації. На період працевлаштування за колишнім членом Комісії зберігаються заробітна плата (але не більше шести місяців) та інші пільги, якими він користувався як член Комісії.

9. Члени Комісії мають право бути присутніми на будь-яких засіданнях суб'єктів оптового ринку електроенергії, ринків газу, нафти та нафтопродуктів.

10. Голова Комісії:

1) організовує діяльність Комісії та її робочого апарату і несе персональну відповідальність за виконанням покладених на Комісію завдань;

2) встановлює ступінь відповідальності посадових осіб робочого апарату Комісії за виконанням ними своїх обов'язків та за діяльність структурних підрозділів;

3) визначає питання, які підлягають розгляду Комісією, та скликає засідання Комісії;

4) видає накази з питань діяльності робочого апарату Комісії;

5) призначає на посади та звільняє з посад працівників робочого апарату Комісії, в тому числі за погодженням з Кабінетом Міністрів України - керівників структурних підрозділів центрального апарату Комісії;

6) створює територіальні підрозділи Комісії;

7) затверджує положення про структурні підрозділи центрального апарату Комісії;

8) підписує від імені Комісії ліцензії чи відмову в їх видачі, постанови та розпорядження, які приймає Комісія;

9) здійснює інші повноваження відповідно до законодавства.

У разі відсутності Голови Комісії або неможливості здійснення ним своїх повноважень обов'язки Голови за його дорученням виконує один з членів Комісії.

11. Основною формою роботи Комісії є засідання, які проводяться відповідно до затвердженого Комісією регламенту.

Виключно на засіданнях Комісії розглядаються питання:

- ◆ ліцензування;
- ◆ стосовно проектів законів та інших нормативно-правових актів і пропозицій щодо вдосконалення законодавства з питань енергетики;
- ◆ затвердження щорічного звіту про діяльність Комісії;
- ◆ застосування санкцій щодо ліцензіатів у разі невиконання умов і правил здійснення ліцензованої діяльності та порушення законодавства;
- ◆ прийняття постанов і розпоряджень;
- ◆ планування роботи Комісії.

12. Засідання Комісії є правомочним, якщо на ньому присутні не менш як три члени Комісії.

Рішення Комісії вважається прийнятим, якщо за нього проголосувала більшість від загального складу Комісії.

13. Комісія в межах своїх повноважень на основі та на виконання законодавства приймає рішення у вигляді постанов і розпоряджень.

Рішення Комісії, прийняті в межах її повноважень, є обов'язковими для виконання підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності, які здійснюють діяльність на оптовому ринку електроенергії, ринках газу, нафти та нафтопродуктів.

Рішення Комісії можуть бути оскаржені у встановленому законодавством порядку.

Комісія є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в органах Державного казначейства України та печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням.



4. ПРАВИЛА КОРИСТУВАННЯ ЕЛЕКТРИЧНОЮ ЕНЕРГІЄЮ

(Затверджено постановою НКРЕ від 31.07.1996 № 28, у редакції постанови НКРЕ від 22.08.2002 № 928. Із змінами)

1. Загальні положення

1.1. Правила користування електричною енергією (далі – Правила) розроблені відповідно до Закону України «Про електроенергетику», Указу Президента України від 21.04.98 № 335 «Питання Національної комісії регулювання електроенергетики України» (НКРЕ) і визначають взаємо відносини споживачів електричної енергії, постачальників електричної енергії та електропередавальних органів. ~~Правила~~ є обов'язковими для споживачів, замовників, а також підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності, які здійснюють виробництво, передачу та постачання електричної енергії.

Дія цих Правил поширюється на всіх споживачів – юридичних осіб, а також фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності. Норми розділів 2 та 3 Правил поширюються на всіх споживачів без винятку.

1.2. У Правилах вживаються такі терміни та визначення:

авансовий платіж – часткова оплата (у розмірі, обумовленому договором) заявленого на наступний розрахунковий період обсягу електричної енергії, яка здійснюється до початку розрахункового періоду;

аварійна броня електропостачання (непрацюючого споживача) – найменша величина електричної потужності та мінімальне добове електроспоживання у разі повної зупинки виробництва, що необхідні для забезпечення роботи охоронного освітлення та сигналізації, вентиляції шкідливих газів, каналізації, дренажних насосів, обладнання, що забезпечує екологічну та техногенну безпеку, теплових мереж узимку;

аварійне розвантаження – режим роботи об'єднаної енергетичної системи України, при якому проводиться вимушене зменшення спо-

живаної потужності для упередження порушення сталості роботи енергосистеми;

автоматизована система обліку – сукупність об'єднаних в єдину функціональну систему локального устаткування збору і обробки даних засобів обліку, каналів передачі інформації та пристроїв приймання, обробки, відображення та реєстрації інформації;

адресний економічний стимул – обчислена за спеціальною методикою для конкретної межі балансової належності електричних мереж плата за надання послуг з компенсації перетікання реактивної електричної енергії, яка сплачується споживачем та призначена для стимулювання ініціативи споживача до впровадження технологічних заходів, спрямованих на енергозбереження та підвищення показників якості електричної енергії в місцевій (локальній) та магістральній (міждержавній) електромережах;

багатотарифні засоби обліку – засоби вимірювальної техніки, які використовуються для визначення обсягу електричної енергії та реалізують процедуру погодинної реєстрації показів засобів обліку та/або реєстрації показів засобів обліку за зонами доби;

блок-станція – електростанція, яка належить споживачеві, працює в об'єднаній енергетичній системі України і підпорядковується її диспетчерському управлінню;

від'єднання споживача (від електромережі) – виконання організаційних і технічних заходів, спрямованих на усунення можливості здійснення передачі електричної енергії окремому споживачу;

відключення споживача (від електромережі) – припинення подачі електричної енергії споживачу за допомогою відповідної комутаційної апаратури;

гранична величина обсягу споживання – обсяг споживання електричної енергії, який визначається для споживачів постачальником електричної енергії за регульованим тарифом відповідно до порядку, встановленого чинними нормативно-правовими актами;

гранична величина споживання електричної потужності – максимальна величина сумарного споживання електричної потужності в години максимального навантаження енергосистеми, яка визначається для споживачів постачальником електричної енергії за регульованим тарифом відповідно до порядку, встановленого чинними нормативно-правовими актами;

договір про технічне забезпечення електропостачання споживача – угода двох сторін (споживач та електропередавальна організація або основний споживач), яка є документом певної форми, що встановлює зміст та регулює правовідносини між сторонами під час технічного забезпечення постачання електричної енергії;

договір про купівлю-продаж електричної енергії – угода двох сторін (постачальник електричної енергії за нерегульованим тарифом і спо-

живач), що є документом певної форми, який встановлює зміст та регулює правовідносини між сторонами під час купівлі-продажу електричної енергії;

договір про спільне використання технологічних електричних мереж основного споживача — угода двох сторін (основний споживач і субспоживач), що є документом певної форми, який встановлює зміст та регулює правовідносини між сторонами під час передачі електричної енергії технологічними мережами основного споживача для потреб субспоживача;

договір про постачання електричної енергії — угода двох сторін (постачальник електричної енергії за регульованим тарифом і споживач), що є документом певної форми, який встановлює зміст та регулює правовідносини між сторонами під час постачання електричної енергії за регульованим тарифом;

договір про приєднання — угода двох сторін (електропередавальна організація (основний споживач) та замовник), що є документом певної форми, який встановлює зміст та регулює правовідносини між сторонами під час отримання та виконання технічних умов електропостачання;

договірна величина споживання електричної енергії — узгоджений в договорі між постачальником електричної енергії і споживачем обсяг електричної енергії, який може бути спожитий споживачем за відповідний розрахунковий період;

договірна потужність — узгоджена із споживачем на розрахунковий період відповідно до нормативних документів та зазначена у договорі гранична величина сумарної споживаної потужності в години максимального навантаження енергосистеми, яка встановлюється для об'єктів споживача потужністю 150 кВ x А (кВт) і більше, що розташовані окремо від основного підприємства споживача і не мають спільної з іншими об'єктами споживача технологічної електричної мережі;

дозволена потужність — величина потужності, яку електропередавальна організація дозволила споживачу для використання (споживання) за кожним окремим об'єктом на підставі нормативно-технічних документів і яка визначена в технічних умовах електропостачання;

джерело електропостачання — електроустановка, яка призначена для виробництва або перетворення та розподілу електричної енергії;

електрична енергія (активна) — енергоносіє, який виступає на ринку як товар, що відрізняється від інших товарів особливими споживчими якостями та фізико-технічними характеристиками (одночасність виробництва та споживання, неможливість складування, повернення, переадресування), які визначають необхідність регулювання та регламентації використання цього товару;

електропередавальна організація — суб'єкт господарювання, який отримав ліцензію НКРЕ на право здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами або місцевими (локальними) електричними мережами, а також суб'єкт господарювання, який отримав ліцензію НКРЕ на право здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами та ліцензію НКРЕ на право здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом, що здійснює свою діяльність на закріпленій території;

електроустановка — установка, яка призначена для виробництва або перетворення, передачі, розподілу чи споживання електроенергії;

електрична мережа — призначена для перетворення, передачі та/або розподілу електричної енергії сукупність електроустановок з усією інфраструктурою, у тому числі системи автоматики, захисту, управління, регулювання та зв'язку;

засоби обліку — засоби виміральної техніки, які використовуються для визначення обсягу електричної енергії та рівня споживання електричної потужності;

замовник — фізична або юридична особа, яка бажає спроектувати, побудувати чи реконструювати та приєднати до електромереж свої електроустановки або електроустановки інших осіб відповідно до технічних умов, виданих електропередавальною організацією (основним споживачем);

збитки (з вини споживача) — витрати, недоотримана вигода (за винятком доходу від реалізації недоврахованої електричної енергії) постачальника електричної енергії або електропередавальної організації (основного споживача), яких вони зазнали внаслідок пошкодження електроустановок через зловмисну чи недбалу діяльність споживача (субспоживача) або інших осіб, та вартість робіт і послуг, необхідних для відновлення електроустановок та електропостачання;

збитки споживача — вартість пошкодженого устаткування, недоотримана вигода від реалізації недовиробленої продукції, втрати від екологічних наслідків та травматизму та втрати здоров'я, які виникли внаслідок обмеження чи припинення постачання електричної енергії з вини постачальника електричної енергії або електропередавальної організації, та вартість робіт, необхідних для відновлення устаткування та технологічних процесів;

користування електричною енергією — споживання електричної енергії з дотриманням споживачем визначених відповідними договорами умов приєднання до електричних мереж, умов оплати купованої електричної енергії та режимів споживання електричної енергії для отримання договірних обсягів електричної енергії та рівня потужності;

локальне устаткування збору і обробки даних (ЛОУ) – обчислювальна система, яка збирає, обробляє і накопичує дані про обсяги та параметри потоків електричної енергії та рівень споживаної потужності;

межа балансової належності – точка розподілу елементів електричної мережі між власниками електроустановок за ознаками права власності або повного господарського відання;

межа експлуатаційної відповідальності – точка розподілу електричної мережі за ознакою зобов'язань з експлуатації тих чи інших її ділянок або елементів, встановлюється за згодою сторін. При відсутності такої згоди (договору) межа експлуатаційної відповідальності збігається з межею балансової належності;

недовідпущена електрична енергія – різниця між обсягом електричної енергії, який мав бути поставлений споживачеві у певний період відповідно до договору, і фактично отриманим споживачем обсягом електричної енергії за цей період, що виникла в результаті перерви в електропостачанні, у тому числі при відключеннях та обмеженнях;

недоврахована електрична енергія – обсяг електричної енергії, використаний споживачем або переданий транзитом, але не врахований розрахунковими засобами обліку або врахований неправильно;

обмеження електропостачання – зниження обсягу постачання електричної енергії та (або) рівня потужності для споживача в порівнянні із договірними величинами;

однотарифні засоби обліку – засоби вимірювальної техніки, які використовуються для визначення обсягу електричної енергії та реєструють інтегральне (сумарне) значення показів;

основний споживач – споживач електричної енергії або власник електричних мереж, мережі якого безпосередньо підключені до мереж електропередавальної організації або до магістральних (міждержавних) електромереж та який передає частину електроенергії своїми електромережами субспоживачам;

остаточний розрахунок (за активну електричну енергію) – повний розрахунок споживача за спожиту в розрахунковому періоді електричну енергію з урахуванням сум проведеної оплати споживання електричної енергії в цьому розрахунковому періоді;

перетікання реактивної електричної енергії – складова фізичних процесів передачі, розподілу та споживання активної електричної енергії, яка залежно від параметрів, схеми та режиму роботи електричної мережі спричиняє додаткові технологічні втрати активної електричної енергії та погіршення показників якості електричної енергії;

підключення – подача електричної енергії споживачу за допомогою відповідної комутаційної апаратури;

плановий платіж – перерахування коштів у разі застосування порядку розрахунків частинами з певною періодичністю (плановий пе-

ріод) з коригуванням обсягів оплати, що була здійснена протягом розрахункових періодів (розрахункового періоду), відповідно до фактично спожитої електричної енергії на підставі показів розрахункових засобів обліку після закінчення планового періоду. Величина планового платежу, розрахункового та планового періодів обумовлюється в договорі;

плановий період – проміжок часу між процедурами коригування (які завершують планові періоди) обсягів оплати відповідно до фактично спожитої електричної енергії на підставі показів розрахункових засобів обліку;

плата за компенсацію перетікання реактивної електроенергії – плата за послуги, які електропередавальна організація змушена надавати споживачу, якщо він експлуатує електромагнітно незбалансовані електроустановки;

попередня оплата – 100-відсоткова оплата обсягу очікуваного споживання електричної енергії, заявленого на наступний розрахунковий період, яка здійснюється до початку розрахункового періоду;

постачальник електричної енергії – суб'єкт господарювання, який отримав ліцензію НКРЕ на право здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом (енергопостачальники, що здійснюють свою діяльність на закріпленій території) або за нерегульованим тарифом;

постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом – надання електричної енергії споживачам за допомогою електроустановок електропередавальної організації, яке здійснює постачальник електричної енергії, за цінами, які визначаються відповідно до договору купівлі-продажу електричної енергії із споживачем;

постачання електричної енергії за регульованим тарифом – надання електричної енергії споживачу за допомогою власних електроустановок ліцензіата з постачання електричної енергії за регульованим тарифом на підставі договору за тарифами, які формуються відповідно до Умов та Правил здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом;

приєднана потужність – сумарна потужність приєднаних до електричної мережі електродвигунів напругою вище 1000В та трансформаторів споживача (без врахування резервних трансформаторів), які перетворюють електроенергію на робочу напругу (яка безпосередньо живить струмоприймачі). У тих випадках, коли живлення електроустановок споживача здійснюється від трансформаторів чи низьковольтних мереж електропередавальної організації, за приєднану потужність приймається дозволена до використання потужність, величина якої зазначається у договорі;

приєднання — виконання організаційних і технічних заходів, спрямованих на створення можливості здійснення передачі електричної енергії окремому споживачу;

поточні рахунки із спеціальним режимом використання оптового ринку електричної енергії (далі — поточні рахунки із спеціальним режимом використання) — рахунки суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють постачання електричної енергії на закріпленій території та оптове постачання електричної енергії, відкриті в уповноваженому банку і призначені виключно для накопичення коштів, отриманих за електричну енергію від споживачів, та розрахунків з учасниками оптового ринку електричної енергії;

реактивна електрична енергія — викликана електромагнітною незбалансованістю електроустановок технологічно шкідлива циркуляція електричної енергії між джерелами електропостачання та приймачами змінного електричного струму;

реактивна потужність — складова повної потужності, яка залежно від параметрів, схеми та режиму роботи електричної мережі спричиняє додаткові втрати активної електричної енергії та погіршення показників якості електричної енергії;

розрахункові засоби обліку — засоби обліку, що застосовуються для здійснення комерційних розрахунків між постачальником електричної енергії, електропередавальною організацією та споживачем;

розрахунковий (комерційний) облік електричної енергії — визначення на підставі вимірів та інших регламентованих процедур обсягу електричної енергії та рівня потужності для здійснення комерційних розрахунків між постачальником електричної енергії, електропередавальною організацією та споживачем;

розрахунковий період — період часу, за який визначається обсяг спожитої та/або переданої електричної енергії, величина потужності, та здійснюються відповідні розрахунки. Погоджений сторонами розрахунковий період вказується в договорі;

споживач електричної енергії (споживач) — юридична або фізична особа — суб'єкт господарської діяльності, що використовує електричну енергію для забезпечення потреб власних електроустановок на підставі договору;

струмоприймач — апарат, агрегат, механізм, призначений для перетворення електричної енергії в інший вид енергії;

субспоживач — суб'єкт господарської діяльності — споживач, якому електрична енергія постачається постачальником електричної енергії через мережі електропередавальних організацій та технологічні електричні мережі основного споживача, до мереж якого приєднані електроустановки суб'єкта господарської діяльності — споживача (субспоживача);

технічна перевірка — виконання комплексу робіт з метою визначення відповідності стану засобів обліку електричної енергії та схем їх включення, а також відповідності стану електропроводки та електроустановок в точці приєднання до мереж електропередавальної організації Правилам устроювання електроустановок та іншим нормативно-технічним документам;

технічні (контрольні) засоби обліку — засоби обліку, що застосовуються суб'єктом господарської діяльності для контролю витрат електричної енергії на власні потреби та/або для визначення та аналізу витрат електричної енергії у власних електричних мережах;

технічні умови — документ, що видається замовнику електропередавальною організацією або основним споживачем і містить перелік обґрунтованих технічних умов та вимог щодо інженерного забезпечення об'єкта електропостачання;

технологічна броня електропостачання — найменша величина потужності та тривалість часу, що потрібні споживачу для безпечного завершення технологічного процесу, циклу виробництва, після чого можуть бути відключені відповідні струмоприймачі;

технологічні витрати електричної енергії (на передачу електричної енергії електричними мережами) — це сума витрат електричної енергії в елементах мереж, витрат електричної енергії на власні потреби підстанцій та витрат електроенергії на плавлення ожеледі;

технологічні електричні мережі — електричні мережі, що належать основному споживачу і можуть бути використані для передачі електричної енергії для власного споживання та/або субспоживачам, а також для транзиту електричної енергії в мережі електропередавальної організації;

точка обліку електричної енергії — точка електромережі, в якій за допомогою засобів обліку або розрахунковим шляхом визначаються значення обсягів електричної енергії та рівня потужності;

транзит електричної енергії — обумовлене в договорі (про технічне забезпечення електропостачання, про спільне використання технологічних електричних мереж основного споживача, про передачу (транзит) електричної енергії) забезпечення передачі певних обсягів електричної енергії власником електричних мереж або суб'єктом господарювання, який здійснює оперативне управління цими електричними мережами;

форс-мажорні обставини — надзвичайна і непереборна за наявних умов сила, захист від дії якої не передбачено в проектній та іншій нормативній документації, дію якої неможливо упередити застосуванням високо професійної практики персоналу, дія якої може бути викликана:

- винятковими погодними умовами і стихійним лихом (ураган, буря, повінь, нагромадження снігу, ожеледь, землетрус, пожежа, просідання і зсув ґрунту);

- непередбаченими ситуаціями, викликаними діями сторони, що не є енергопостачальною організацією і споживачем електроенергії (страйк, локаут, дія суспільного ворога, оголошена та неоголошена війна, загроза війни, терористичний акт, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення, громадська демонстрація, протиправні дії третіх осіб, пожежа, вибух);

- умовами, регламентованими державними органами керування, а також пов'язаними з ліквідацією наслідків, викликаних винятковими погодними умовами і непередбаченими ситуаціями;

якість електричної енергії – перелік визначених Державним комітетом України з питань технічного регулювання та споживчої політики значень показників якості електричної енергії і значень нормально допустимих та гранично допустимих норм якості електричної енергії, у разі дотримання яких забезпечується електромагнітна сумісність електричних мереж електропередавальної організації та електроустановок споживачів електричної енергії.

1.3. Постачання електричної енергії здійснюється на підставі договору про постачання електричної енергії, що укладається між споживачем та постачальником електричної енергії за регульованим тарифом або договору про купівлю-продаж електричної енергії, що укладається між споживачем та постачальником електричної енергії за нерегульованим тарифом.

1.4. У разі постачання споживачу електричної енергії постачальником електричної енергії за регульованим тарифом електричними мережами іншої електропередавальної організації (у тому числі магістральними (між державними) електромережами) між споживачем та електропередавальною організацією на основі типового договору укладається договір про технічне забезпечення електропостачання споживача.

1.5. Договір про постачання електричної енергії на основі типового договору (додаток 2) укладається постачальником електричної енергії за регульованим тарифом з усіма споживачами та субспоживачами, які розташовані на території здійснення ліцензованої діяльності постачальником електричної енергії за регульованим тарифом.

Умови договору про купівлю-продаж електричної енергії між споживачем (субспоживачем) та постачальником електричної енергії за нерегульованим тарифом визначаються за згодою сторін. Цей договір укладається відповідно до чинного законодавства України.

1.6. Відносини між споживачами та субспоживачами, у тому числі їх взаємна відповідальність, регулюються договором про спільне використання технологічних електричних мереж основного споживача-

ча, що укладається між ними на основі типового договору (додаток 3).

Основні споживачі, для яких надання послуг з передачі електричної енергії не є основним видом діяльності та які не є електропередавальними організаціями, не мають права відмовити субспоживачам у разі дотримання останніми вимог цих Правил в укладенні договорів про спільне використання технологічних електричних мереж основного споживача, якщо щодо субспоживачів вони є монополістами з передачі електричної енергії.

1.7. Укладення, внесення змін, подовження чи розірвання дії будь-якого із договорів здійснюються відповідно до вимог законодавства, зокрема цих Правил.

1.8. Постачальники електричної енергії за регульованим тарифом на закріпленій території не мають права відмовити споживачу або субспоживачу, який розташований на цій території, у разі дотримання останнім вимог цих Правил в укладенні договору про постачання електричної енергії.

Зміна організаційно-правової форми, форми власності чи економічного стану постачальника електричної енергії за регульованим тарифом не може призводити до обмеження чи припинення електропостачання споживача, якщо останній виконує свої зобов'язання згідно з договором та цими Правилами.

1.9. Електропередавальна організація не має права відмовити в передачі електричної енергії постачальникам електричної енергії, в приєднанні до її мереж інших електропередавальних організацій або замовників за умов дотримання ними вимог законодавства України, зокрема цих Правил та інших нормативно-технічних документів.

1.10. Спірні питання між споживачем та постачальником електричної енергії або електропередавальною організацією розглядаються в межах наданих законодавством повноважень НКРЕ, Мінпаливенерго України, Антимонопольним комітетом України, Держенергонаглядом України та судом.

1.11. Енергетичний нагляд в електроенергетиці, нагляд за охороною праці, контроль у сфері енергозбереження здійснюються персоналом підрозділів органів виконавчої влади, на які покладені відповідні обов'язки згідно із законодавством України.

2. Приєднання електроустановок замовника до електричної мережі

2.1. Технічні умови приєднання нових електроустановок, збільшення електричної потужності або зміни вимог споживачів до надійності електропостачання видаються електропередавальною організацією (основним споживачем), до мереж якої приєднуються нові чи додаткові потужності.

У разі зміни споживача, зміни форми власності чи власника електроустановок за умови, що це не веде до зміни технічних параметрів

та вимог до надійності електропостачання електроустановок споживача, нові технічні умови не видаються.

Оформлення відповідних договорів із новим власником здійснюється відповідно до законодавства України, зокрема цих Правил.

Якщо у випадку зміни споживача, форми власності чи власника електроустановки фактичний стан цих електроустановок та/або розрахункових засобів обліку не відповідає вимогам нормативно-технічних документів, відповідні договори з новим власником укладаються після приведення електроустановок та/або розрахункових засобів обліку в належний технічний стан.

2.2. Приєднання нових чи реконструйованих електроустановок замовника до електричної мережі передбачає такі етапи:

- подання замовником до електропередавальної організації (основного споживача) заяви про приєднання його електроустановок до електричної мережі. Документи, необхідні для видачі технічних умов, замовник (споживач) додає до заяви про приєднання;
- підготовка та видача замовнику (споживачу) електропередавальною організацією (основним споживачем) технічних умов приєднання, оплата замовником (споживачем) вартості видачі технічних умов;
- підготовка електропередавальною організацією (основним споживачем) на основі типового договору (додаток 4) проекту договору про приєднання та його підписання сторонами;
- розроблення і узгодження замовником (або спеціалізованою організацією на договірних умовах із замовником) проектної документації для об'єктів будівництва і реконструкції;
 - будівництво і монтажно-налагоджувальні роботи;
 - проведення приймально-здавальних випробувань;
 - отримання акта-допуску на підключення електроустановок замовника до електричної мережі;
- укладення договору про постачання електричної енергії та/або інших договорів, укладення яких передбачено цими Правилами;
- підключення електроустановок замовника до електричної мережі.

2.3. Функції замовника, які пов'язані з приєднанням його електроустановок до електричної мережі, а також вирішення спірних питань замовник має право в установленому законодавством порядку делегувати іншій юридичній або фізичній особі – замовнику з будівництва, інвестору, підрядній та проектній організації тощо.

2.4. Замовник із заявою про приєднання звертається до електропередавальної організації (основного споживача) за місцем розташування його електроустановок.

Якщо в межах території, на якій розташовані електроустановки споживача, здійснюють свою діяльність декілька електропередавальних організацій, розмежування повноважень між ними щодо приєднання електроустановок споживачів до електричної мережі в залеж-

ності від тех.нічних параметрів електроустановок (потужності, напруги тощо) обумовлюються окремими угодами між електропередавальними організаціями.

У разі необхідності приєднання електроустановок замовника до електричних мереж напругою вище 1000 В технічні умови розробляються електропередавальною організацією (основним споживачем) з урахуванням затверджених регіональних перспективних схем електропостачання.

У разі необхідності приєднання електромереж замовника до магістральних (міждержавних) електромереж технічні умови видаються електропередавальною організацією, у господарському віданні якої перебувають магістральні (міждержавні) електромережі, за погодженням із власником місцевих (локальних) електромереж, на території діяльності якого розташовані електроустановки замовника.

2.5. Якщо встановлено техніко-економічну доцільність приєднання електроустановок замовника до електричної мережі іншого споживача, технічні умови видаються цим споживачем у межах дозволеної потужності за узгодженням із електропередавальною організацією та/або постачальником електричної енергії тих положень технічних умов, які належать до їх компетенції.

Якщо в основного споживача дозволеної потужності недостатньо для підключення додатково електроустановок замовника або схема електропостачання електроустановок основного споживача не відповідає вимогам надійності електропостачання замовника, замовник звертається із запитом до електропередавальної організації за технічними умовами.

Оплата вартості видачі та виконання технічних умов здійснюється за рахунок замовника.

2.6. За письмовою згодою основного споживача електропередавальна організація може видати замовнику технічні умови приєднання його електроустановок до електромереж основного споживача.

У разі незгоди основного споживача на приєднання електроустановок замовника до своїх електричних мереж він протягом 5 робочих днів повідомляє замовника про відмову.

2.7. У разі продажу частини об'єктів основного споживача, які містять струмоприймачі, новому власнику технічні умови електропостачання цих об'єктів за необхідності видає основний споживач у межах дозволеної потужності або електропередавальна організація, до мереж якої приєднані ці потужності, у відповідності до вимог пункту 2.5 цих Правил.

У разі продажу частини майна основного споживача-банкрута ліквідаційна комісія має право звернутися до електропередавальної організації щодо видачі новому власнику технічних умов на електропостачання цих об'єктів.

2.8. У заяві на приєднання електроустановок юридичної особи або фізичної особи – суб'єкта підприємницької діяльності, яка підписується керівником чи заступником керівника організації замовника, мають бути такі вихідні дані:

1) назва об'єкта та його місцезнаходження, мета отримання технічних умов (будівництво, реконструкція, зміна категорійності, збільшення потужності);

2) місце розташування на ситуаційному плані;

3) розрахункове електричне навантаження електроустановок замовника, яке визначене згідно з чинними нормативними документами;

4) графік уведення в дію потужностей по роках;

5) категорійність струмоприймачів споживача за надійністю електропостачання відповідно до чинних нормативних документів з проектування, «Правил устроювання електроустановок» (далі – ПУЕ), розрахункове навантаження для кожної категорії струмоприймачів окремо і перелік струмоприймачів І категорії та особливої групи І категорії;

6) дозвіл, отриманий в установленому порядку на проектно-вишукувальні роботи на певній ділянці і за певною адресою, або копія документа, який підтверджує право власності на цей об'єкт та право власності чи використання земельної ділянки під будівництво або реконструкцію об'єкта;

7) дані, які стосуються технічних параметрів електроустановок замовника: електротермічного обладнання і систем електричного опалення та електроводонагрівання;

8) дані щодо впливу електроустановок споживача на якість електричної енергії і електромагнітну сумісність струмоприймачів, навколишнє середовище, електробезпеку, енергозбереження;

9) потужність струмоприймачів аварійної та технологічної броні (для електроустановок I та II категорії за надійністю електропостачання).

При потребі до заяви додається аркуш опитування, підписаний проектною організацією.

2.9. У заяві на приєднання електроустановок фізичних осіб (населення) мають бути наведені такі вихідні дані:

1) назва об'єкта та його адреса;

2) розрахункове електричне навантаження електроустановок замовника;

3) напруга приєднання;

4) відомості щодо категорії надійності електропостачання об'єкта та електротермічного обладнання.

До заяви додаються копія рішення органів місцевої влади на будівництво споруди, копія генплану відведення земельної ділянки під

забудову, погодженого архітектурно-планувальною службою району чи міста, або копія будівельного паспорта, а для приватизованих споруд, садиб, квартир – копія державного акта чи свідоцтва на право власності.

2.10. Технічні умови приєднання електроустановок юридичних осіб та фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності мають містити такі вихідні дані, вимоги та рекомендації:

1) основні відомості про об'єкт та його адресу;

2) розрахункове навантаження (в тому числі за категоріями надійності електропостачання струмоприймачів), потужність електротермічного обладнання, електричного опалення та електроводонагрівання, потужність струмоприймачів аварійної та технологічної броні (для струмоприймачів I та II категорії за надійністю електропостачання);

3) точки приєднання (підстанція, електростанція, лінія електропередачі, розподільний пристрій, секції розподільного пристрою, комірки), величина номінальної напруги електромережі, до якої приєднуються електроустановки замовника;

4) вимоги до компенсації реактивної потужності;

5) вимоги до розрахункового обліку електричної енергії та точки (місця) встановлення розрахункових засобів обліку;

6) технічні характеристики електричної мережі, які необхідні для вибору типу і технічних параметрів засобів поліпшення якості електроенергії та забезпечення електромагнітної сумісності струмоприймачів; рекомендації, які стосуються їх вибору і застосування; рекомендації щодо встановлення засобів вимірювальної техніки для контролю якості електричної енергії, якщо приєднання електроустановок споживача до електричної мережі може призвести до погіршення якості електричної енергії;

7) вимоги до автоматичного частотного розвантаження (АЧР), системної протиаварійної автоматики (СПА);

8) специфічні вимоги щодо живлення електроустановок споживача, які стосуються резервного живлення, допустимості паралельної роботи елементів електричної мережі, виділення відповідного електрообладнання на окремі резервні лінії живлення для збереження електропостачання цього електрообладнання у разі виникнення дефіциту потужності в об'єднаній енергосистемі, підключення електротермічного устаткування, системи електричного опалення, електроводонагрівання, компенсації струмів однофазного замикання в мережах з ізольованою шиною нейтралі тощо, вимоги до електропостачання приладів та пристроїв, які використовуються для будівництва та реконструкції об'єктів електромереж;

9) розрахункові значення струмів короткого замикання в точці підключення електроустановок споживача до існуючої електричної

мережі, вимоги до релейного захисту, автоматики, телемеханіки, зв'язку, ізоляції, захисту від перенапруги і електробезпеки;

10) рекомендації щодо використання типових проектів;

11) рекомендації щодо регулювання добового графіка навантаження;

12) вимоги до електрообладнання, пристроїв, приладів, засобів вимірювальної техніки та автоматизованих систем виробничих процесів у відповідності до технічної політики, яку проводить Мінпаливенерго.

Всі вимоги та рекомендації електропередавальної організації (основного споживача) мають відповідати вимогам чинного законодавства та нормативно-технічних документів.

У разі відсутності вимог нормативно-технічних документів з окремих питань, вимоги та рекомендації електропередавальної організації (основного споживача) вносяться до технічних умов за згодою споживача (субспоживача).

2.11. Технічні умови приєднання електроустановок фізичних осіб (населення) мають містити такі вихідні дані, вимоги та рекомендації:

1) назву об'єкта чи електроустановки та його адресу;

2) величину приєднаної потужності, в тому числі на електроопалення, електроводонагрівання;

3) напругу, на якій здійснюється підключення;

4) вимоги до влаштування розрахункового обліку електричної енергії;

5) вимоги до влаштування систем захисту від пошкоджень та недопущення перевищення дозволеної потужності;

6) вимоги до влаштування заземлення та захисних заходів електробезпеки в точці підключення.

У випадку, коли електроустановки населення розташовані в нових кварталах (вулицях) індивідуальної забудови, їх підключення здійснюється після проведення електрифікації цього кварталу (вулиці) згідно з технічними умовами та розробленим проектом.

Технічні умови на електропостачання кварталів (вулиць) індивідуальної забудови видаються замовнику кварталу (вулиці) у відповідності до вимог цих Правил.

2.12. Електропередавальна організація (основний споживач) під час підготовки технічних умов має керуватися принципами надійності електропостачання згідно з категорійністю струмоприймачів, вказаною у заяві на приєднання (при підготовці технічних умов ця категорія може бути змінена електропередавальною організацією за умови погодження із споживачем), енергозбереження, забезпечення якості електричної енергії, мінімальної вартості споживаної електричної енергії і капітальних витрат на впровадження схеми електропостачання.

Вимоги технічних умов мають відповідати чинним нормативним документам. Включення в технічні умови, як і в договір про приєднання в цілому, вимог, які безпосередньо не стосуються приєднання електроустановок споживача до електричної мережі, не допускається.

Всі внутрішні узгодження технічних умов виконуються електропередавальною організацією самостійно.

2.13. Замовник після оплати вартості видачі технічних умов отримує для підписання проект договору про приєднання до електричних мереж (додаток 4), який укладається сторонами у порядку, передбаченому законодавством.

Вартість видачі технічних умов або змін до них визначається відповідно до чинного законодавства України. У разі відмови замовника від укладання договору про приєднання отримані замовником технічні умови втрачають чинність. У разі виникнення між сторонами спірних питань вони врегульовуються відповідно до законодавства.

2.14. В договорі про приєднання обумовлюються організаційні, технічні і фінансові умови, які стосуються приєднання та підключення електроустановок споживача до електричної мережі, належність за правом власності електроустановок, які будуть реконструйовані або побудовані, термін виконання окремих черг будівництва чи реконструкції, термін виконання приєднання в цілому, умови взаємної відповідальності сторін договору в процесі приєднання, умови тимчасового використання електричної енергії для здійснення будівництва, реконструкції, виконання інших положень технічних умов тощо.

Якщо за взаємною згодою сторін роботи з приєднання (повністю «під ключ» або частково) виконує електропередавальна організація (основний споживач), в договір про приєднання включаються особливі умови, пов'язані з наданням електропередавальною організацією послуг з виконання окремих робіт щодо приєднання електроустановок споживача до електричної мережі.

Технічні умови приєднання електроустановок споживача до електричної мережі є невід'ємною частиною договору про приєднання.

2.15. Термін надання проекту договору про приєднання має не перевищувати 15 днів з дня оплати замовником вартості видачі технічних умов. В обґрунтованих випадках (необхідність виконання складних техніко-економічних порівнянь схем електропостачання) цей термін може бути продовжений, але в цілому має не перевищувати 25 днів.

У разі зміни вихідних даних замовник має додатково звернутися до електропередавальної організації (основного споживача) для внесення змін до технічних умов та умов договору про приєднання. В іншому випадку договір про приєднання втрачає чинність.

2.16. Термін дії договору про приєднання визначається нормативами часу на проектування і будівництво (реконструкцію) об'єкта з урахуванням часу на виконання приймально-здавальних робіт і отримання акта-допуску на підключення електроустановок замовника до електричної мережі. У разі неможливості підключення електроустановок у визначений термін замовник до закінчення терміну дії договору з електропередавальною організацією має продовжити термін дії зазначеного договору.

Якщо замовник не звернувся до електропередавальної організації з мотивованим проханням щодо продовження терміну дії договору, договір після закінчення терміну його дії втрачає чинність. Новий проект договору замовник одержує в порядку, встановленому цими Правилами.

2.17. Під час дії договору про приєднання до електричних мереж виконання технічних умов є обов'язковим для замовників і організацій, яким доручені проектні роботи. У разі необхідності обґрунтованого відхилення від вимог технічних умов це відхилення має бути погоджене з організацією, яка видала технічні умови.

2.18. Проектні, будівельно-монтажні і налагоджувальні роботи, пов'язані з виконанням технічних умов, мають виконуватися організаціями або фізичними особами, які повинні мати ліцензію для організацій або відповідний наряд-допуск для фізичних осіб на виконання цих робіт.

2.19. Замовник за участю проектної організації до початку будівельно-монтажних робіт, пов'язаних з виконанням договору про приєднання, має надати на узгодження до електропередавальної організації (основного споживача) проект зовнішнього електропостачання об'єкта будівництва (реконструкції).

Термін розгляду наданого на узгодження проекту і його узгодження за умови відсутності відхилень від технічних умов і чинних нормативних документів має не перевищувати одного тижня з дня його надання.

У тих випадках, коли в розглянутому проекті виявлені відхилення від технічних умов або чинних нормативних документів, електропередавальна організація (основний споживач) у тижневий термін має надіслати замовнику лист з рекомендаціями щодо опрацювання проекту або узгодити проект із зауваженнями.

У випадку узгодження проекту із зауваженнями, зауваження і пропозиції до проекту викладаються в супровідному листі, про що на проекті робиться відповідна відмітка.

У випадку направлення проекту на доопрацювання, усі розбіжності та спірні питання можуть бути вирішені сторонами до повторного надання на узгодження до електропередавальної організації (основно-

го споживача) доопрацьованого проекту зовнішнього електропостачання об'єкта будівництва (реконструкції).

Після доопрацювання проекту термін узгодження має не перевищувати двох робочих днів з дня надання електропередавальній організації доопрацьованої проектної документації.

Повторне направлення проекту на доопрацювання не допускається.

2.20. Тимчасове електропостачання струмоприймачів від мереж електропередавальної організації (яке планується використати для спорудження (реконструкції) об'єкта, в тому числі будівельно-монтажних, налагоджувальних, випробувальних та інших робіт, пов'язаних з виконанням технічних умов та умов договору про приєднання електроустановок замовника (споживача) до електричної мережі), виконується на основі договору між підрядником з будівництва, якому замовником доручено виконання будівельно-монтажних робіт на об'єкті, і відповідним постачальником електричної енергії.

Для отримання проекту договору про тимчасове електропостачання будівельних струмоприймачів підрядник з будівництва подає постачальнику електричної енергії заяву, де вказується розрахункове електричне навантаження будівельних струмоприймачів, їх номінальна напруга та необхідна категорійність струмоприймачів за надійністю електропостачання. В заяві можуть міститися пропозиції щодо точок тимчасового підключення будівельних струмоприймачів до електричної мережі.

Невід'ємною частиною договору про тимчасове електропостачання будівельних струмоприймачів є технічні умови на тимчасове приєднання будівельних струмоприймачів до електричної мережі, які видаються у порядку, передбаченому цими Правилами.

Термін підготовки постачальником електричної енергії проекту договору на тимчасове електропостачання будівельних струмоприймачів має не перевищувати 15 днів з дня отримання відповідної заяви. Проект договору надається замовнику після оплати останнім видачі технічних умов.

Договір про тимчасове електропостачання будівельних струмоприймачів укладається в установленому законодавством порядку і діє до завершення терміну дії договору про приєднання електроустановок замовника (споживача) до електричної мережі.

Підключення будівельних струмоприймачів до електричної мережі здійснюється після виконання технічних умов тимчасового електропостачання будівельних струмоприймачів.

Умови приєднання електроустановок для тимчасового електропостачання струмоприймачів, яке планується використати для спорудження (реконструкції) об'єкта, в тому числі будівельно-монтажних, налагоджувальних, випробувальних та інших робіт, пов'язаних з ви-

конанням технічних умов та умов договору про приєднання електроустановок замовника (споживача) до електричної мережі, можуть бути за згодою сторін зазначені у договорі про приєднання електроустановок замовника (споживача) до електричної мережі.

2.21. Замовник має забезпечити виконання технічних умов енергопостачання об'єкта в повному обсязі та усунути виявлені при обстеженні порушення, звернувши особливу увагу на технічний стан електроустановок, організацію розрахункового обліку електричної енергії, наявність резервних джерел електропостачання та їх технічний стан.

2.22. Взаємовідносини та відповідальність сторін у разі підключення струмоприймачів підрядних організацій до мереж споживача (для тимчасового забезпечення електричною енергією об'єктів будівництва чи реконструкції цього споживача) регулюються відповідними договорами між споживачем та підрядною організацією.

Підключення струмоприймачів підрядної організації до мереж споживача виконується відповідно до пункту 2.2 Правил.

2.23. Будівництво нових ділянок та реконструкція електричної мережі електропередавальної організації (основного споживача), необхідність яких викликана приєднанням до неї електроустановок замовника, може здійснюватися власниками електромереж за згодою сторін на договірних засадах із замовником, що планує приєднати нові електроустановки.

У цьому разі необхідність та вартість реконструкції або/та будівництва нових ділянок електричної мережі електропередавальної організації мають бути підтверджені техніко-економічним обґрунтуванням проектною організацією та відповідати регіональним перспективним схемам електропостачання.

Розробка техніко-економічних обґрунтувань здійснюється за рахунок замовника та електропередавальної організації у частинах, співвідношення яких узгоджується в договорі між сторонами.

Стан електричних мереж електропередавальної організації (фізична зношеність і моральна застарілість) не може бути приводом для будівництва нових та/або реконструкції існуючих електричних мереж, які фінансуються за рахунок замовника.

У договорі про приєднання за згодою замовника може бути передбачена реконструкція або/та будівництво нових ділянок електричних мереж електропередавальної організації з урахуванням електричних навантажень інших споживачів та джерела відшкодування замовнику додаткових витрат на реконструкцію або/та будівництво нових ділянок електромереж для інших споживачів.

Об'єкти (ділянки) електромереж, що були власністю електропередавальної організації (основного споживача), після реконструкції їх замовником на виконання вимог отриманих технічних умов переда-

ються електропередавальній організації (основному споживачу) з дотриманням вимог законодавства України. Ця умова має бути зазначена в договорі про приєднання.

У випадку, коли між замовником та електропередавальною організацією (основним споживачем) не досягнуто згоди щодо реконструкції діючих електромереж для приєднання та підключення нових електроустановок, електропередавальна організація видає замовнику технічні умови приєднання від тих точок (місць) діючої електромережі, технічні характеристики яких відповідають вимогам замовника щодо забезпечення надійності електропостачання та передачі заявленої потужності на його об'єкти.

2.24. Після закінчення будівельно-монтажних і налагоджувальних робіт нові та/або реконструйовані електроустановки мають пройти приймально-здавальні випробування згідно з чинними нормами. У випадку позитивних результатів випробувань електроустановки приймаються споживачем від будівельно-монтажних і налагоджувальних організацій за актами, передбаченими нормативними документами.

2.25. Підключення електроустановки замовника до електричної мережі здійснюється власником мереж (електропередавальною організацією або основним споживачем) у відповідності до договору про приєднання, з повідомленням постачальника електричної енергії за регульованим тарифом, на території ліцензованої діяльності якого відбувається підключення.

2.26. Для оформлення акта-допуску на підключення електроустановки (об'єкта) до електричної мережі замовник надає представникам відповідної державної комісії електроустановку (об'єкт) для огляду, проектну, виконавчу та технічну документацію в необхідному обсязі.

2.27. Прийняття державною комісією устаткування, яке пройшло комплексне випробування є необхідною для оформлення акта-допуску на підключення електроустановки замовника до електричної мережі умовою.

2.28. Підключення електроустановок замовника до електричної мережі проводиться протягом 5 робочих днів після виконання таких вимог:

- 1) схема електропостачання і електроустановки замовника (які заново вводяться або реконструйовані), схема розрахункового обліку електричної енергії відповідає вимогам чинних нормативних документів, технічним умовам, проектній документації, узгодженій в установленому порядку;

- 2) виконавча, технічна, приймально-здавальна і випробувальна документація надана замовником у повному обсязі і відповідає вимогам нормативних документів;

3) укладений договір про постачання електричної енергії, установлені та перевірені засоби розрахункового (комерційного) обліку;

4) у замовника є електротехнічний персонал та особа, відповідальна за електрогосподарство, або укладений договір про обслуговування електроустановок споживача з організаціями або фізичними особами, які атестовані, пройшли навчання, перевірку знань та мають право на виконання таких робіт;

5) замовником у відповідності до вимог законодавства України передано електропередавальній організації (основному споживачу) змонтовані, реконструйовані об'єкти електромереж, які зазначені в договорі про приєднання;

6) замовником оплачено послуги з приєднання до електричних мереж електропередавальної організації (основного споживача) відповідно до умов договору про приєднання згідно з погодженим обома сторонами кошторисом.

2.29. Електроустановки із сезонним характером роботи (дитячі або спортивні табори відпочинку, будинки або зони відпочинку тощо) щорічно перед їх підключенням до електричної мережі пред'являються представникам інспекції Держенергонагляду (електропередавальної організації) та інспекції Держнаглядохоронпраці для технічного огляду. Представникам інспекції Держенергонагляду (електропередавальної організації) надаються також протоколи випробувань електрообладнання.

Підключення до електричної мережі електроустановок із сезонним характером роботи, а також об'єктів, які більше місяця були знеструмлені, здійснюється після технічного огляду і видачі акта-допуску на підключення електроустановки до електричної мережі.

3. Межі балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін

3.1. Межа експлуатаційної відповідальності між споживачами і електропередавальною організацією (основним споживачем) за стан і обслуговування суміжних електроустановок фіксується в акті розмежування балансової належності електроустановок і експлуатаційної відповідальності сторін.

3.2. Межа експлуатаційної відповідальності між споживачем і електропередавальною організацією за стан і обслуговування електроустановок напругою до 1000 В встановлюється:

1) у разі повітряного відгалуження – на ізоляторах трубостояка, встановленого на будівлі, або на ввідних клеммах першого комутаційного апарата, встановленого на будівлі;

2) у разі кабельного вводу – на наконечниках кабелю живлення на вводі в будівлю.

Може бути встановлена інша обґрунтована межа експлуатаційної відповідальності, яка обумовлена особливостями експлуатації елект-

роустановок або пристроїв релейного захисту та автоматики (РЗА) і зв'язку.

Відповідальність за стан контактних з'єднань на межі балансової належності електромережі в будинках, що належать житловим організаціям, установам та іншим невиробничим споживачам, несе електропередавальна організація.

3.3. Межа експлуатаційної відповідальності за стан і обслуговування електроустановок напругою 1000 В і вище встановлюється:

1) на з'єднувачі прохідного ізолятора повітряної лінії із зовнішньої сторони закритих розподільних пристроїв або на виході проводу з натяжного затискача порталльної відтяжної гірлянди ізоляторів відкритих розподільних пристроїв;

2) на наконечниках кабельних або повітряних введів живильних чи розподільних ліній.

Відповідальність за технічний стан зазначених у підпунктах 1 і 2 з'єднань несе організація, яка експлуатує підстанції (розподільні пристрої).

Межа відповідальності за стан і обслуговування ліній електропередачі напругою 1000 В і вище, що мають відгалуження (глухі або через роз'єднувачі), які належать різним організаціям, встановлюється на опорі основної лінії, де здійснена відпайка.

Відповідальність за стан затискачів, що приєднують відпайку, несе організація, яка є власником основної лінії.

Може бути встановлена інша обгрунтована межа експлуатаційної відповідальності, яка обумовлена особливостями експлуатації електроустановок або пристроїв релейного захисту та автоматики (РЗА) і зв'язку.

3.4. Межа експлуатаційної відповідальності між споживачем – фізичною особою, об'єднанням співвласників (власником) багатоквартирних будинків та/або власником електричних мереж встановлюється:

1) для квартир багатопверхових будинків на відхідних клемах розрахункових засобів обліку поверхових або квартирних електрощитків або ввідних клемах комутаційних апаратів;

2) для індивідуальних будинків – у точці кріплення проводів лінії електропередачі до перших ізоляторів на будівлі або на трубостояку (при повітряному вводі);

3) у разі кабельного вводу – в точці вводу в зовнішню стіну будівлі, якщо ввідно-розподільний пристрій розташований усередині будівлі, або на вихідних клемах розрахункового засобу обліку, якщо ввідно-розподільний пристрій розміщений ззовні будівлі.

Може бути встановлена інша обгрунтована межа експлуатаційної відповідальності, яка обумовлена особливостями експлуатації електроустановок або пристроїв РЗА і зв'язку.

Відповідальність за стан контактних з'єднань на межі експлуатаційної відповідальності несе електропередавальна організація.

4. Встановлення та експлуатація засобів обліку і управління електроспоживанням

4.1. Електроустановки споживачів мають бути забезпечені необхідними розрахунковими засобами обліку електричної енергії для розрахунків за спожиту електричну енергію, технічними засобами контролю і управління споживанням електричної енергії та потужності, що встановлюються відповідно до вимог ПУЕ та проектних рішень, а також за бажанням споживача засобами вимірювальної техніки для контролю якості електричної енергії.

Якщо протягом 2 послідовних місяців спостерігається зменшення середнього завантаження вимірювальних трансформаторів струму до рівня, меншого, ніж передбачений технічними умовами, проектною документацією та вимогами ПУЕ щодо завантаження трансформаторів струму, то протягом 10 днів наступного розрахункового місяця споживач має звернутися до постачальника електричної енергії за регульованим тарифом та, за наявності, до електропередавальної організації (основного споживача) з метою приведення обліку у відповідність до вимог ПУЕ.

У разі виникнення зустрічного перетікання електричної енергії з мереж споживача в мережі електропередавальної організації необхідно встановлювати як розрахункові, так і технічні засоби обліку електричної енергії для окремого обліку перетікання активної та реактивної електричної енергії в обох напрямках.

Загальні потреби житлового будинку (освітлення сходових кліток, робота ліфтів, насосів тощо) мають бути забезпечені окремими розрахунковими засобами обліку.

4.2. Приєднання та підключення до мереж електропередавальної організації (основного споживача) електроустановок споживачів, що не забезпечені розрахунковими засобами обліку електричної енергії, забороняється, за винятком випадків, передбачених розділом 7 цих Правил.

Кожна тарифна група споживачів (струмоприймачів) має бути забезпечена окремими розрахунковими засобами обліку.

4.3. Для розрахунків за електричну енергію мають використовуватися багатотарифні засоби обліку та/або одно тарифні засоби обліку, внесені до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки, допущених до застосування в Україні.

Місця та умови встановлення розрахункових засобів обліку визначаються згідно з ПУЕ та проектними рішеннями.

4.4. Електропередавальна організація відповідно до вибраного споживачем виду тарифу та вимог нормативних документів має запропонувати споживачу перелік розрахункових засобів обліку елект-

ричної енергії та рівня споживаної електричної потужності, а також каналів зв'язку, якими має забезпечуватися передача інформації щодо обліку. Встановлення розрахункових засобів обліку електричної енергії виконується за рахунок споживача електропередавальною організацією або іншою спеціалізованою організацією.

Організація зчитування інформації з локального устаткування збору і обробки даних (ЛОР) та передача її від споживача до електропередавальної організації проводиться за рахунок електропередавальної організації.

У рекомендаціях щодо вибору розрахункових засобів обліку електричної енергії електропередавальна організація має керуватися принципами економічної і технічної доцільності, схемами розвитку автоматизованих систем обліку електричної енергії.

У разі встановлення розрахункових засобів обліку електричної енергії спеціалізованою організацією споживач має забезпечити вільний доступ уповноважених представників Держенергонагляду України та/або електропередавальної організації, які мають відповідні повноваження, для отримання інформації та можливості контролю і перевірки роботи складних електронних багатофункціональних засобів обліку, які застосовуються для комерційних розрахунків.

4.5. Повірка діючих розрахункових засобів обліку забезпечується електропередавальною організацією у відповідності до договору між сторонами.

Повірка розрахункових засобів обліку має здійснюватись у терміни, встановлені нормативними документами Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики.

Якщо повірка розрахункових засобів обліку не виконана в передбачені терміни, електропередавальна організація не має права на виставлення додаткових рахунків, виставлення яких пов'язане з неправильною роботою розрахункових засобів обліку електричної енергії.

4.6. Споживачі, які бажають здійснювати розрахунок за спожиту електричну енергію за тарифами, диференційованими за періодами часу, в тому числі за годинами доби, мають забезпечити облік електричної енергії для власного споживання відповідними багатотарифними засобами обліку.

4.7. Заміна та ремонт розрахункових засобів обліку електричної енергії здійснюється електропередавальною організацією або іншою організацією, яка має відповідні дозволи, за рахунок їх власників.

Заміна, ремонт, обслуговування та експлуатація розрахункових засобів обліку електричної енергії, що призначені для розрахунків населення за спожиту електричну енергію здійснюється постачальником електричної енергії за регульованим тарифом за рахунок останнього.

Зміна тарифних зон електронних багатофункціональних засобів обліку здійснюється електропередавальною організацією або органі-

зацією, яка уповноважена електропередавальною організацією на виконання таких робіт, в присутності представників постачальника електричної енергії і споживача та оформлюється відповідним актом за підписом усіх сторін, які брали участь у здійсненні зазначених змін тарифних зон засобу обліку.

4.8. Споживач має право звернутись до територіальних органів Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики з метою непланової перевірки засобів обліку, а також до електропередавальної організації для непланової перевірки розрахункових засобів обліку, схем їх підключення, правильності роботи, ремонту або заміни.

У разі проведення за заявою споживача непланової перевірки засобів обліку вартість останньої оплачується споживачем.

У разі проведення непланової перевірки розрахункових засобів обліку, перевірки схем їх підключення та/або правильності роботи, ремонту або заміни, вартість робіт оплачується:

1) власником засобу обліку чи суб'єктом господарської діяльності, який відповідає за технічний стан та/або збереження засобу обліку — у випадку, якщо порушень у роботі розрахункових засобів обліку та схем їх підключення за результатами перевірки не виявлено або виявлено порушення схеми розрахункового обліку електричної енергії, пошкодження або викрадення розрахункових засобів обліку електричної енергії з вини власника засобу обліку чи суб'єкта господарської діяльності, який відповідає за технічний стан та/або збереження засобу обліку;

2) електропередавальною організацією — у випадку виявлення порушення схеми розрахункового обліку електричної енергії, пошкодження розрахункових засобів обліку електричної енергії або їх невідповідності нормативно-технічній документації з вини електропередавальної організації.

4.9. Відповідальність за технічний стан засобів обліку несе та організація, на балансі якої вони перебувають, або організація, яка здійснює їх експлуатацію на підставі відповідного договору.

4.10. Відповідальність за збереження і цілісність розрахункових засобів обліку електричної енергії та пломб покладається на їх власника або організацію, на території (у приміщенні) якої вони встановлені, згідно з відповідним договором.

4.11. Розрахунковий засіб обліку електричної енергії має бути опломбований (в передбаченому для цього місці) пломбою з тавром Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики, пломбою з тавром електропередавальної організації згідно з вимогами відповідної нормативно-технічної документації та, за бажанням, пломбами з таврами інших заінтересованих сторін договору.

4.12. Місця пломбування у вузлах розрахункового обліку, електричних колах розрахункових засобів обліку електричної енергії, лініях зв'язку автоматизованих систем обліку тощо узгоджуються сторонами у відповідності до вимог нормативних актів з обов'язковим оформленням акта про пломбування, в якому має бути зазначене місце встановлення кожної пломби та сторона, яка її встановила, із передачею на зберігання пломб тій стороні, на чий території встановлено розрахунковий засіб обліку.

Постачальник електричної енергії за регульованим тарифом у відповідності до затвердженого графіка, але не рідше ніж раз на три роки, має здійснювати технічну перевірку розрахункових засобів обліку електричної енергії.

4.13. Будь-які роботи, пов'язані з порушенням або зміною схеми розрахункового обліку електричної енергії, заміною типу розрахункового засобу обліку електричної енергії, проводяться за погодженням з електропередавальною організацією та споживачем і в присутності представників заінтересованих сторін оформляються відповідним актом.

Під час проведення вищезазначених робіт розрахунковий облік обсягу електричної енергії здійснюється за тимчасовими схемами, узгодженими з постачальником електричної енергії. У разі неможливості створення тимчасових схем розрахункового обліку розрахунки за електричну енергію, спожиту протягом часу проведення вищезазначених робіт, здійснюються відповідно до порядку, погодженого заінтересованими сторонами.

4.14. У разі наявності двох чи більше точок розрахункового обліку на одній території у споживача, дозволена потужність якого становить 750 кВт і більше, споживач зобов'язаний організувати облік споживання електричної енергії на основі автоматизованої системи обліку.

4.15. Для контрольного обліку електричної енергії (контроль за виконанням установлених норм витрат електричної енергії) споживачі додатково можуть установлювати технічні (контрольні) засоби обліку в окремих цехах, на енергоємних агрегатах, технологічних лініях, у будинках.

Технічні (контрольні) засоби обліку електричної енергії перебувають на балансі споживача, їх обслуговування здійснюється споживачем або іншою організацією за договором.

Покази технічних (контрольних) засобів обліку електричної енергії не можуть бути використані для розрахунків за електричну енергію.

5. Режими постачання електричної енергії

5.1. Постачання електричної енергії всім споживачам здійснюється постачальником електричної енергії відповідно до режимів, передбачених договорами.

5.2. Відомості про обсяги очікуваного споживання електричної енергії в наступному році з поквартальним розподілом подаються споживачами постачальнику електричної енергії за регульованим тарифом у термін, обумовлений договором.

На вимогу постачальника електричної енергії за регульованим тарифом розмір очікуваного споживання електричної енергії визначається помісячно та (за необхідності) розкладається і вказується для кожного з територіально відокремлених об'єктів споживача.

5.3. За підсумками розрахункового періоду договірна (гранична) величина споживання електричної енергії коригується постачальником електричної енергії до рівня фактично оплаченої за цей розрахунковий період величини спожитої електричної енергії.

У разі коригування для споживача договірної (граничної) величини споживання обсягу електричної енергії здійснюється відповідне коригування договірної (граничної) величини споживання електричної потужності.

5.4. Відносини сторін в умовах виникнення аварійних ситуацій та дефіциту паливно-енергетичних ресурсів, а саме: рівні споживання електричної енергії та потужності, участь споживача у графіках аварійних обмежень та відключень, порядок їх застосування – визначаються нормативними документами та умовами договору.

Постачальник електричної енергії має право залучати споживачів до регулювання режимів споживання електричної енергії у своєму регіоні на договірних засадах.

5.5. Постачальник електричної енергії доводить споживачам граничні величини споживання електричної потужності в години максимуму навантаження відповідно до законодавства України. Ці величини встановлюються для споживачів з дозволеною потужністю 150 кВ x А (кВт) та більше, виходячи з режиму роботи енергосистеми України, і доводяться до відома споживачів окремими письмовими повідомленнями не пізніше ніж за 10 днів до початку наступного розрахункового періоду. Це письмове повідомлення є невід'ємною частиною договору.

У разі, коли для об'єктів потужністю 150 кВ x А (кВт) та більше споживач на підставі законодавства та/або двостороннього акта, має погоджену технологічну та аварійну броню електропостачання, договірна (гранична) величина споживання електричної потужності в години максимуму навантаження має бути не нижче обумовленої актом технологічної броні електропостачання.

Години максимуму навантаження встановлюються відповідно до нормативних документів і фіксуються в договорі із споживачем.

Загальна тривалість періодів максимуму навантаження має не перевищувати 6 годин на добу.

Для різних постачальників електричної енергії за регульованим тарифом органом, що здійснює централізоване диспетчерське управління, можуть установлюватися різні години початку максимуму навантаження енергосистеми в залежності від добового графіка навантаження об'єднаної енергосистеми України.

Для споживачів, які розраховуються за спожиту електроенергію за тарифами, диференційованими за періодами часу, початок та тривалість періоду контролю максимуму навантаження встановлюються відповідно до початку та тривалості пікової зони.

5.6. У випадку наявності у споживача блок-станції договір про постачання електричної енергії укладається на обсяги електричної енергії, які споживаються безпосередньо від мережі електропередавальної організації.

5.7. Для визначення режимів роботи споживачів вони двічі на рік подають добові графіки споживання електричної енергії та потужності в установленій характерний режимний день літнього і зимового періоду. Під час проведення режимних днів, обмеження споживання електричної енергії та потужності не застосовується. У разі введення (з будь-яких причин) у день зняття добового графіка обмежень цей графік не застосовується і має бути знятий повторно в узгоджений сторонами день.

Основні споживачі в добових графіках споживання електричної енергії та потужності враховують обсяги електричної енергії та рівні потужності, яка передається субспоживачам.

Споживачі із сезонним циклом роботи та споживачі, які у визначений день не брали участі у графіках споживання електричної енергії та потужності, мають за вимогою постачальника електричної енергії подати додатково добовий графік споживання електричної енергії та потужності в інший установлений робочий день.

5.8. Контроль за дотриманням установлених режимів електроспоживання здійснюється постачальником електричної енергії за регульованим тарифом та Держенергонаглядом.

Постачальник електричної енергії може делегувати повноваження щодо контролю за дотриманням установлених режимів електропередавальній організації, про що зазначається в договорі між постачальником електричної енергії та електропередавальною організацією.

5.9. Контроль за фактичним навантаженням електроустановок споживачів, яким установлені граничні величини рівня потужності, має здійснюватися засобами вимірювальної техніки, що фіксують 30-хвилинну максимальну потужність у години максимального навантаження енергосистеми.

У разі наявності двох та більше точок розрахункового обліку контроль здійснюється за допомогою автоматизованої системи обліку електричної енергії за умови наявності останньої. Умови контролю мають бути визначені в договорі.

У разі живлення електроустановок споживача від власної блок-станції і від мереж та підстанцій електропередавальної організації контроль за фактичним навантаженням електроустановок споживача здійснюється розрахунковими засобами обліку, які враховують обсяги електричної енергії, отриманої від електропередавальної організації.

5.10. За умови наявності декількох ліній живлення фактичне навантаження споживача визначається як сумарне півгодинне навантаження в години добового максимуму навантаження енергосистеми (півгодинного максимального навантаження) кожної з ліній живлення.

6. Укладення договорів

6.1. Договір про постачання електричної енергії є основним документом, який регламентує відносини між постачальником електричної енергії за регульованим тарифом, що здійснює свою діяльність на закріпленій території, і споживачем, та визначає зміст правових відносин, прав та обов'язків сторін.

Постачальник електричної енергії за регульованим тарифом зобов'язаний надати проект договору про постачання електричної енергії протягом 7 робочих днів для споживачів із приєднаною потужністю 150 кВт та протягом 14 днів для споживачів із приєднаною потужністю більше 150 кВт від дати прийняття від споживача документів, зазначених у пункті 6.2.

Постачальник електричної енергії за регульованим тарифом та споживач зобов'язані укласти договір про постачання електричної енергії на основі умов, викладених у пунктах 6.2, 6.3, 6.4, 6.5 цих Правил.

6.2 Для укладення договору про постачання, договору про технічне забезпечення електропостачання або договору про спільне використання технологічних електричних мереж споживача споживач має надати відповідній організації такі документи:

- 1) заяву щодо укладення відповідного договору;
- 2) довідку споживача про прогнозоване розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін;
- 3) схему електропостачання об'єкта;
- 4) відомості щодо розрахункових засобів обліку;
- 5) заявку на очікуваний обсяг споживання електричної енергії та рівень потужності електроустановок в робочому режимі;
- 6) відомості про приєднану та дозволена до використання потужність і категорії надійності електропостачання струмоприймачів;

7) відомості про електроустановки для потреб опалення та гарячого водопостачання;

8) акти аварійної та технологічної броні;

9) поштову адресу та банківські реквізити (у разі зміни зазначених відомостей споживач повідомляє про це іншу сторону протягом трьох робочих днів);

10) копії таких документів:

- довіреності на право укладати договори особі, яка уповноважена підписувати договори;

- довідки про внесення до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (із зазначенням роду виробничої діяльності споживача);

- документа, яким визначено право власності споживача на електроустановку або право споживача на користування електроустановкою;

- акта-допуску електроустановки на підключення до електричної мережі;

11) внутрішній наказ споживача про призначення осіб, відповідальних за електрогосподарство, та дотримання споживачем умов договорів, укладення яких передбачено цими Правилами;

12) довідка про перелік територіально відокремлених об'єктів споживача із зазначенням їх розрахункової потужності;

13) паспортні дані силових трансформаторів, кабельних та/або повітряних ліній передачі електричної енергії (для споживачів, у яких розрахункові засоби обліку встановлені не на межі балансової належності);

14) довідка про перелік субспоживачів (у разі їх наявності), копії про внесення субспоживачів до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, дані розрахункових засобів обліку субспоживачів.

6.3. Договір про постачання електричної енергії містить такі умови, що є істотними та обов'язковими для цього виду угод:

1) договірну (граничну) величину споживання електроенергії, договірну (граничну) величину споживання електричної потужності (для об'єктів потужністю 150 кВ х А (кВт) та більше) та порядок їх погодження сторонами;

2) режими постачання;

3) значення показників якості електричної енергії (ПЯЕ);

4)♦ узгоджений рівень надійності електропостачання (за категорією надійності).

5) повні та скорочені назви постачальника електричної енергії і споживача;

6) місце і дата укладення Договору про постачання електричної енергії;

♦ Див. пункт 6.6.

7) договірна (гранична), дозволена та приєднана потужність, договірна (гранична) величина споживання електричної енергії;

8) клас напруги споживача за кожною точкою комерційного (розрахункового) обліку, порядок застосування тарифів на електричну енергію, що використовується на потреби опалення та гарячого водопостачання тощо;

9)♦ рівні потужності споживання та генерування реактивної енергії, порядок обліку перетікання реактивної енергії, умови застосування та порядок оплати за послуги з компенсації перетікання реактивної енергії;

10) порядок розрахункового обліку споживання електричної енергії та потужності, контролю показників якості електричної енергії, порядок розрахунків за спожиту електричну енергію;

11) порядок перегляду договірних та граничних величин;

12) заходи з підтримання стійкості енергосистеми, порядок введення обмежень та відключень при дефіциті енергії та потужності в енергосистемі;

13) відповідальність сторін за невиконання умов договору та підстави її застосування; порядок розв'язання майнових суперечок і установа, якій доручається їх розв'язання;

14) інші умови (години максимальних навантажень енергосистеми; умови, за яких проводиться розвантаження енергосистеми; час і тривалість ремонтних робіт тощо);

15) порядок доведення та коригування граничних величин обсягу електроспоживання і рівня потужності та зобов'язання сторін у разі порушення доведених величин;

16) поштові, банківські реквізити сторін;

17) підписи керівників або їх заступників, завірені печатками.

6.4. Невід'ємними частинами договору про постачання електричної енергії є:

1)♦ акт про розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін;

2) відомості про розрахункові засоби обліку активної та реактивної електричної енергії (точка встановлення, тип, покази на момент укладання договору тощо);

3)♦ схема електропостачання споживача із зазначенням ліній, що живлять електроустановки споживача, і точок їх приєднання;

4) повідомлення про граничні величини обсягу електроспоживання і рівня потужності.

За необхідності до договору про постачання електричної енергії додаються:

1) перелік електрокотлів та інших електронагрівальних пристроїв для потреб опалення та гарячого водопостачання і умови використання електричної енергії для цих потреб;

2) акт аварійної та технологічної броні електропостачання;

3) порядок розрахунку втрат електричної енергії в мережах споживача.

6.5. У разі укладення договору про постачання електричної енергії між постачальником електричної енергії за регульованим тарифом та основним споживачем у ньому зазначаються додатково такі умови:

1) відомості про субспоживачів;

2) обсяги передачі електричної енергії субспоживачам та населенню;

3) порядок відключення постачальником електричної енергії за регульованим тарифом субспоживачів-боржників;

4) порядок передачі даних про обсяги споживання електричної енергії субспоживачами, у тому числі у випадках порушення розрахункового обліку електричної енергії у субспоживачів.

6.6. У разі постачання електричної енергії споживачам, які приєднані до магістральних (міждержавних) електромереж, субспоживачам, а також споживачам, які приєднані до мереж електропередавальної організації, договір про постачання електричної енергії не включає умови, позначені «*» у пунктах 6.3, 6.4.

У цьому випадку споживач, електроустановки якого приєднані до мереж електропередавальної організації, має укласти з електропередавальною організацією договір про технічне забезпечення електропостачання, а кожен субспоживач має укласти із основним споживачем договір про спільне використання технологічних електричних мереж основного споживача.

У разі відшкодування основному споживачу постачальником електричної енергії витрат основного споживача на передачу електроенергії для субспоживача, цей субспоживач укладає із основним споживачем договір про технічне забезпечення електропостачання.

6.7. Споживач має право укласти договір про купівлю-продаж електричної енергії із будь-яким постачальником електричної енергії за нерегульованим тарифом за умови відсутності заборгованості перед постачальником електричної енергії за регульованим тарифом. При цьому дія договору про постачання електричної енергії між споживачем та постачальником електричної енергії за регульованим тарифом призупиняється у частині обсягів постачання електроенергії та оплати за неї на строк дії договору про купівлю-продаж електричної енергії з постачальником електричної енергії за нерегульованим тарифом.

Договір про купівлю-продаж електричної енергії укладається на весь обсяг споживання електричної енергії, необхідний споживачу, та на строк, який кратний величині розрахункового періоду.

6.8. Про призупинення дії договору про постачання електричної енергії споживач має не пізніше ніж за 5 днів до початку дії договору про купівлю-продаж електричної енергії письмово повідомити постачальника електричної енергії за регульованим тарифом та остаточно

розрахуватися з ним. На підставі заяви споживача постачальником електричної енергії за регульованим тарифом складається додаткова угода про призупинення дії договору про постачання у частині обсягів постачання електричної енергії та оплати за неї і двосторонній акт, у якому фіксуються покази розрахункових засобів обліку. На підставі акта виписується платіжний документ для остаточного розрахунку, який має бути оплачений у встановленому порядку.

6.9. Для поновлення дії договору про постачання електричної енергії з постачальником електричної енергії за регульованим тарифом у частині обсягів постачання електричної енергії, споживач має звернутися до нього із заявою про відновлення дії договору про постачання електричної енергії у повному обсязі за 5 днів до закінчення дії договору про купівлю-продаж електричної енергії з постачальником електричної енергії за нерегульованим тарифом.

Дія договору про постачання електричної енергії поновлюється після спільного складання відповідного акта представниками постачальника електричної енергії за регульованим тарифом та споживача.

У разі заборгованості споживача за електричну енергію він несе відповідальність у порядку, встановленому законодавством України, зокрема цими Правилами.

6.10. У разі невиконання зобов'язань постачальником електричної енергії за нерегульованим тарифом перед споживачем та/або електропередавальною організацією споживач має право звернутися з відповідною заявою до постачальника електричної енергії за регульованим тарифом щодо відновлення у повному обсязі дії договору про постачання електричної енергії з першого дня, наступного після дня припинення виконання зобов'язань постачальником електричної енергії за нерегульованим тарифом перед споживачем та/або електропередавальною організацією.

У разі відмови споживача продовжити дію договору про постачання електричної енергії з постачальником електричної енергії за регульованим тарифом, у випадку відсутності або закінчення терміну дії договору про купівлю-продаж електричної енергії з постачальником електричної енергії за нерегульованим тарифом електропередавальна організація відключає споживача від електропостачання у порядку, передбаченому цими Правилами.

6.11. З питань, не обумовлених у договорі, сторони розглядають спірні питання відповідно до законодавства України.

6.12. Споживачі, які отримують електричну енергію від двох або більше постачальників електричної енергії за регульованим тарифом, укладають окремий договір про постачання електричної енергії з кожним із них, якщо електроустановки споживача розташовані на закріпленій території ліцензованої діяльності двох або більше постачальників електричної енергії за регульованим тарифом.

6.13. Обсяги споживання електричної енергії і використання електричної потужності споживачем у розрахунковому періоді зазначаються в договорах у відповідних фізичних одиницях вимірювання та/або зазначається порядок визначення цих величин.

6.14. Обсяг проданої споживачу активної електричної енергії визначається відповідно до даних розрахункового обліку про її фактичне споживання.

6.15. У разі передачі електричної енергії послідовно мережами декількох суб'єктів господарювання договори про спільне використання технологічних електричних мереж (про технічне забезпечення електропостачання) укладаються безпосередньо між суб'єктами, які мають спільну межу балансової належності, і мають враховувати обсяги передачі електричної енергії наступному субспоживачу.

6.16. Договір про технічне забезпечення електропостачання споживача та договір про спільне використання технологічних електричних мереж основного споживача має містити такі умови, що є істотними та обов'язковими для цього виду угод:

1) обсяг передачі електричної енергії та договірної (граничної) величини потужності;

2) режими постачання;

3) гарантований рівень надійності електропостачання (за категорією надійності електропостачання);

4) повні назви основного споживача і субспоживача;

5) місце і дата укладення договору;

6) дозволена та приєднана потужність субспоживача;

7) умови визначення вартості послуг з передачі;

8) умови та порядок плати за компенсацію перетікання реактивної електроенергії як адресного економічного стимулу у випадку споживання та генерування реактивної енергії і потужності (за необхідності);

9) порядок розрахункового обліку обсягів споживання електричної енергії та вимірювання рівня потужності (у тому числі у випадку пошкодження або тимчасової відсутності відповідних розрахункових засобів обліку), споживання та генерування реактивної енергії, контролю показників якості електричної енергії;

10) порядок розрахунків за використання електричних мереж основного споживача; порядок надання даних щодо використаної субспоживачем електричної енергії;

11) порядок оплати за перевищення рівня потужності;

12) умови дії договору у разі відсутності у споживача договору про постачання або про купівлю-продаж електричної енергії та/або у випадку відключення споживача за борги чи з інших причин;

13) інші умови (години максимальних навантажень енергосистеми; умови, за яких проводиться розвантаження енергосистеми; час і тривалість ремонту електромереж);

14) поштові і банківські реквізити сторін;

15) підписи керівників або їх заступників, завірені печатками.

6.17. Невід'ємними частинами договору про технічне забезпечення електропостачання споживача та про спільне використання технологічних електричних мереж є:

1) акт про розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін;

2) відомості про засоби комерційного обліку активної та реактивної електричної енергії;

3) схема електропостачання, зазначення точок приєднання і ліній, що живлять струмоприймачі субспоживача;

4) акт аварійної та технологічної броні електропостачання (за наявності);

5) порядок розрахунку втрат електричної енергії в мережі споживача (субспоживача) за умови встановлення розрахункових засобів обліку не на межі балансової належності.

6.18. Договір про спільне використання технологічних електричних мереж основного споживача узгоджується з постачальником електричної енергії у частині дотримання показників якості електричної енергії, режимів споживання та застосування обмеження постачання електричної енергії у разі заборгованості субспоживача за електричну енергію.

6.19. У відповідних договорах вказуються показники якості електричної енергії, що забезпечуються постачальником електричної енергії за регульованим тарифом (електропередавальною організацією) відповідно до державних стандартів, та допустимий вплив струмоприймачів споживача на якість електричної енергії.

Якщо допустимий вплив струмоприймачів споживача на якість електричної енергії за рядом показників в угоді не зазначений — це означає, що фактичний вплив струмоприймачів споживача не може перевищувати допустимого впливу відповідно до технічних характеристик обладнання, що використовується. Порушення норм стандарту в цьому випадку може відбуватися лише з вини постачальника електричної енергії за регульованим тарифом (електропередавальної організації).

Перелік показників якості електричної енергії, що є суттєвими, сторони договору встановлюють шляхом врахування пропозицій постачальника електричної енергії і споживача. Засоби і умови контролю показників якості електричної енергії зазначають у договорі.

Усі порушення, пов'язані з відхиленнями показників якості електричної енергії, які встановлені договором, оформляються двостороннім актом.

6.20. Умови використання електричної енергії на опалення та гаряче водопостачання регулюються договором про постачання електричної енергії.

6.21. Окрім умов, зазначених у цих Правилах, до договорів, укладення яких передбачено цими Правилами, шляхом укладення додатків до договорів можуть бути включені за згодою сторін додаткові умови, які не суперечать законодавству України, в тому числі цим Правилам та нормативно-технічним документам.

Додатки до договорів оформляються сторонами договору за обопільною згодою або відповідно до методичних рекомендацій, затверджених НКРЕ та погоджених Мінпаливенерго України у відповідності до наданих законодавством України повноважень зазначеним органам виконавчої влади.

6.22. У договорах зазначається визначений за згодою сторін розмір пені, яка нараховується платнику за кожний день прострочення платежу, враховуючи день фактичної оплати.

7. Розрахунки за користування електричною енергією

7.1. Розрахунки споживачів з постачальниками електричної енергії за регульованим тарифом здійснюються за чинними тарифами, які встановлюються відповідно до положень нормативно-правових документів НКРЕ, згідно з договором про постачання електричної енергії.

Розрахунки споживачів з постачальниками електричної енергії за нерегульованим тарифом здійснюються за ціною та у порядку, встановленими договором.

Обсяги електричної енергії, які підлягають оплаті, мають визначатися у відповідності до даних розрахункового обліку електричної енергії про її фактичне споживання за винятком випадків, передбачених цими Правилами.

7.2. Для проведення розрахунків за електричну енергію постачальник електричної енергії за регульованим тарифом або його відокремлений підрозділ відкривають в установі уповноваженого банку поточний рахунок із спеціальним режимом використання, номер якого зазначається у договорі про постачання електричної енергії.

7.3. Оплата вартості електричної енергії постачальнику електричної енергії за регульованим тарифом, у тому числі на підставі визнаної претензії, здійснюється виключно коштами в уповноваженому банку на поточний рахунок із спеціальним режимом використання постачальника електричної енергії за регульованим тарифом. У разі перерахування споживачем коштів за електричну енергію на інший рахунок постачальника останній має повернути ці кошти за заявою споживача або за власною ініціативою в триденний термін з моменту

їх отримання. У разі неповернення споживачу в цей термін коштів за електричну енергію, сплачених на інший, не на поточний рахунок із спеціальним режимом використання, ці суми підлягають вилученню до Державного бюджету України як санкція за вчинене правопорушення і не зараховуються як оплата електричної енергії. Зарахування коштів до Державного бюджету України не звільняє їх одержувача від повернення суми цих коштів споживачу.

Плата споживача за спожиту електричну енергію постачальнику електричної енергії за нерегульованим тарифом перераховується на його поточний рахунок, зазначений у договорі.

7.4. Плата за надання послуг з компенсації перетікання реактивної електричної енергії, за передачу (транспортування) електричної енергії, яка постачається постачальниками електричної енергії за нерегульованим тарифом, плата за надання споживачу додаткових послуг зараховується на поточний рахунок постачальника електричної енергії за регульованим тарифом або електропередавальної організації у відповідності до умов укладеного договору.

7.5. У разі виникнення заборгованості за спожиту електричну енергію сторони мають право укласти графік погашення заборгованості. У разі укладення та обопільного погодження графік погашення заборгованості є невід'ємною частиною договору.

У разі відсутності графіка погашення заборгованості всі кошти, перераховані споживачем за електричну енергію, постачальник електричної енергії має право зарахувати в погашення існуючої заборгованості споживача з найдавнішим терміном її виникнення, якщо це обумовлено в договорі між постачальником електричної енергії та споживачем.

7.6. Споживачі здійснюють повну поточну оплату вартості обсягу електричної енергії, заявленого на розрахунковий період у відповідності до договору про постачання або купівлю-продаж електричної енергії:

1) до 1000 кВт x год на місяць – один раз за фактичними показниками споживання електричної енергії на початку періоду, наступного після розрахункового;

2) від 1000 кВт x год до 10 000 кВт x год на місяць – платежем 50-80% від заявленого обсягу протягом першої половини розрахункового періоду та остаточним розрахунком на початку періоду, наступного після розрахункового;

3) від 10 000 кВт x год до 1 000 000 кВт x год на місяць – від 2 планових платежів протягом розрахункового періоду та остаточним розрахунком на початку періоду, наступного після розрахункового;

4) від 1 000 000 кВт x год на місяць – за системою щотижневих або щоденних планових платежів (за домовленістю сторін) та остато-

чним розрахунком на початку періоду, наступного після розрахункового;

5) з використанням попередньої оплати за домовленістю сторін, незалежно від обсягів середньомісячного споживання;

б) за іншою узгодженою сторонами договору системою.

За домовленістю сторін договору термін остаточного розрахунку може бути встановлено до закінчення розрахункового періоду.

Установи та організації, які фінансуються з державного бюджету відповідного рівня, підприємства житлово-комунального господарства та підприємства, які надають послуги щодо забезпечення комунально-побутових потреб населення, в межах наданих населенню послуг здійснюють повну оплату вартості обсягу спожитої електричної енергії один раз за фактичними показами засобів обліку електричної енергії на початку періоду, наступного за розрахунковим у відповідності до договору про постачання або купівлю-продаж електричної енергії.

Споживачі, які мають узгоджені у договорі обсяги електричної енергії, необхідні для забезпечення аварійної броні електропостачання, здійснюють обов'язковий авансовий платіж, у розмірі, не меншому необхідного для оплати обсягів електричної енергії на період застосування аварійної броні до повного відключення підприємства.

Якщо період застосування аварійної броні електропостачання до повного відключення підприємства перевищує 3 місяці, обсяг авансового платежу визначається за домовленістю сторін.

Якщо розмір нарахованого споживачу місячного платежу менший одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян, постачальник електричної енергії має право нараховувати споживачу зазначені платежі раз на квартал.

7.7. Початок та тривалість розрахункового періоду для розрахунку плати за спожиту електричну енергію, терміни здійснення оплати проміжних платежів та остаточного розрахунку зазначаються у договорі.

7.8. Остаточний розрахунок за електричну енергію здійснюється споживачами відповідно до показів розрахункових засобів обліку, які фіксуються у терміни, передбачені договором.

Покази розрахункових засобів обліку знімаються представником постачальника електричної енергії (електропередавальної організації) та підтверджуються споживачем відповідно до договору.

За домовленістю сторін у договорі може бути передбачений інший порядок зняття показів розрахункових засобів обліку.

Тривалість періоду для оплати отриманого рахунку зазначається у договорі або на платіжному повідомленні і має не перевищувати 5 операційних днів з дня отримання рахунку для споживачів, які оплачують електричну енергію самостійно, і 10 операційних днів з дня

отримання рахунку для споживачів, які здійснюють розрахунки через свою територіально відокремлену головну організацію.

7.9. У тому разі, коли дата зміни тарифу не збігається з датою початку (закінчення) розрахункового періоду і встановлена автоматизована система обліку не дає змоги визначити обсяги споживання електричної енергії за днями місяця, за згодою сторін, розрахунки здійснюються за однією з таких схем:

- обсяг спожитої (переданої) електричної енергії між датами зняття показів засобів обліку розкладається відповідно до тривалості дії протягом розрахункового періоду кожного з тарифів, після чого величина коштів, які має сплатити споживач, визначається як сума добутків тарифів на відповідні їм обсяги електричної енергії;
- період між датами зняття показів засобів обліку прирівнюється до розрахункового періоду і величина коштів, які має сплатити споживач, визначається як добуток обсягу електричної енергії,
- спожитої (переданої) між датами зняття показів засобів обліку, на тариф, який діяв на початок розрахункового періоду;
- у відповідності до методичних рекомендацій, затверджених НКРЕ.

Обрана схема обов'язково зазначається у договорі і не може бути змінена до закінчення терміну дії договору.

7.10. У разі припинення споживання електричної енергії внаслідок звільнення споживачем займаного об'єкта він за 7 днів до виїзду зобов'язаний повідомити про це постачальника електричної енергії та (у разі наявності відповідного договору) електропередавальну організацію або основного споживача і здійснити повний розрахунок.

Постачальник електричної енергії припиняє постачання електричної енергії на об'єкт, а електропередавальна організація (основний споживач) – передачу електричної енергії (спільне використання технологічних електричних мереж) з дати, обумовленої в повідомленні.

Оформлення нового споживача і підключення його електроустановок до мережі здійснюється в порядку, встановленому цими Правилами.

7.11. У разі живлення від одного джерела електропостачання електроустановок декількох споживачів та/або струмоприймачів одного споживача, яким встановлюються різні тарифи на електроенергію, за відсутності окремого розрахункового обліку електричної енергії (загальний розрахунковий облік в цьому разі обов'язковий), розрахунки із споживачами (споживачем) здійснюються окремо за відповідними тарифами.

Розрахунок обсягу спожитої електричної енергії здійснюється на підставі договору або акта, який складається представниками постачальника електричної енергії і споживача, в якому визначається част-

ка участі в сумарному електроспоживанні кожного споживача (струмоприймача) відповідної тарифної групи.

7.12. Обсяг електричної енергії, спожитої основним споживачем, визначається як різниця між обсягом електричної енергії, визначеним за показами розрахункового засобу обліку основного споживача, та обсягом електричної енергії, визначеним за засобом обліку субспоживача, з урахуванням втрат електричної енергії, пов'язаних із спільним використанням технологічних електричних мереж основного споживача.

7.13. Основні споживачі, які встановили багатотарифні засоби обліку на загальний обсяг електричної енергії та розраховуються за електричну енергію, спожиту для власних потреб, за тарифами, диференційованими за періодами часу, у випадку, коли для субспоживачів ці тарифи не застосовуються, мають право визначати обсяги споживання електричної енергії за зонами доби на власні потреби відніманням від загальних обсягів, обсягів електричної енергії, переданої субспоживачам, які визначаються за відповідними дифтарифними актами, що укладаються основним споживачем та субспоживачем і погоджуються постачальником електричної енергії.

7.14. У разі тимчасового порушення розрахункового обліку електричної енергії не з вини споживача розрахунок за електричну енергію здійснюється постачальником електричної енергії за середньодобовим обсягом постачання електричної енергії попереднього розрахункового періоду до порушення розрахункового обліку або наступного після відновлення розрахункового обліку періоду.

Період, який використовується для визначення середньодобового обсягу постачання електричної енергії, визначається за згодою сторін.

7.15. У разі зменшення середнього завантаження за розрахунковий період вимірювальних трансформаторів струму в порівнянні з передбаченим технічними умовами, проектною документацією та вимогами ПУЕ щодо завантаження трансформаторів струму (при мінімальній споживаній потужності завантаження трансформаторів струму має бути не менше 5%), споживач розраховується за обсяг електричної енергії, який визначається, виходячи з навантаження електроустановок споживача в окремій точці розрахункового обліку на рівні 5% завантаження трансформаторів струму та часу роботи струмоприймачів.

У разі зменшення середнього навантаження електроустановок за розрахунковий період в окремій точці розрахункового обліку нижче за нижній поріг чутливості розрахункового засобу обліку прямого включення, обсяг спожитої електричної енергії розраховується, виходячи з навантаження електроустановок споживача на рівні нижнього порогу чутливості розрахункового засобу обліку та часу роботи струмоприймачів.

У разі розміщення засобів обліку споживача у приміщеннях, які не відповідають визначеним нормативно-технічними документами вимогам температурного режиму експлуатації засобів обліку, у зимовий період (грудень, січень, лютий) обсяг спожитої електричної енергії збільшується на 5% у порівнянні з обсягом, визначеним за фактичними показами цього засобу обліку.

7.16. У разі встановлення розрахункових засобів обліку не на межі розподілу балансової належності електромереж втрати електроенергії на ділянці мережі від межі розподілу до місця встановлення розрахункових засобів обліку відносяться на рахунок організації, на балансі якої перебуває зазначена ділянка мережі.

Порядок визначення (розрахунковим шляхом) втрат електричної енергії в мережах на ділянці від місця встановлення розрахункових засобів обліку до межі балансової належності зазначається в договорі. Розрахунок здійснюється у відповідності до методичних рекомендацій, які доводяться Мінпаливенерго України у відповідності до наданих законодавством України повноважень зазначеному органу виконавчої влади.

Втрати електричної енергії в мережах основного споживача, пов'язані з передачею електричної енергії субспоживачам, ураховуються пропорційно до частки її споживання різними субспоживачами.

У разі повного відключення від електропостачання струмоприймачів основного споживача всі втрати електричної енергії у мережах основного споживача розподіляються між субспоживачами.

У разі встановлення розрахункових засобів обліку реактивної електричної енергії не на межі розподілу балансової належності електромереж, обсяги перетікання реактивної електричної енергії коригуються у відповідності до методичних рекомендацій, затверджених Мінпаливенерго України у відповідності до наданих законодавством України повноважень зазначеному органу виконавчої влади.

7.17. У випадку передачі електричної енергії від електропередавальної організації через мережі споживача в електромережу електропередавальної організації частина втрат електроенергії в мережах споживача відноситься до втрат у мережах електропередавальної організації пропорційно до відношення обсягу електричної енергії, переданої споживачем у мережу електропередавальної організації, до загального обсягу електричної енергії, що надійшла у мережу споживача.

7.18. Відшкодування обґрунтованих витрат з утримання технологічних електричних мереж основного споживача оплачується відповідно до договору про спільне використання технологічних електричних мереж і враховує фактичні витрати основного споживача на утримання цих електричних мереж та рівень рентабельності, що не перевищує рівня, встановленого нормативними документами НКРЕ.

7.19. Субспоживачі оплачують основному споживачу відповідно до договору про спільне використання технологічних електричних мереж вартість обґрунтованих витрат на утримання технологічних електричних мереж.

Якщо обґрунтовані витрати на утримання технологічних електричних мереж основного споживача оплачуються постачальником електричної енергії, який постачає субспоживачу електричну енергію на підставі договору про постачання або купівлі-продажу електричної енергії, зазначені витрати основному споживачу субспоживачем не відшкодовуються.

У разі використання постачальником електричної енергії мереж основного споживача або житлової організації для технічного забезпечення постачання електричної енергії населенню та/або субспоживачам відшкодування обґрунтованих витрат з утримання технологічних електричних мереж оплачується власнику цих мереж постачальником електричної енергії, у тарифах (цінах) якого передбачені необхідні статті витрат.

7.20. Обґрунтовані витрати на утримання технологічних електричних мереж відшкодовуються основному споживачу відповідно до його кошторису витрат на здійснення цієї діяльності.

Для складання кошторису витрат на утримання технологічних електричних мереж основного споживача застосовуються нормативи, які затверджені для електропередавальних організацій. Галузеві нормативи з основної діяльності підприємства – основного споживача до цього виду діяльності не застосовуються. При цьому до витрат основного споживача на утримання технологічних електричних мереж відносяться лише ті витрати, які безпосередньо стосуються вказаного виду діяльності.

У разі послідовного використання технологічних електричних мереж декількох споживачів основні споживачі мають включати до кошторису частину витрат на утримання технологічних електричних мереж попереднього споживача пропорційно до обсягу передачі електричної енергії в електричні мережі наступних субспоживачів.

У разі виникнення між сторонами спірних питань кошторис передається до відповідного територіального представництва НКРЕ для вирішення спірних питань.

7.21. Технологічні витрати електричної енергії в електромережах основного споживача, що пов'язані з передачею електричної енергії субспоживачам, визначаються розрахунковим шляхом та зазначаються в договорі про спільне використання технологічних електричних мереж між основним споживачем і субспоживачем.

Витрати можуть враховуватися шляхом додавання їх обсягів до обсягів споживання субспоживача (згідно з показами розрахункових засобів обліку) та віднімання їх обсягів від обсягів споживання основ-

ного споживача. Цей порядок має бути погоджений з постачальником електричної енергії і зазначений у відповідних договорах.

7.22. Субспоживачі розраховуються за спожиту електроенергію з постачальником електричної енергії відповідно до укладених договорів.

7.23. Умови та порядок надання послуг з компенсації перетікання реактивної електричної енергії та розрахунку розміру плати за компенсацію перетікання реактивної електричної енергії як адресного економічного стимулу визначаються електропередавальною організацією згідно з розрахунками, що здійснюються виходячи з параметрів, схеми та характерного режиму роботи електричних мереж, технічних даних електроустановок споживача відповідно до методичних рекомендацій, які затверджуються Мінпаливенерго України у відповідності до наданих законодавством України повноважень зазначеному органу виконавчої влади (далі – Методики обчислення плати за перетікання реактивної електроенергії), та зазначаються у договорі.

Порядок розрахунків розміру плати за надання послуг з компенсації перетікання реактивної електричної енергії між основним споживачем та його субспоживачами визначається відповідно до Методики обчислення плати за перетікання реактивної електричної енергії та зазначається в договорі, що укладається між ними.

Споживачі, електроустановки яких приєднані безпосередньо до мереж ліцензіата з передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами, вносять обсяг коштів, визначений у відповідності до Методики обчислення плати за перетікання реактивної електричної енергії, на поточний рахунок відповідного підрозділу ліцензіата з передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами. Умови участі цих споживачів у добовому регулюванні балансів реактивної потужності в магістральних (міждержавних) електричних мережах визначаються відповідно до Методики.

Кошти, отримані за надання послуг з компенсації перетікання реактивної електричної енергії, використовуються одержувачем цих коштів на встановлення та підтримання в належному технічному стані засобів компенсації реактивних потужностей.

7.24. У разі виникнення сумніву в правильності показів розрахункових засобів обліку або визначення суми в пред'явленому до оплати документі щодо оплати електричної енергії споживач подає про це заяву постачальнику електричної енергії (електропередавальній організації) про проведення експертизи розрахункових засобів обліку або перевірки правильності зазначеної в розрахунковому документі суми.

Постачальник електричної енергії (електропередавальна організація) має протягом 5 робочих днів від дня одержання заяви перевірити рахунок на оплату, а в разі потреби після оплати споживачем вартості

робіт протягом 20 днів організувати перевірку розрахункових засобів обліку та повідомити споживача про результати перевірки.

7.25. У разі неможливості отримання постачальником електричної енергії даних про спожиту електричну енергію в зазначений термін (незалежно від причин) визначення обсягу спожитої електричної енергії здійснюється за середньодобовим обсягом споживання за попередній розрахунковий період.

Період розрахунку за середньодобовим обсягом споживання електричної енергії до отримання показів розрахункових засобів обліку має не перевищувати один місяць, після чого розрахунок обсягу спожитої електричної енергії здійснюється постачальником електричної енергії за потужністю струмоприймачів та кількістю годин їх використання без подальшого перерахунку.

Відновлення розрахунків за розрахунковими засобами обліку здійснюється після спільного складання акта, у якому фіксуються покази розрахункових засобів обліку електричної енергії.

7.26. Обсяги перевищення договірних (граничних) величин споживання електричної енергії та/або рівня потужності протягом розрахункового періоду оплачуються споживачами постачальнику електричної енергії за регульованим тарифом відповідно до законодавства України та договору.

Перевищення договірних (граничних) величин визначається за оперативними документами споживача і електропередавальної організації та фіксується відповідним актом.

П'ятикратна вартість різниці між обсягами фактично спожитої і договірної (граничної) величин електричної енергії, а також п'ятикратна вартість різниці між найбільшою величиною потужності, що зафіксована протягом розрахункового періоду, та договірною (граничною) величиною потужності зараховуються на поточний рахунок із спеціальним режимом використання постачальника електричної енергії за регульованим тарифом.

7.27. У разі перевищення договірної (граничної) величини споживання електроенергії за розрахунковий період споживачем, який розраховується за тарифами, диференційованими за періодами часу, він за обсяги перевищення сплачує на поточний рахунок із спеціальним режимом використання постачальника електричної енергії п'ятикратну вартість різниці між фактично спожитими та договірними (граничними) обсягами електричної енергії за середньозваженим тарифом.

Середньозважений тариф розраховується як частка від ділення всієї нарахованої за розрахунковий період суми оплати за всю спожиту електроенергію за тарифами, диференційованими за періодами часу, на обсяг всієї електроенергії, спожитої за цей період.

7.28. У разі застосування (за ініціативою постачальника електричної енергії) графіків обмежень та відключень до споживачів, які здійснюють попередню оплату, постачальник електричної енергії повертає споживачу кошти у розмірі п'ятикратної вартості обсягу електричної енергії, недоотриманої споживачем протягом розрахункового періоду, за який була здійснена попередня оплата, а також відшкодовує споживачу завдані збитки відповідно до законодавства України.

Величина обсягу недовідпуску електричної енергії визначається відповідно до диспетчерських оперативних документів електропередавальної організації після складання акта про застосування обмеження.

7.29. Додаткові платежі, передбачені пунктами 7.26-7.28, не нараховуються, якщо перебільшення або обмеження стало наслідком форс-мажорних обставин.

7.30. У випадках виявлення у споживача змін у схемі ввімкнення розрахункового засобу обліку та електричного керуючого годинника в схемах багатотарифного розрахункового обліку або зміни керуючої програми, пошкоджень, зриву пломб, штучного гальмування диска, зупинки електрогодинника та інших порушень, спричинених діями споживача, які призводять або можуть призвести до зниження показів споживання електричної енергії, покази розрахункового засобу обліку не враховуються, а постачальник електричної енергії здійснює перерахунок за користування електричною енергією за період від дня останнього контрольного зняття представником постачальника електричної енергії показів розрахункового засобу обліку чи фактично проведеної і підтвердженої актом технічної перевірки роботи схеми комерційного обліку, що мала передувати виявленню порушень, але цей період має не перебільшувати шести місяців.

Якщо споживач з метою позаоблікового споживання електричної енергії влаштував приховану електропроводку, встановив пристрій, що занижує покази засобу обліку, порушив умови монтажу, виявити які представник постачальника електричної енергії при попередніх відвідуваннях не мав можливості, споживачу робиться перерахунок за користування електричною енергією з дати допуску електроустановок споживача в експлуатацію, але не більше трьох років.

Перерахунок здійснюється відповідно до методичних рекомендацій, затверджених НКРЕ у відповідності до наданих законодавством України повноважень, за тарифами, що діяли протягом споживання електричної енергії з порушенням.

7.31. У разі виявлення уповноваженим представником постачальника електричної енергії, від якого споживач одержує електричну енергію, або електропередавальної організації порушень цих Правил або умов договору на місці оформляється двосторонній акт порушень за встановленою формою.

Акт складається у присутності представника споживача в двох примірниках, один з яких передається або надсилається споживачеві.

Споживач має право внести до акта свої зауваження. У разі відмови споживача підписати акт робиться запис про відмову.

7.32. На підставі акта порушень, погодженого споживачем, уповноваженими представниками постачальника електричної енергії за регульованим тарифом визначаються обсяг недорахованої електроенергії та/або сума завданих споживачем збитків та виписуються споживачу додаткові розрахункові документи для сплати відповідно до законодавства України.

Кошти за недовраховану електричну енергію перераховуються споживачем на поточний рахунок із спеціальним режимом використання постачальника електричної енергії за регульованим тарифом.

Сума збитків перераховується споживачем на поточний рахунок постачальника електричної енергії або електропередавальної організації.

7.33. У разі несплати нарахованих сум у визначений строк постачальник електричної енергії або електропередавальна організація має право подати позов до суду. У разі необхідності матеріали передаються в органи прокуратури.

7.34. У разі непередбаченого умовами договору переривання постачання електричної енергії з вини постачальника електричної енергії та/або відпуску електричної енергії, параметри якості якої перебувають поза межами показників, зазначених у договорі, споживач має право на повернення йому коштів відповідно до законодавства України.

7.35. У разі порушення цих Правил або умов договору постачальником електричної енергії та/або електропередавальною організацією споживач, у якого укладені із зазначеними суб'єктами господарювання відповідні договори, викликає представника постачальника електричної енергії та/або електропередавальної організації для складання двостороннього акта порушень.

Акт складається в двох примірниках, один з яких передається або надсилається постачальнику електричної енергії або електропередавальній організації. Представник постачальника електричної енергії та/або електропередавальної організації має право внести до акта свої зауваження. У разі відмови представника постачальника електричної енергії або електропередавальної організації від підпису або неприбуття у визначений споживачем термін в акті робиться відповідний запис.

7.36. У разі переривання електропостачання представниками споживача, постачальника електричної енергії та електропередавальної організації (основного споживача) складається акт, у якому зазначаються час перерви та обсяги недовідпущеної споживачу електрич-

ної енергії, інші необхідні дані. Сторони можуть додати до акта документи, які підтверджують вину іншої сторони або відсутність своєї вини.

Час переривання визначається спільно за документацією споживача, постачальника електричної енергії та електропередавальної організації (основного споживача) з моменту припинення або обмеження постачання електричної енергії до відновлення електропостачання.

Якщо переривання в електропостачанні викликане технологічними порушеннями в роботі мереж електропередавальної організації, то у разі визначення обсягу недовідпущеної електричної енергії час перерви зменшується на проміжок часу, який регламентується ПУЕ відповідно до категорії надійності електропостачання струмоприймачів.

Час спрацювання пристроїв автоматичного включення резерву та автоматичного повторного включення не вважається перериванням електроспоживання.

Обсяг електричної енергії, що недовідпущена споживачу з вини постачальника електричної енергії, визначається як різниця між обсягом електричної енергії, який мав бути поставлений споживачеві у період обмеження відповідно до договору, і фактично отриманим споживачем обсягом електричної енергії за цей період.

Нарахована згідно з погодженим постачальником електричної енергії актом величина відшкодування за перерву в електропостачанні враховується в наступному розрахунковому періоді або за заявою споживача перераховується на поточний рахунок останнього.

7.37. У разі отримання від споживача повідомлення про відхилення показників якості електричної енергії від договірних значень сторони у дводенний термін мають організувати спільні вимірювання, провести їх аналіз та оформити двосторонній акт про постачання неякісної електричної енергії.

У випадку невідповідності параметрів якості електричної енергії показникам, передбаченим договором про постачання електричної енергії, внаслідок дій (бездіяльності) постачальника електричної енергії, споживач має право на відшкодування у відповідності до законодавства України за розрахунковий період, в якому проводилися заміри.

У разі відмови постачальника електричної енергії провести необхідні вимірювання параметрів якості електричної енергії споживач має право сам організувати такі вимірювання із залученням організацій, які мають відповідні повноваження, надані Державним комітетом України з питань технічного регулювання та споживчої політики. За результатами вимірювань складається акт про постачання неякісної електричної енергії, який підписується споживачем та представником організації, що брала участь у вимірюваннях. Акт подається (надсила-

ється) постачальнику електричної енергії для вжиття відповідних заходів та проведення перерахунку оплати за неякісну електричну енергію. У випадку постачання неякісної електричної енергії постачальник електричної енергії має відшкодувати витрати споживача на проведення вимірювань.

У разі відмови постачальника електричної енергії або зволікання щодо вжиття відповідних заходів з приведення показників якості електричної енергії у відповідність до визначених Державним комітетом України з питань технічного регулювання та споживчої політики, проведення перерахунку оплати за неякісну електричну енергію, відшкодування витрат споживача на проведення вимірювань споживач на підставі оформленого належним чином акта про постачання неякісної електричної енергії має право виставити постачальнику електричної енергії платіжну вимогу-доручення та звернутися до суду за захистом порушених прав.

7.38. На підставі погодженого акта порушень представник споживача визначає завдані споживачу внаслідок дій (бездіяльності) постачальника електричної енергії (електропередавальної організації) збитки і виписує останнім відповідні платіжні вимоги-доручення.

У разі несплати нарахованих сум у визначений термін споживач має право подати позов до суду. У випадку необхідності матеріали передаються в органи прокуратури.

7.39. Тимчасове безоблікове користування електричною енергією за заявою споживача може бути дозволено постачальником електричної енергії за регульованим тарифом на термін до 15 діб, який може бути продовжений на такий же термін, якщо споживач звернувся до закінчення терміну дії дозволу до постачальника електричної енергії за регульованим тарифом щодо продовження терміну дії дозволу. Дозвіл на тимчасове безоблікове користування електричною енергією є невід'ємним додатком до договору про постачання електричної енергії.

Дозвіл на тимчасове безоблікове користування електричною енергією видається у випадках, коли у замовника відсутня можливість встановити розрахункові засоби обліку електричної енергії через відсутність пристосованого для цього приміщення або встановлення розрахункових засобів обліку електричної енергії недоцільне внаслідок одноразового короткотривалого користування електричною енергією.

Дозвіл на тимчасове безоблікове користування електричною енергією надається замовнику в разі виконання ним таких умов:

- проведено попередню оплату за заявлений обсяг електричної енергії, визначений постачальником електричної енергії за регульованим тарифом;

- проведено оплату за тимчасове підключення його електроустановок до діючої електричної мережі в обсягах,
- визначених згідно з кошторисом електропередавальної організації (основного споживача);
- представлено електропередавальній організації (основному споживачу) протокол вимірювання тимчасового контуру заземлення (у випадках підключення електроустановок, які вимагають захисного заземлення у відповідності до умов експлуатації цих електроустановок).

У дозволі на тимчасове безоблікове користування електричною енергією вказується:

- ◆ назва та потужність струмоприймачів;
- ◆ дозволений термін підключення;
- ◆ точка підключення;
- ◆ умови підключення (монтаж комутаційного апарата, кабелю тощо);
- ◆ обсяги проведеного інструктажу із замовником щодо безпечного користування електроустановками.

Підключення струмоприймачів замовника в разі отримання від постачальника електричної енергії за регульованим тарифом дозволу на тимчасове безоблікове користування електричною енергією здійснюється власником електричної мережі.

8. Умови припинення або обмеження постачання та передачі електричної енергії

8.1. Електрична енергія постачається споживачу безперервно, крім випадків, передбачених договором та чинними нормативними документами, в тому числі цими Правилами.

Обмеження в споживанні електричної енергії, а також вживання заходів щодо регулювання постачання електричної енергії споживачам здійснюється в порядку, встановленому діючими нормативними документами.

У разі, коли споживач на підставі законодавства та двосторонніх актів має погоджену технологічну та аварійну броню електропостачання, оперативне обмеження може бути виконано не нижче рівня аварійної броні.

Обмеження в споживанні електричної енергії внаслідок від'єднання або відключення споживача має проводитися за умови одночасного забезпечення збереження необхідних рівнів надійності і якості електропостачання інших споживачів та субспоживачів.

8.2. У разі незадовільного стану електроустановок споживачів, який загрожує аварією, пожежею і створює загрозу життю обслуговуючого персоналу, населенню і сільськогосподарським тваринам, у випадку невиконання вимог щодо усунення недоліків в електроустановках, уповноважений представник державного органу, на який покладено відповідні обов'язки згідно із законодавством України, зобов'язаний видати споживачу припис щодо припинення споживання

електроенергії та направляє відповідний припис електропередавальної організації та/або постачальнику електричної енергії.

Невиконання споживачем або електропередавальною організацією та/або постачальником електричної енергії за регульованим тарифом припису тягне за собою відповідальність, установлену законодавством України.

8.3. Постачальник електричної енергії (електропередавальна організація) зобов'язані, попередивши споживача не пізніше ніж за три робочих дні, припинити повністю або частково постачання (передачу) йому електричної енергії (у тому числі на виконання припису представника відповідного органу виконавчої влади) у разі:

1) відсутності персоналу для обслуговування електроустановок споживача або договору на обслуговування електроустановок;

2) зниження показників якості електричної енергії з вини споживача до величин, які порушують нормальне функціонування електроустановок електропередавальної організації та інших споживачів;

3) недопущення до електроустановок споживача, пристроїв релейного захисту, автоматики і зв'язку, які забезпечують регулювання навантаження в енергосистемі, та/або розрахункових засобів обліку електричної енергії уповноважених посадових осіб державних органів та/або електропередавальної організації, на яких покладено згідно з законодавством України та договором відповідні обов'язки;

4) несплати за електричну енергію у терміни і за умов, передбачених у договорі;

5) несплати за недовраховану електричну енергію, визначену у відповідності до погодженого споживачем акта про порушення;

6) невиконання приписів щодо приведення розрахункових засобів обліку у відповідність до вимог нормативних документів;

7) закінчення терміну дії, розірвання або неукладення між суб'єктами господарювання договорів, наявність яких передбачена цими Правилами.

8.4. У разі порушення, а саме самовільного приєднання або підключення споживачем струмоприймачів до мережі електропередавальної організації або збільшення потужності понад договірні (граничні) величини, приєднання струмоприймачів поза розрахунковими засобами обліку або порушення розрахункового обліку електричної енергії, зриву чи пошкодження пломб, споживання електричної енергії без укладення відповідного договору (договорів) або після закінчення терміну дії договору про постачання електричної енергії, невиконання припису уповноваженого представника відповідного органу державної влади, який стосується вищенаведених порушень, постачальник електричної енергії (електропередавальна організація) зобов'язані в установленому порядку повністю припинити споживачу елект-

ропостачання (технічне забезпечення електропостачання споживача) після складання у встановленому порядку акта про порушення.

8.5. Після усунення споживачем порушень, зазначених у пунктах 8.3 та 8.4 цих Правил, оплати послуг з відновлення електропостачання, постачальник електричної енергії (електропередавальна організація) протягом 5 робочих днів з дня оплати споживачем вартості послуг з відновлення електропостачання (технічного забезпечення електропостачання споживача) відновлює споживачеві відпуск електричної енергії в обсягах, що передували частковому або повному обмеженню постачання електричної енергії (технічного забезпечення електропостачання).

8.6. У разі відсутності резервного живлення для проведення планових робіт, пов'язаних з ремонтом устаткування та підключенням нових споживачів, у договорі про постачання електричної енергії обумовлюється кількість і тривалість відключень споживачів з цією метою. Електропередавальна організація попереджає споживача про очікуване відключення не пізніше ніж за 10 днів для узгодження з ним точної дати (дня і години) перерви в подачі електроенергії.

Якщо в п'ятиденний термін після одержання попередження споживач не узгодить час перерви в подачі електроенергії, електропередавальна організація зобов'язана самостійно встановити цей час з повторним попередженням споживача про це не пізніше ніж за 24 години до відключення.

8.7. У разі перевищення споживачем договірної (граничної) величини потужності протягом 30 хвилин і більше в години максимуму навантаження енергосистеми електропередавальна організація або Держенергонагляд зобов'язані вимагати від споживача зниження навантаження до встановленої договірної (граничної) величини.

Вимога електропередавальної організації та Держенергонагляду щодо зниження навантаження до встановленого договором рівня або до заданого обмеження має бути виконана споживачем негайно. У разі невиконання вимог щодо зниження навантаження протягом 10 хвилин після попередження, електропередавальна організація може самостійно або на вимогу Держенергонагляду провести часткове відключення споживача від мережі на період максимуму навантаження (у разі неможливості часткового відключення застосовується обмеження до величини аварійної броні електропостачання).

8.8. У разі порушення споживачем установлених режимів електропостачання електропередавальна організація зобов'язана, попередивши споживача, частково або повністю припинити йому передачу електричної енергії.

8.9. Після одержання попередження споживач зобов'язаний вжити комплекс заходів, спрямованих на запобігання травматизму, заги-

белі тварин, пошкодженню обладнання, негативним екологічним та іншим наслідкам.

Для споживачів, які мають на підставі законодавства та двостороннього акта погоджені технологічну та аварійну броню електропостачання, обмеження може бути застосовано лише до рівня, за який внесено авансовий платіж.

8.10. У разі дефіциту потужності, виникнення аварійної ситуації застосовуються графіки обмежень і аварійних відключень відповідно до актів законодавства. Порядок введення і тривалість їх дії, величини зниження зазначаються в договорі. Постачальник електричної енергії на вимогу споживача протягом наступного розрахункового періоду має збільшити договірний обсяг постачання електричної енергії та рівень потужності на величину здійсненого обмеження.

До споживачів, які здійснюють попередню оплату і не мають заборгованості за спожиту електричну енергію, та/або закупають електричну енергію у постачальника електричної енергії за нерегульованим тарифом, графіки обмежень та відключень застосовуються за згодою споживача.

У разі примусового застосування графіків обмежень та відключень безпосередньо постачальником електричної енергії або за його прямою вказівкою, споживачі, які здійснюють попередню оплату і не мають заборгованості за попередні розрахункові періоди, та/або закупають електричну енергію у постачальника електричної енергії за нерегульованим тарифом, мають право вимагати від постачальника електричної енергії відшкодування збитків, завданих внаслідок обмежень та відключень.

8.11. Заходи з припинення або обмеження постачання (передачі) електричної енергії споживачеві постачальником електричної енергії (електропередавальною організацією) мають здійснюватися шляхом поетапного обмеження відповідно до порядку переведення споживача на технологічну броню для можливості завершення технологічного циклу виробництва та поступового розвантаження струмоприймачів до рівня аварійної броні.

Початок виведення з технологічної до аварійної броні визначається датою одержання попередження про обмеження.

8.12. Споживачі, рівень споживання електричної енергії яких за заборгованість з оплати за електричну енергію обмежено до рівня аварійної броні електроспоживання та які не здійснюють поточну оплату обсягів електричної енергії на рівні аварійної броні, зобов'язані протягом терміну, передбаченого актом аварійної та технологічної броні, повністю припинити споживання електричної енергії.

9. Права, обов'язки та відповідальність постачальника електричної енергії за регульованим тарифом

9.1. Постачальник електричної енергії за регульованим тарифом має право:

1) на отримання від споживача своєчасної оплати за електричну енергію та інших платежів відповідно до умов договору та законодавства України;

2) на всі види забезпечення виконання зобов'язань споживачем щодо оплати договірних (граничних) обсягів споживання електричної енергії у формі і видах, передбачених законодавством України;

3) на доступ до розрахункових засобів обліку електричної енергії, що встановлені на об'єктах споживачів, для проведення технічної перевірки, зняття показів, виконання інших робіт відповідно до договору;

4) на отримання від споживача підвищеної оплати за електричну енергію за обсяги перевищення споживачем договірних (граничних) величин споживання електричної енергії та потужності за розрахунковий період відповідно до актів законодавства;

5) на стягнення пені або інших санкцій за несвоєчасну оплату спожитої електричної енергії;

6) на відшкодування збитків, завданих постачальнику електричної енергії за регульованим тарифом діями споживача або постачальника електричної енергії за нерегульованим тарифом;

7) вимагати від споживача дотримання на належному рівні показників якості електричної енергії на межі балансового розподілу електромереж відповідно до умов договору;

8) припиняти постачання, обмежувати обсяги використання електричної енергії споживачем у випадках та порядку, передбачених положеннями розділу 8 цих Правил та законодавством України;

9) перевіряти схеми приєднання струмоприймачів споживача, які беруть участь у регулюванні навантаження в електромережі, а також перевіряти працездатність установлених у споживача пристроїв протиаварійної автоматики та інших пристроїв, що забезпечують регулювання навантаження в енергосистемі;

10) складати акти про невідповідність дій (бездіяльності) споживача умовам договору про постачання електричної енергії та порушення вимог Закону України «Про електроенергетику»;

11) організовувати роботу консультаційних центрів з питань постачання електричної енергії та енергозбуту.

9.2. Постачальник електричної енергії за регульованим тарифом зобов'язаний:

1) пропонувати постачання електричної енергії всім споживачам, розташованим на території його діяльності;

2) забезпечувати постачання електричної енергії, якісні характеристики якої відповідають параметрам, визначеним державними стандартами, та зазначені в договорі;

3) укладати договори про постачання електричної енергії з усіма споживачами, які розташовані на території його діяльності і заявили про бажання купувати електричну енергію;

4) розглядати та змінювати договірні (граничні) величини обсягу споживання електричної енергії та рівня потужності протягом дії договору у порядку, передбаченому нормативно-правовими актами, в тому числі цими Правилами;

5) не протидіяти постачальникам електричної енергії за нерегульованим тарифом у постачанні електричної енергії споживачам;

6) оперативно, у відповідності до умов договору, повідомляти споживачів та постачальників електричної енергії за нерегульованим тарифом про застосування графіків обмежень і аварійних відключень, час їх початку та закінчення, величину зниження споживання електроенергії та потужності;

7) на вимогу споживача надавати інформацію щодо цін і тарифів на електричну енергію, якості, порядку оплати та режимів споживання електричної енергії;

8) ознайомити споживачів з цими Правилами та, за необхідності, проводити постійну методологічно-консультаційну роботу із споживачами.

9.3. Постачальник електричної енергії за регульованим тарифом несе відповідальність у порядку, передбаченому законодавством України, за завдані споживачу збитки внаслідок порушення постачальником електричної енергії умов договору про постачання електричної енергії та Правил користування електричною енергією, спричиненого діями (бездіяльністю) постачальника електричної енергії за регульованим тарифом.

9.4. Постачальник електричної енергії за регульованим тарифом несе відповідальність перед споживачем електричної енергії у розмірі п'ятикратної вартості недовідпущеної електричної енергії у разі переривання електропостачання, спричиненого діями (бездіяльністю) постачальника електричної енергії.

Постачальник електричної енергії за регульованим тарифом несе відповідальність перед споживачем за дотримання погодженого рівня надійності електропостачання у відповідності до умов договору.

Збитки споживача внаслідок перерви в електропостачанні та недотримання порядку переведення на аварійну та технологічну броню з вини постачальника електричної енергії за регульованим тарифом відшкодовуються останнім відповідно до законодавства України.

Постачальник електричної енергії за регульованим тарифом несе відповідальність за дотримання умов договору та цих Правил щодо припинення або часткового обмеження електропостачання.

9.5. У разі постачання електричної енергії, параметри якості якої перебувають поза межами показників, зазначених у договорі про по-

стачання електричної енергії, постачальник електричної енергії несе відповідальність перед споживачем у розмірі двадцяти п'яти відсотків вартості обсягу такої енергії.

Постачальник електричної енергії не несе відповідальності перед споживачем за постачання електричної енергії низької якості за той час, протягом якого споживач не дотримувався встановленого договором режиму електропостачання, допускав перевищення встановленої договірної (граничної) потужності та не виконував інші умови договору, що підтверджено відповідними документами.

9.6. Постачальник електричної енергії за регульованим тарифом не несе відповідальності перед споживачем за обмеження у постачанні електричної енергії понад обумовлених договором обсягів електроенергії та матеріальні або моральні збитки, які викликані:

- 1) протиправними діями третіх осіб;
- 2) форс-мажорними обставинами (наслідки форс-мажорних обставин підтверджуються відповідним актом);
- 3) некваліфікованими діями персоналу споживача;
- 4) умовами обмеження або припинення постачання електричної енергії споживачам, передбаченими у розділах 5 та 8 цих Правил, введеними у відповідності до законодавства України;
- 5) пошкодженням устаткування споживача, що спричинило автоматичне відключення лінії живлення;
- 6) недотриманням споживачем встановленого договором режиму електроспоживання та перевищення договірної (граничної) величини потужності;
- 7) перервами у електропостачанні споживача при спрацюванні пристроїв протиаварійної автоматики автоматичного частотного розвантаження (АЧР), а також системи автоматичного відключення навантаження (САВН), яка має автоматичний і ручний запуск, на час, передбачений нормативними документами, за умов нормальної роботи енергосистеми, та на час, необхідний для стабілізації режиму в умовах надзвичайного стану в енергетиці, який вводиться в установленому законодавством України порядку;
- 8) іншими причинами, які виникли не з вини постачальника електричної енергії.

Сторони можуть передбачити в умовах договору, які саме умови мають бути підтверджені документально. Постачальник електричної енергії за регульованим тарифом має навести докази щодо відсутності його вини у разі їх наявності.

10. Права, обов'язки та відповідальність постачальника електричної енергії за нерегульованим тарифом

10.1. Постачальник електричної енергії за нерегульованим тарифом має право:

1) пропонувати послуги з електропостачання всім споживачам електричної енергії;

2) отримувати від споживача своєчасну оплату електричної енергії відповідно до умов договору про постачання електричної енергії;

3) на всі види забезпечення виконання зобов'язань споживачем щодо оплати договірних обсягів споживання електричної енергії у формі і видах, передбачених законодавством України;

4) на доступ до розрахункових засобів обліку електричної енергії, розташованих на об'єктах споживачів та електропередавальної організації виключно для контролю за обсягами споживання електричної енергії;

5) на повну і достовірну інформацію від споживача, з яким укладено договір про постачання електроенергії, щодо режимів споживання електричної енергії.

10.2. Постачальник електричної енергії за нерегульованим тарифом зобов'язаний:

1) укласти договір з електропередавальною організацією, а за необхідності і з основним споживачем, про надання послуг з передачі електричної енергії до мереж споживача, з яким укладено договір про купівлю-продаж електричної енергії;

2) здійснювати оплату послуг з передачі електричної енергії мережами електропередавальної організації та основного споживача, а також інших послуг в обсягах та у строки, що обумовлені договором;

3) узгодити з постачальниками електричної енергії за регульованим тарифом графіки добового навантаження споживача, з яким укладено договір про купівлю-продаж електричної енергії.

10.3. Постачальник електричної енергії за нерегульованим тарифом за порушення ним договірних умов несе матеріальну відповідальність перед споживачем і електропередавальною організацією в обсягах, передбачених договорами між сторонами та чинним законодавством.

10.4. Постачальник електричної енергії за нерегульованим тарифом не несе відповідальності за недовідпущену споживачу електричну енергію у разі перерви електропостачання внаслідок дій або бездіяльності електропередавальної організації.

11. Права, обов'язки та відповідальність споживачів електричної енергії

11.1. Споживачі електричної енергії мають право:

1) на приєднання до мереж електропередавальної організації у порядку, передбаченому розділом 2 цих Правил;

2) на вибір постачальника електричної енергії;

3) на отримання електричної енергії, якісні характеристики якої зазначені в договорі;

4) на отримання інформації щодо якості електричної енергії, тарифів, порядку оплати, умов та режимів її споживання, цін на послуги постачальника електричної енергії (електропередавальної організації);

5) на відшкодування згідно з законодавством України збитків, завданих унаслідок порушення його прав;

6) на передачу функцій експлуатації своїх електроустановок на підставі окремого договору іншій спеціалізованій організації, яка несе відповідальність за дотримання чинного законодавства України щодо експлуатації електроустановок;

7) на приєднання до власних мереж субспоживачів у межах потужності, дозволеної до використання відповідно до договору з постачальником електричної енергії;

8) на отримання відшкодування від субспоживача в межах фактичних витрат на утримання технологічних електричних мереж, які спільно використовуються споживачем та субспоживачем;

9) на звернення до постачальника електричної енергії з питання змін договірних умов у порядку, передбаченому цими Правилами;

10) на повідомлення НКРЕ про порушення постачальником електричної енергії Умов та Правил здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії, електропередавальною організацією Умов та Правил здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами (z0408-96) або Умов та Правил здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами;

11) на складання акта про невідповідність дій (бездіяльності) постачальника електричної енергії, електропередавальної організації умовам договору та про порушення Закону України «Про електроенергетику», цих Правил;

12) на стягнення фінансової санкції у розмірі п'ятикратної вартості недовідпущеної електричної енергії у разі переривання (не передбаченого умовами договору) постачання електричної енергії внаслідок дій (бездіяльності) постачальника електричної енергії;

13) на повернення коштів у розмірі двадцяти п'яти відсотків вартості електричної енергії у разі відпуску електричної енергії, параметри якості якої перебувають поза межами показників, зазначених у договорі про постачання електричної енергії.

11.2. Споживачі електричної енергії зобов'язані:

1) користуватися електричною енергією виключно на підставі договору (договорів);

2) оплачувати обсяги електричної енергії, а також здійснювати інші платежі відповідно до умов договору та погоджених споживачем актів про порушення цих Правил та умов договору;

3) дотримуватись вимог нормативно-технічних документів та умов договору;

4) забезпечити належний технічний стан та безпечну експлуатацію своїх електроустановок та струмоприймачів шляхом:

- вдосконалення схеми електропостачання з виділенням навантажень з підвищеними вимогами щодо надійності електропостачання на зарезервовані зовнішні лінії живлення, що забезпечують подачу електричної енергії для покриття технологічної та аварійної броні під час проведення в енергосистемі аварійних розвантажень;

- виконання вимог електропередавальної організації щодо характеристик та встановлення приладів релейного захисту та автоматики, а також встановлення автоматів та запобіжних пристроїв відповідно до вимог «Правил устроювання електроустановок»;

- узгодження з електропередавальною організацією застосування схеми автоматичного включення резерву (АВР) та схем автоматичного частотного розвантаження (АЧР);

5) раціонально використовувати електричну енергію, не допускати марнотратного (неефективного) використання електричної енергії;

6) підтримувати параметри якості електричної енергії у своїх мережах відповідно до параметрів, визначених державними стандартами;

7) забезпечувати необхідні умови для належного функціонування розрахункових засобів обліку електричної енергії відповідно до вимог ПУЕ та інших нормативно-технічних документів;

8) вживати протиаварійних, протипожежних заходів та заходів щодо безпечної експлуатації;

9) забезпечувати в будь-який час доби безперешкодний доступ уповноважених представників відповідних органів виконавчої влади (за їх службовим посвідченням), яким згідно з чинним законодавством надано право контролювати режими електроспоживання, раціональне та економне використання електричної енергії, нагляду за технічним станом електрогосподарства, перевірки ліцензованої діяльності, а також виконувати їх приписи;

10) забезпечувати доступ уповноважених представників електропередавальної організації та (або) постачальника електричної енергії (за їх службовим посвідченням) для виконання їх службових обов'язків відповідно до цих Правил та умов договору;

11) узгоджувати з постачальником електричної енергії за регульованим тарифом зміну категорійності струмоприймачів та розміщення пристроїв АВР;

12) у встановлені строки надавати постачальнику електричної енергії графіки споживання електричної енергії та потужності;

14) у разі передачі електричної енергії субспоживачам забезпечити окремий розрахунковий облік електричної енергії на власне споживання та електричної енергії, що передається субспоживачам;

15) своєчасно вживати відповідних заходів для усунення виявлених порушень;

16) забезпечувати виконання встановлених режимів електроспоживання, виконання заданих обсягів обмеження та аварійних відключень, зазначених у договорі про постачання та/або купівлю-продаж електричної енергії;

17) підключати у встановленому порядку на вимогу електропередавальної організації свої струмоприймачі під дію АЧР та системи автоматичного відключення навантаження (САВН).

11.3. Споживач зобов'язаний оперативно повідомляти органи Держенергонагляду України, Держнаглядохоронпраці України, постачальника електричної енергії та електропередавальну організацію відповідно до їх повноважень про:

1) порушення схеми розрахункового обліку електричної енергії, несправності в роботі автоматизованих систем обліку і розрахункових засобів обліку;

2) порушення, які пов'язані з відключенням ліній живлення, пошкодженням основного устаткування, ураження електричним струмом людей і тварин, а також пожежі, викликані несправністю електроустановок;

3) випадки несправності устаткування і пристроїв релейної захисної автоматики (РЗА) та пристроїв автоматичного частотного розвантаження (АЧР), які належать електропередавальній організації та розташовані в приміщенні або в електроустановках споживача;

4) порушення умов застосування граничних рівнів споживання електричної енергії, графіків обмежень та аварійних відключень.

11.4. Виведення в ремонт, а також введення в дію після ремонту технологічних електричних мереж споживача, якими передається електроенергія субспоживачам, виконується лише з дозволу постачальника електричної енергії. Порядок видачі вказаного дозволу визначається постачальником електричної енергії і може бути зазначений в договорі. Строки, тривалість, умови та інші вимоги до проведення вказаних робіт передбачаються у договорі про постачання електричної енергії між постачальником електричної енергії та основним споживачем.

11.5. Споживач має забезпечити доступ персоналу постачальника електричної енергії за регульованим тарифом для виконання оперативних переключень, від'єднання та відключень електроустановок постачальника електричної енергії за регульованим тарифом, обслуговування розрахункових засобів обліку електричної енергії, протиаварійної системної автоматики, виконання робіт, пов'язаних із споруджен-

ням і ремонтом електричних мереж електропередавальної організації, що розташовані на його території.

Споживач забезпечує охорону елементів електричних мереж електропередавальної організації, які розташовані на його території.

11.6. Споживач несе відповідальність за недовідпуск електричної енергії іншим споживачам (субспоживачам) відповідно до умов договору.

11.7. У разі виявлення уповноваженими представниками органів виконавчої влади, яким законодавством України надано відповідні повноваження дій споживача, відповідальність за які передбачена законодавством України, до посадових осіб споживача застосовуються санкції відповідно до законодавства України.

11.8. У разі порушення схеми розрахункового обліку електроенергії, пошкодження або викрадення розрахункових засобів обліку електричної енергії внаслідок дій (бездіяльності) споживача їх ремонт, заміна і перевірка здійснюється за рахунок споживача.

У житлових будинках відповідальність за збереження і цілісність поквартирних розрахункових засобів обліку та пломб, установлених на сходових клітинах, і розрахункових засобів обліку, що враховують витрату електричної енергії на загально будинкові потреби, покладається на власника будинку.

11.9. Споживачі, які відповідно до технічних умов мають у своїй власності резервні джерела електропостачання, несуть повну відповідальність за їх технічний стан і готовність до своєчасного пуску.

Усі збитки та можливі негативні наслідки від несвоечасного або несанкціонованого пуску резервних джерел електропостачання несуть їх власники.

12. Права, обов'язки та відповідальність електропередавальної організації

12.1. Електропередавальна організація має право:

1) отримувати від постачальника електричної енергії або споживача оплату послуг з технічного забезпечення електропостачання та інших послуг відповідно до договору;

2) на доступ до розрахункових засобів обліку електричної енергії, що встановлені на об'єктах споживачів, для проведення технічної перевірки, зняття показів, виконання інших робіт відповідно до договору;

3) вимагати від споживача дотримання на належному рівні показників якості електричної енергії на межі балансового розподілу електромереж відповідно до умов договору;

4) припиняти передачу або обмежувати обсяги передачі електричної енергії споживачу у випадках та порядку, передбачених положеннями розділу 8 цих Правил;

5) перевіряти схеми приєднання струмоприймачів споживача, які беруть участь у регулюванні навантаження в електромережі, а також перевіряти працездатність установлених у споживача пристроїв протиаварійної автоматики та інших пристроїв, що забезпечують регулювання навантаження в енергосистемі;

6) отримувати від суб'єктів господарювання, електричні мережі яких приєднані до мереж електропередавальної організації, плату за надання послуг з компенсації перетікання реактивної електричної енергії;

7) вимагати від споживача приведення розрахункових схем обліку електричної енергії у відповідність до вимог нормативних документів.

12.2. Електропередавальна організація зобов'язана:

1) не протидіяти постачальникам електричної енергії за нерегульованим тарифом у постачанні електричної енергії споживачам;

2) приєднувати до своїх електромереж електроустановки споживачів (субспоживачів) відповідно до умов, передбачених цими Правилами;

3) вдосконалювати схему та режими електропостачання для зменшення технологічних витрат електричної енергії;

4) здійснювати контроль за показниками якості та вживати заходів щодо поліпшення якості електричної енергії у своїх мережах;

5) забезпечувати розрахунковий облік електричної енергії та потужності, який є необхідним і достатнім для визначення обсягів передачі та постачання електричної енергії постачальниками електричної енергії;

6) припиняти передачу або обмежувати обсяги передачі електричної енергії споживачу за вимогою постачальника електричної енергії у відповідності до нормативно-правових актів, цих Правил та умов договору;

7) перевіряти стан розрахункових засобів обліку електричної енергії і потужності та здійснювати вибіркову технічну перевірку розрахункових засобів обліку на місці згідно з графіком постачальника електричної енергії, але не рідше одного разу на шість місяців;

8) здійснювати перевірку та заміну своїх розрахункових засобів обліку електричної енергії у терміни, встановлені Державним комітетом України з питань технічного регулювання та споживчої політики;

9) забезпечувати доступ персоналу споживача для обслуговування та ремонту його електрообладнання, розташованого на території або у приміщенні електроустановок електропередавальної організації. Споживач за свій рахунок приводить територію і приміщення, де проводились роботи, в належний стан після закінчення робіт.

Під час проведення робіт на території споживача електропередавальна організація має виконувати встановлені для цієї території норми та правила. Після закінчення робіт електропередавальна органі-

зачія за свій рахунок приводить у належний стан територію і приміщення, де проводились роботи;

10) оперативно повідомляти споживачів та постачальника електричної енергії:

а) про всі порушення схеми розрахункового обліку електричної енергії, пошкодження розрахункових засобів обліку електричної енергії на відхідних до споживача лініях електропередачі та струмопроводах;

б) про порушення, що пов'язані з перериванням електропостачання, їх причини і терміни відновлення режиму електропостачання;

в) про всі пошкодження устаткування, пристроїв релейного захисту автоматики (РЗА), живильних та розподільних ліній споживача, які знаходяться в приміщенні або в електроустановках електропередавальної організації.

12.3. Електропередавальна організація несе відповідальність у порядку, передбаченому законодавством України, за завдані споживачу збитки у разі порушення нею умов договору та законодавства України, в тому числі цих Правил.

12.4. Збитки споживача внаслідок перерви в електропостачанні та недотримання порядку переведення на аварійну та технологічну броню внаслідок дій (бездіяльності) електропередавальної організації відшкодовуються останньою відповідно до законодавства України.

12.5. Електропередавальна організація не несе відповідальності перед споживачем за обмеження обсягів передачі електричної енергії у порівнянні з обумовленими договором та матеріальні або моральні збитки, які викликані:

1) протиправними діями третіх осіб;

2) форс-мажорними обставинами, які не передбачені в проектній та іншій нормативній документації, наслідки форс-мажорних обставин підтверджуються відповідним актом;

3) діями персоналу споживача;

4) умовами обмеження або припинення передачі електроенергії споживачам, передбаченими у розділах 5 та 8 цих Правил, введеними директивними документами чи обумовленими в договорі;

5) пошкодженням устаткування споживача, що спричинило автоматичне відключення лінії живлення;

6) недотриманням споживачем установленого договором режиму електроспоживання та перевищенням договірної (граничної) величини потужності;

7) перервами в передачі електричної енергії споживачу в разі спрацювання пристроїв протиаварійної автоматики АЧР, а також САВН, яка має автоматичний і ручний запуск, на час, передбачений нормативними документами, за умов нормальної роботи енергосистеми, та на час, необхідний для стабілізації режиму в умовах надзви-

чайного стану в енергетиці, який вводиться в установленому законом порядку;

8) іншими причинами, які виникли не з вини електропередавальної організації.

Сторони можуть передбачити в умовах договору, які саме умови мають бути підтверджені документально.

Електропередавальна організація має навести докази щодо відсутності її вини у випадку наявності цих доказів.



5. ВИДАЧА ЛІЦЕНЗІЙ НАЦІОНАЛЬНОЮ КОМІСІЄЮ РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ НА ЗДІЙСНЕННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

(Затверджено постановою Національної комісії регулювання електроенергетики від 06.10.99 № 1305)

1. Загальні положення

1.1. Інструкція про порядок видачі ліцензій Національною комісією регулювання електроенергетики на здійснення окремих видів підприємницької діяльності (далі – Інструкція) розроблена відповідно до Указу Президента України від 17.11.98 № 1257/98 «Про запровадження ліцензування діяльності господарюючих суб'єктів у сфері природних монополій» та Положення про порядок видачі ліцензій Національною комісією регулювання електроенергетики на здійснення окремих видів підприємницької діяльності (далі – Положення), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 1999 року № 753.

1.2. Відповідно до встановлених НКРЕ умов і правил здійснення певного виду підприємницької діяльності суб'єкти підприємницької діяльності на ринках електричної енергії, газу та нафти можуть займати монопольне становище або здійснювати свою діяльність в умовах конкуренції.

1.3. Дія розділів 7-9 Інструкції не поширюється на ліцензіатів, що здійснюють постачання електричної енергії за регульованим тарифом на закріпленій території. Порядок застосування санкцій до таких ліцензіатів установлюється Кабінетом Міністрів України.

1.4. У цій Інструкції терміни вживаються у такому значенні:

ліцензія – єдиний документ дозвільного характеру, який видається НКРЕ і дає право на здійснення зазначеного в ньому певного виду підприємницької діяльності протягом установленого строку;

ліцензійні умови – встановлені НКРЕ умови і правила, виконання яких є обов'язковим при здійсненні зазначеного в ліцензії виду підприємницької діяльності;

ліцензіат – суб'єкт підприємницької діяльності, зареєстрований відповідно до умов державної реєстрації, який отримав ліцензію і має право займатися зазначеним у ліцензії певним видом підприємницької діяльності та зобов'язаний дотримуватися ліцензійних умов і виконувати рішення НКРЕ;

порушення – дія ліцензіата чи його бездіяльність, яка посягає на встановлені НКРЕ ліцензійні умови та рішення НКРЕ і за яку законодавством, цією Інструкцією та ліцензійними умовами передбачено зупинення дії ліцензії;

повторне порушення – порушення ліцензійних умов, які раніше допускав ліцензіат і протягом року вчинив його знову;

грубе порушення – одноразове порушення ліцензійних умов, яке свідчить про явне і умисне нехтування їх вимогами з боку ліцензіата та/або потягло наслідки у вигляді значної шкоди, завданої державі, навколишньому природному середовищу, юридичним чи фізичним особам; грубим порушенням вважається також невиконання ліцензіатом в установленій строк рішення НКРЕ про усунення порушень;

найменування юридичної особи – найменування, що повинно містити: для товариства – вид, назву; для повних та командитних товариств – прізвища (найменування) учасників товариства; для підприємства – назву (завод, фабрика, майстерня та інші) і вид (індивідуальне, сімейне, приватне, колективне, державне) та інше.

місцезнаходження юридичної особи – місцезнаходження її постійно діючого, офіційно зареєстрованого органу управління.

2. Порядок видачі ліцензії

2.1. Ліцензія видається НКРЕ окремо на кожний вид діяльності, а саме:

- виробництво електроенергії (в обсягах, що перевищують рівень, який установлюється ліцензійними умовами);
- передача електроенергії магістральними та міждержавними електричними мережами;
- передача електроенергії місцевими (локальними) електричними мережами;
- постачання електроенергії за регульованим тарифом;
- постачання електроенергії за нерегульованим тарифом;
- оптове постачання електроенергії;
- транспортування природного газу магістральними трубопроводами;
- транспортування природного і нафтового газу розподільними трубопроводами;

- транспортування нафти магістральними трубопроводами;
- транспортування нафтопродуктів магістральними трубопроводами;
- постачання природного газу за регульованим тарифом;
- постачання природного газу за нерегульованим тарифом;
- зберігання природного газу (в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється ліцензійними умовами).

2.2. Для отримання ліцензії на кожний вид діяльності суб'єкт підприємницької діяльності подає до НКРЕ заяву за встановленою формою (додаток 1[♦]).

2.3. Заява подається керівником юридичної особи, громадянином-підприємцем або представником суб'єкта підприємницької діяльності, повноваження якого засвідчується в установленому порядку.

2.4. Відомості, що не вміщуються у відповідній графі бланка заяви, оформлюються окремим додатком до заяви, який підписується заявником та відповідальною посадовою особою, яка прийняла заяву. При цьому у відповідній графі робиться запис «додається до заяви», а в додатку до заяви записується назва відповідної графи. В графі «Перелік документів, що додаються» робиться запис: «Відповідно до Переліку документів, що додаються до заяви на отримання ліцензії».

2.5. До заяви додаються документи згідно з Переліком документів на певний вид підприємницької діяльності (додатки 2-14). НКРЕ може запросити від заявника, який має намір здійснювати діяльність у сфері природних монополій та на суміжних ринках, іншу інформацію, якщо вона необхідна для розгляду заяви про видачу ліцензії.

2.6. Вимоги до документів, які надаються заявником: відомості про заявника: для громадянина-підприємця – прізвище, ім'я, по батькові та паспортні дані (серія і номер, ким і коли виданий), місце проживання, ідентифікаційний номер фізичної особи – платника податків та інших обов'язкових платежів; для юридичних осіб – найменування, місцезнаходження, банківські реквізити, організаційно-правова форма, ідентифікаційний код; місце здійснення діяльності (якщо підприємницька діяльність, вид якої підлягає ліцензуванню, здійснюється у кількох територіально відокремлених підрозділах суб'єкта підприємницької діяльності, у заяві зазначаються їх адреси); вид діяльності, на який заявник має намір отримати ліцензію; встановлена потужність та річні обсяги; термін дії ліцензії; відомості, зазначені у заяві, повинні бути в точній відповідності з відомостями, зазначеними в свідоцтві про державну реєстрацію та установчих документах; установчі документи повинні містити у відомостях про

♦ Додатки не наведені

предмет і цілі діяльності вид діяльності, на який заявник має намір отримати ліцензію; документи, що додаються до заяви на видачу ліцензії, надаються в 5 примірниках; один із 5 примірників копії документів, які зазначені в Переліку документів, повинен бути нотаріально посвідчений.

Кожний екземпляр документів формується в окрему папку в послідовності, визначеній відповідним Переліком документів (додатки 2-14); Без надання зазначених у Переліку документів або якщо надані документи не відповідають вимогам цього пункту, заява не розглядається, про що НКРЕ повідомляє заявника у 5-денний термін у письмовій формі.

Розгляд заяви поновлюється після надання ліцензіатом до НКРЕ документів, приведених у відповідність до вимог цього пункту або документів, які були відсутні.

2.7. НКРЕ приймає рішення про видачу ліцензії або про відмову в її видачі в термін не пізніше ніж 30 днів з дня отримання заяви та відповідних документів.

Період припинення розгляду заяви не змінює визначений цим пунктом термін.

2.8. Ліцензія оформлюється за формою, встановленою Положенням, підписується Головою НКРЕ або членом НКРЕ, який виконує його обов'язки, і скріплюється печаткою НКРЕ.

2.9. Термін дії ліцензії встановлюється НКРЕ, але не може бути меншим ніж 3 роки і залишається незмінним у разі переоформлення ліцензії, видачі її дубліката та заміни бланка ліцензії.

2.10. Ліцензія видається після прийняття рішення про її видачу та подання заявником до НКРЕ документа про внесення поточної плати за перший місяць відповідної діяльності. Разом із ліцензією видаються ліцензійні умови здійснення заявленого виду підприємницької діяльності, які є невід'ємною частиною ліцензії.

2.11. Якщо заявником протягом місяця не поданий документ про внесення поточної плати за перший місяць відповідної діяльності та не отримана ліцензія, то НКРЕ може анулювати рішення про її видачу. У цьому випадку одноразова плата за видачу ліцензії не повертається.

2.12. Передача ліцензій іншим фізичним і юридичним особам забороняється.

2.13. У видачі ліцензії може бути відмовлено рішенням НКРЕ у разі:

- ◆ виявлення недостовірних відомостей у документах, поданих заявником;
- ◆ недостатності в суб'єкта підприємницької діяльності власних коштів (активів), неможливості додержання інших показників та вимог, що обмежують ризики операцій на оптовому ринку електроенергії, ринках газу, нафти та нафтопродуктів згідно з нормативами, встановленими НКРЕ;

◆ неможливості здійснення заявником даного виду підприємницької діяльності відповідно до ліцензійних умов.

У рішенні про відмову у видачі ліцензії, яке направляється заявнику у письмовій формі у термін не пізніше 30 днів з дня одержання заяви, зазначаються підстави відмови.

2.14. У разі прийняття рішення НКРЕ про відмову у видачі ліцензії одноразова плата за її видачу не повертається.

3. Порядок видачі дублікату ліцензії

3.1. У разі втрати ліцензії суб'єкт підприємницької діяльності зобов'язаний у 10-денний термін повідомити про це НКРЕ та подати заяву про видачу дублікату відповідної ліцензії за встановленою формою (додаток 15).

3.2. Дублікат ліцензії видається суб'єкту підприємницької діяльності в 10-денний термін після подання відповідної заяви. На бланку ліцензії у верхньому правому кутку ставляться штамп «Дублікат» і дата видачі. Дублікат ліцензії підписується Головою НКРЕ або членом НКРЕ, що виконує його обов'язки, і скріплюється печаткою НКРЕ.

3.3. У видачі дублікату ліцензії може бути відмовлено у разі виявлення розбіжностей між відомостями, викладеними у заяві на видачу дублікату ліцензії і зазначеними у реєстрі виданих ліцензій.

У рішенні про відмову у видачі дублікату, яке видається (надсилається) заявнику в письмовій формі у 10-денний термін після прийняття відповідного рішення, зазначаються підстави відмови.

4. Порядок переоформлення ліцензії

4.1. Ліцензія підлягає переоформленню у разі зміни:

- місцезнаходження юридичної особи;
- найменування юридичної особи (якщо ця зміна пов'язана з реорганізацією);
- відомостей, зазначених у ліцензії, виданій громадянину-підприємцю.

4.2. Для переоформлення ліцензії суб'єкт підприємницької діяльності зобов'язаний у 10-денний термін з дня настання однієї із зазначених змін подати НКРЕ заяву на переоформлення ліцензії за встановленою формою (додаток 16).

4.3. До заяви додаються документи:

◆ у разі зміни місцезнаходження юридичної особи: копія свідоцтва про державну реєстрацію; копія установчих документів; документ про внесення плати за переоформлення ліцензії; оригінал ліцензії;

◆ у разі зміни найменування юридичної особи (якщо ця зміна пов'язана з реорганізацією): документи, визначені пунктом 2.5 Інструкції; оригінал ліцензії;

◆ у разі зміни відомостей, зазначених у ліцензії, виданій громадянину-підприємцю: документи, що підтверджують зазначені зміни; документ про внесення плати за переоформлення ліцензії; оригінал ліцензії.

НКРЕ може запросити від ліцензіата, який здійснює ліцензовану діяльність у сфері природних монополій та на суміжних ринках, іншу додаткову інформацію, якщо вона необхідна для розгляду заяви про переоформлення ліцензії.

4.4. Документи, що додаються до заяви на переоформлення ліцензії, надаються в 5-ти екземплярах і повинні відповідати вимогам пункту 2.6 Інструкції.

Без надання необхідних документів або якщо надані документи не відповідають вимогам пункту 2.6 Інструкції, заява не розглядається.

Розгляд заяви поновлюється після надання ліцензіатом до НКРЕ документів, приведених у відповідність до вимог цього пункту, або документів, які були відсутні.

4.5. Переоформлення ліцензії проводиться протягом 10 днів з дня подання заяви разом з відповідними документами. До проведення цього переоформлення діє раніше видана ліцензія. Період припинення розгляду заяви не змінює визначений цим пунктом термін.

4.6. У разі переоформлення оригінал раніше виданої ліцензії зберігається в НКРЕ у справі ліцензіата.

4.7. Переоформлення ліцензії здійснюється на новому бланку ліцензії.

При цьому: не підлягають зміні вид діяльності, реєстраційний номер, термін дії ліцензії; у графі «Особливі відомості» зазначаються – серія, номер і дата видачі раніше виданої ліцензії.

4.8. У разі прострочення суб'єктом підприємницької діяльності терміну подання заяви про відповідне переоформлення ліцензія підлягає оформленню в порядку, встановленому для її видачі.

5. Продовження дії ліцензії

5.1. Дія відповідної ліцензії може бути продовжена на новий термін за заявою суб'єкта підприємницької діяльності, яка подається за формою, встановленою додатком 17, не пізніше ніж за 30 днів до дати закінчення терміну дії ліцензії.

5.2. До заяви додаються документи, визначені пунктом 2.5 Інструкції.

5.3. Документи, які додаються до заяви, повинні відповідати вимогам пункту 2.6 цієї Інструкції. Без надання необхідних документів або якщо надані документи не відповідають вимогам пункту 2.6 цієї Інструкції, заява не розглядається. Розгляд заяви поновлюється після надання ліцензіатом до НКРЕ документів приведених у відповідність до вимог цього пункту або документів, які були відсутні.

5.4. Після прийняття НКРЕ рішення про продовження терміну дії ліцензії у відповідній її графі робиться позначка, яка підписується Головою НКРЕ або членом НКРЕ, що виконує його обов'язки, і скріплюється печаткою НКРЕ.

5.5. У продовженні дії ліцензії може бути відмовлено в разі порушення терміну подання відповідної заяви або виявлення розбіжностей у документах, що додаються до заяви, із відомостями, зазначеними у реєстрі виданих ліцензій. У рішенні про відмову в продовженні дії ліцензії, яке направляється заявнику в письмовій формі в термін не пізніше 30 днів з дня одержання заяви, зазначаються підстави відмови. Період припинення розгляду заяви не змінює визначений цим пунктом термін.

6. Унесення змін до ліцензії щодо території здійснення ліцензованої діяльності

6.1. Територія здійснення ліцензованої діяльності може бути змінена за заявою ліцензіата з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами або з постачання електричної енергії за регульованим тарифом, яка подається за встановленою формою (додаток 21).

6.2. До заяви додаються документи згідно з переліком (додаток 4 або 5).

6.3. НКРЕ приймає рішення про внесення змін до ліцензії щодо території здійснення ліцензованої діяльності або відмови внесення таких змін у термін не пізніше 30 днів з дня отримання заяви та відповідних документів.

6.4. Унесення змін до ліцензії щодо території здійснення ліцензованої діяльності відбувається шляхом видачі ліцензії на новому бланку, у якому зазначаються територія здійснення ліцензованої діяльності після внесення змін, дата прийняття та номер відповідного рішення НКРЕ.

7. Здійснення контролю та проведення перевірки діяльності ліцензіатів

7.1. Контроль за дотриманням ліцензіатом ліцензійних умов здійснюється НКРЕ шляхом аналізу звітності, інших документів, які надає ліцензіат НКРЕ, та шляхом проведення контрольної перевірки діяльності ліцензіата.

7.2. Підставою проведення контрольної перевірки є: установлений НКРЕ графік проведення контрольних перевірок; виявлення у матеріалах звітності порушень ліцензіатом ліцензійних умов; виявлення у матеріалах звітності факту невиконання ліцензіатом у визначений термін рішень НКРЕ; скарга на порушення ліцензіатом ліцензійних вимог; виникнення конфліктних ситуацій, які не вирішені шляхом переговорів сторін, якщо одна з сторін конфлікту є ліцензіатом і якщо розгляд такої ситуації належить до компетенції НКРЕ; інші випадки, передбачені чинним законодавством.

7.3. Контрольну перевірку дотримання ліцензіатами ліцензійних умов здійснює призначена НКРЕ або відповідним територіальним представництвом контрольна комісія на підставі посвідчення про

проведення такої перевірки (додаток 18), яке підписується відповідно Головою НКРЕ або членом НКРЕ, що виконує його обов'язки, чи начальником територіального представництва.

7.4. Територіальне представництво НКРЕ може здійснювати контрольну перевірку тільки на підпорядкованій йому території.

7.5. Виявлені в ході перевірки порушення фіксуються в акті контрольної перевірки додержання ліцензіатами ліцензійних умов (далі – акт перевірки), який складається уповноваженою на те посадовою особою за формою, визначеною додатком 19.

7.6. В акті перевірки зазначаються: дата і місце його складення; посада, прізвище, ім'я, по батькові членів контрольної комісії; відомості про ліцензіата; посада, прізвище, ім'я, по батькові уповноваженої особи ліцензіата, в присутності якої проводилася перевірка; підстави проведення перевірки; результати перевірки; пояснення ліцензіата щодо порушень (якщо порушення виявлені у ході перевірки).

7.7. Акт підписується: членами контрольної комісії; уповноваженою особою ліцензіата; особами, в присутності яких проведено перевірку.

7.8. У разі відмови уповноваженої особи ліцензіата від підписання акта в ньому робиться запис про це. Уповноважена особа ліцензіата має право подати пояснення і зауваження щодо змісту акта, а також викласти мотиви своєї відмови від його підписання.

7.9. Акт та відповідне рішення НКРЕ зберігаються у справі ліцензіата.

8. Порядок зупинення дії ліцензії

8.1. НКРЕ має право зупинити дію ліцензії у разі: подання ліцензіатом заяви про зупинення дії ліцензії; порушення ліцензіатом ліцензійних умов; невиконання ліцензіатом у визначений термін обов'язкових для виконання рішень НКРЕ щодо додержання ліцензійних умов.

8.2. Зупинення дії ліцензії за заявою ліцензіата У заяві зазначаються відомості про заявника, серійний та реєстраційний номер ліцензії і дата, з якої заявник має намір зупинити дію ліцензії.

Якщо у заяві дата зупинення дії ліцензії не визначена, то датою, з якої заявник має намір зупинити ліцензію, вважається дата підписання заяви.

Дата зупинення дії ліцензії може бути відкорегована з урахуванням графіка звітності та періоду розрахунку поточної плати.

Термін зупинення дії ліцензії за заявою ліцензіата не може бути більшим за один рік.

8.3. Зупинення дії ліцензії у разі порушення ліцензійних умов та невиконання у визначений термін рішень НКРЕ У разі виявлення під час перевірки або в матеріалах звітності порушення ліцензійних

умов НКРЕ приймає рішення про усунення виявлених порушень у визначений термін або рішення про зупинення дії ліцензії.

Підставою для прийняття рішення НКРЕ про усунення виявлених порушень або зупинення дії ліцензії є також невиконання у визначений термін рішень НКРЕ щодо додержання ліцензійних умов.

Рішення НКРЕ про усунення порушень або зупинення дії ліцензії направляється ліцензіату разом з матеріалами, що підтверджують виявлені порушення.

У рішенні НКРЕ про усунення порушень або зупинення дії ліцензії зазначаються: повне найменування і поштові реквізити НКРЕ та ліцензіата, якому направляється рішення про усунення порушень або рішення про зупинення дії ліцензії, а також номер і дата винесення відповідного рішення; обставини, на підставі яких винесене відповідне рішення НКРЕ, докази, що підтверджують ці обставини, і посилення на відповідні нормативні акти; вимоги НКРЕ та термін їх виконання; сума та розрахунок заборгованості за оплату поточної плати за видачу ліцензії (якщо є така заборгованість); перелік документів, що додаються.

Рішення НКРЕ про усунення порушень або зупинення дії ліцензії підписується Головою НКРЕ або членом НКРЕ, який виконує його обов'язки, та надсилається адресатові рекомендованим або цінним листом чи вручається під розписку.

Ліцензіати, які одержали рішення НКРЕ про усунення порушень або зупинення дії ліцензії, зобов'язані виконати обгрунтовані вимоги НКРЕ в установлений термін.

НКРЕ може продовжити термін усунення порушення, якщо ліцензіат не зміг своєчасно їх усунути, на що були обгрунтовані підстави, про які ліцензіат протягом періоду, встановленого для усунення порушень, письмово повідомив НКРЕ.

Відповідь про результати виконання відповідного рішення НКРЕ підписується керівником чи заступником керівника ліцензіата — юридичної особи (ліцензіатом або його представником) та надсилається НКРЕ рекомендованим або цінним листом чи вручається відповідальній особі секретаріату під розписку в установлений термін.

Мотивоване рішення про зупинення дії ліцензії направляється у письмовій формі ліцензіату в 5-денний термін з дня прийняття НКРЕ такого рішення.

Копія рішення про зупинення дії ліцензії надсилається у 5-денний термін до податкового органу за місцезнаходженням суб'єкта підприємницької діяльності для прийняття відповідного рішення.

Якщо ліцензіат не виконав вимоги рішення НКРЕ про усунення порушень або зупинення дії ліцензії у встановлений термін, то НКРЕ може прийняти рішення про анулювання ліцензії як за повторне або грубе порушення ліцензійних умов.

8.4. У разі прийняття рішення НКРЕ про зупинення дії ліцензії нарахування та сплата поточної плати не припиняються.

9. Поновлення дії ліцензії

9.1. Для розгляду справи про поновлення дії ліцензії, якщо її дія була зупинена за заявою ліцензіата, слід подати заяву до НКРЕ про поновлення дії ліцензії не пізніше ніж за 30 днів до дати закінчення терміну зупинення дії ліцензії. НКРЕ приймає рішення про поновлення дії ліцензії, якщо її дія була зупинена за заявою ліцензіата, у 30-денний термін.

9.2. Для розгляду справи про поновлення дії ліцензії, якщо її дія була зупинена за виявлені порушення, ліцензіат протягом періоду, встановленого для усунення порушень, подає до НКРЕ матеріали, які підтверджують усунення порушень.

9.3. У разі усунення порушень, що призвели до зупинення дії ліцензії, НКРЕ приймає рішення про її поновлення та повідомляє про це ліцензіата.

9.4. Дата поновлення дії ліцензії може бути відкорегована з урахуванням графіка звітності та періоду розрахунку поточної плати.

9.5. Копія рішення про поновлення дії ліцензії надсилається у 5-денний термін з дня прийняття НКРЕ такого рішення до органу державної податкової адміністрації за місцезнаходженням ліцензіата для прийняття відповідного рішення.

10. Анулювання ліцензії

10.1. НКРЕ має право анулювати ліцензію у разі: подання суб'єктом підприємницької діяльності заяви про анулювання ліцензії; виявлення недостовірних відомостей у заяві на видачу ліцензії чи в документах, що додаються до неї; передачі суб'єктом підприємницької діяльності ліцензії іншій особі; повторного або грубого порушення ліцензійних умов.

10.2. Ліцензія вважається анульованою з дати прийняття рішення про її анулювання або з дати скасування державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності.

10.3. Мотивоване рішення про анулювання ліцензії видається (надсилається) у письмовій формі ліцензіату в 5-денний термін з дня прийняття НКРЕ такого рішення.

10.4. Копія рішення про анулювання ліцензії надсилається до органу державної податкової служби за місцезнаходженням ліцензіата в 5-денний термін для прийняття відповідного рішення.

11. Процедурні питання

11.1. Усі питання щодо ліцензування розглядаються виключно на відкритих засіданнях НКРЕ.

11.2. Гласність у роботі НКРЕ забезпечується шляхом відкритого обговорення усіх питань, що належать до її компетенції, у присутності суб'єктів підприємницької діяльності, які подали заяву НКРЕ на

видачу ліцензії, ліцензіатів, суб'єктів, які користуються їх послугами, представників громадськості та преси, а також – шляхом публікації у засобах масової інформації рішень НКРЕ та пояснень з приводу їх прийняття.

11.3. Інформація про місце і час проведення засідань, перелік питань, що виносяться на розгляд Комісії, публікується в засобах масової інформації не менше ніж за 5 днів до дати проведення засідання.

На засідання НКРЕ можуть бути запрошені представники Мінпаливенерго та Антимонопольного комітету України, інших заінтересованих центральних органів виконавчої влади, якщо при розгляді питань, що винесені на засідання, необхідна їх участь.

11.4. На засіданні НКРЕ з розгляду справи про видачу ліцензії або продовження терміну її дії обов'язково повинні бути присутні керівник (довірений представник) юридичної особи або громадянин-підприємець, справа яких розглядається.

11.5. У разі відсутності зазначеної у пункті 10.4 особи на засіданні НКРЕ відповідна справа не розглядається.

11.6. Розгляд справи може бути поновлено за заявою суб'єкта підприємницької діяльності. У цьому випадку розгляд відповідної справи переноситься на повторне засідання НКРЕ. Заява суб'єкта підприємницької діяльності про поновлення розгляду відповідної справи подається НКРЕ в термін не пізніше 10 днів з дати проведення засідання, на яке було винесено розгляд відповідної справи.

11.7. У разі відсутності зазначеної у пункті 10.4 особи на повторному засіданні НКРЕ або прострочення суб'єктом підприємницької діяльності терміну подання заяви про поновлення розгляду справи НКРЕ може прийняти відповідне рішення про відмову у видачі ліцензії або про відмову в продовженні терміну її дії.

12. Облік бланків ліцензій

12.1. Бланки ліцензій (далі – бланки) є обов'язковою складовою документального забезпечення ліцензійного процесу. Вони можуть бути використані лише НКРЕ і лише для виготовлення ліцензії.

12.2. НКРЕ забезпечує організацію замовлення, зберігання, обліку та звітності використання бланків.

12.3. Для обліку бланків НКРЕ призначає відповідальну особу, яка несе персональну відповідальність за зберігання, використання та облік бланків.

12.4. Недійсними вважаються бланки: зіпсовані (при виготовленні документа) чи дефектні; викрадені або відсутні з інших причин; у разі зміни відомостей, зазначених у ліцензії.

12.5. Недійсні бланки (крім викрадених та відсутніх) підлягають заміні.

13. Діловодство з питань ліцензування

13.1. Національна комісія регулювання електроенергетики веде книгу обліку виданих ліцензій за встановленою Положенням формою.

13.2. Діловодство з питань ліцензування здійснюється НКРЕ окремо по кожному суб'єкту підприємницької діяльності. Кожна справа має подвійну нумерацію – порядковий номер справи та реєстраційний номер ліцензії. У справі містяться всі документи, подані для видачі ліцензії (дубліката) та її переоформлення, а також відомості про суб'єкта підприємницької діяльності.

13.3. НКРЕ веде реєстр виданих ліцензій та надсилає до Єдиного ліцензійного реєстру інформацію в електронному вигляді за формою, встановленою Положенням.

13.4. Після закінчення терміну дії ліцензії чи в разі її анулювання матеріали передаються на зберігання в установленому законодавством порядку.



6. УМОВИ ТА ПРАВИЛА ЗДІЙСНЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ПЕРЕДАЧІ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ МІСЦЕВИМИ (ЛОКАЛЬНИМИ) ЕЛЕКТРИЧНИМИ МЕРЕЖАМИ

(Затверджено постановою Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України № 15 від 13 червня 1996 року. Із змінами)

1. Загальні положення

1.1. Умови та Правила здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами (далі - Умови та Правила) розроблені відповідно до Законів України «Про підприємництво», «Про електроенергетику», «Про природні монополії».

1.2. Якщо будь-яке з положень цих Умов та Правил втрачає чинність, воно виключається з Умов та Правил, а решта залишаються чинними.

1.3. Ліцензія не може передаватися третім особам.

1.4. В Умовах та Правилах вживаються такі визначення:

Ліцензована діяльність – підприємницька діяльність з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами, на здійснення якої ліцензіат отримав право від НКРЕ.

Ліцензіат – суб'єкт підприємницької діяльності, зареєстрований у встановленому порядку, який отримав ліцензію на передачу електричної енергії місцевими (локальними) електромережами та зобов'язаний дотримуватися ліцензійних умов і виконувати рішення НКРЕ.

Ліцензія – спеціальний дозвіл, виданий НКРЕ ліцензіату.

Місцева (локальна електрична мережа) – електрична мережа, призначена для передачі електричної енергії від магістральної електричної мережі до споживача.

Споріднене підприємство – а) будь-яке підприємство, яке прямо або опосередковано, повністю або частково (не менше ніж 25 відсотків): володіє частками (акціями, паями) статутного фонду або активами (майном) іншого суб'єкта підприємницької діяльності; управляє частками (акціями, паями) статутного фонду іншого суб'єкта підприємницької діяльності; користується на правах оренди активами (майном) іншого суб'єкта підприємницької діяльності;

б) будь-яке підприємство: частки (акції, паї) статутного фонду або активи (майно) якого прямо або опосередковано, повністю або частково (не менше ніж 25 відсотків) перебувають у власності іншого суб'єкта підприємницької діяльності; частки (акції, паї) статутного фонду якого прямо або опосередковано, повністю або частково (не менше ніж 25 відсотків) перебувають в управлінні іншого суб'єкта підприємницької діяльності; активи (майно) якого прямо або опосередковано, повністю або частково (не менше ніж 25 відсотків) перебувають у користуванні на правах оренди іншого суб'єкта підприємницької діяльності;

в) яке пов'язане з ліцензіатом або з одним з підприємств, зазначених у підпунктах а) та б) цього визначення, відносинами контролю відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції»;

Перехресні субсидії – переміщення коштів або розподіл витрат в межах однієї компанії або між Спорідненими підприємствами для фінансової підтримки одного підприємства або виду діяльності за рахунок іншого.

Диспетчерське управління – процес управління діяльністю з виробництва, передачі та постачання електричної енергії з метою забезпечення надійної роботи енергосистеми, ведення режиму навантаження енергетичної системи згідно з вимогами нормативно-технічних документів.

Оптовий ринок електричної енергії України (далі – ОРЕ) – ринок, що створюється суб'єктами господарської діяльності для купівлі-продажу електричної енергії на підставі Договору.

Тариф на передачу електричної енергії (далі – Тариф) – ціна, що сплачується ліцензіату за передачу електричної енергії.

Економічний коефіцієнт нормативних технологічних витрат електроенергії (далі – коефіцієнт витрат) – відношення нормативних технологічних витрат електроенергії на відповідному класі напруги до обсягів електроенергії, що надійшла до місцевих (локальних) електромереж на відповідному класі напруги для передачі споживачам на

території ліцензованої діяльності, за відповідний розрахунковий період.

Споживачі енергії – юридичні та фізичні особи, що використовують енергію для власних потреб на підставі договору.

Грубе порушення Умов та Правил – одноразове порушення Умов та Правил, яке свідчить про явне й умисне нехтування їх вимогами з боку ліцензіата та/або призвело до наслідків у вигляді значної шкоди, завданої державі, навколишньому природному середовищу, юридичним чи фізичним особам; грубим порушенням вважається також невиконання ліцензіатом у встановлений строк рішення НКРЕ про усунення порушень.

Інвестиційна програма – програма використання інвестицій та інших коштів, залучених для її виконання, яка містить комплекс зобов'язань ліцензіата на період її виконання щодо розвитку підприємства, зокрема зниження технологічних витрат електричної енергії в електричних мережах, модернізацію та будівництво електричних мереж, впровадження та розвиток систем контролю та управління енергоспоживанням тощо.

Ліцензія – єдиний документ дозвільного характеру, який видається НКРЕ і дає право на здійснення зазначеного в ньому певного виду підприємницької діяльності протягом установленого строку.

Оптовий постачальник – суб'єкт підприємницької діяльності, який отримав ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з оптового постачання електричної енергії та здійснює оптове постачання електричної енергії відповідно до Договору між членами Оптового ринку електроенергії.

Порушення Умов та Правил – дія ліцензіата чи його бездіяльність, яка посягає на встановлені НКРЕ Умови та Правила та рішення НКРЕ і за яку законодавством та цими Умовами та Правилами передбачено застосування до нього санкцій.

Повторне порушення Умов та Правил – порушення ліцензійних умов, яке раніше допускав ліцензіат і протягом року учинив його знову.

Територія здійснення ліцензованої діяльності – територія розміщення місцевих (локальних) електромереж, що перебувають у власності ліцензіата, яку ліцензіат погоджує з центральним органом виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці, указується ліцензіатом за формою, наведеною у додатку до Умов та правил, і затверджується НКРЕ у встановленому порядку.

2. Умови здійснення Ліцензованої діяльності

Здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами можливе при виконанні таких умов:

2.1. Ліцензіат у будь-який час повинен мати одну Ліцензію на право здійснення діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами. Ця умова не обмежує права ліцензіата мати ліцензії на інші види діяльності.

2.2. Ліцензіат має право здійснювати ліцензовану діяльність лише на території здійснення ліцензованої діяльності. Унесення змін до ліцензії стосовно території здійснення ліцензованої діяльності за заявою ліцензіата, погодженою з центральним органом виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці, здійснюється НКРЕ в установленому порядку.

2.3. Ліцензіат разом із спорідненими підприємствами не повинен займатися ліцензованою діяльністю з постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом на території здійснення Ліцензованої діяльності.

2.4. Ліцензіат разом із спорідненими підприємствами може здійснювати ліцензовану діяльність на території тільки однієї області, якщо за минулий календарний рік обсяг передачі електроенергії ліцензіатом у цій області перевищує 15 відсотків загального обсягу споживання електроенергії споживачами України. Ліцензіат разом із спорідненими підприємствами може здійснювати ліцензовану діяльність на території більше ніж однієї області, якщо обсяги передачі електроенергії ними в цих областях не перевищують 15 відсотків загального обсягу споживання електроенергії споживачами України за минулий календарний рік.

2.5. Ліцензіат має забезпечувати управління Ліцензованою діяльністю за принципом економічної доцільності та з метою досягнення найнижчої вартості електроенергії для споживачів. Закупівля товарів, робіт та послуг має здійснюватись ліцензіатом на конкурсних засадах.

2.6. Ліцензіат не повинен займатися іншими видами діяльності, якщо вони перешкоджають або можуть перешкоджати належному виконанню ним Ліцензованої діяльності.

Умови, за яких можливе здійснення інших видів діяльності, установлюються НКРЕ та погоджуються центральним органом виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці. Ліцензіат не пізніше ніж за місяць повідомляє НКРЕ та центральний орган виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці, про наміри щодо початку нового виду підприємницької діяльності і надає гарантії уникнення можливого ризику для ліцензованої діяльності.

2.7. Ліцензіат не повинен надавати перевагу будь-яким енергопостачальникам (крім передбачених законодавством випадків, коли така сама перевага або привілеї надаються всім енергопостачальникам) чи безпідставно протидіяти суб'єкту підприємницької діяльності займатись ліцензованою діяльністю з постачання електричної енергії.

2.8. Ліцензіат ніяким чином і ні в якій формі не взаємодіє з іншими ліцензіатами при підготовці та обговоренні з НКРЕ питань, пов'язаних з визначенням Тарифів та Коефіцієнтів витрат, а також при прийнятті будь-яких рішень, пов'язаних з Ліцензованою діяльністю, які можуть негативно вплинути на інтереси існуючих або потенційних енергопостачальників чи споживачів, за винятком випадків, коли це передбачено законодавством України або НКРЕ.

2.9. Ліцензіат не має права здійснювати перехресне субсидювання.

2.10. Ліцензіат в жодній формі не повинен зловживати своїм монопольним становищем, як це визначено в Законі України «Про захист економічної конкуренції» та інших актах законодавства, зокрема нормативно-правових актах Антимонопольного комітету України та НКРЕ.

2.11. Через шість місяців після отримання Ліцензії, а потім через кожні шість місяців ліцензіат складає і надсилає до НКРЕ письмовий звіт про виконання ним вимог, викладених у пунктах 2.9, 2.10 та 2.11, протягом попередніх шести місяців. НКРЕ у будь-який час може звільнити тимчасово або безстроково ліцензіата від зобов'язання подавати такий звіт, про що надсилається письмове повідомлення.

3. Правила здійснення Ліцензованої діяльності

При здійсненні Ліцензованої діяльності ліцензіат повинен дотримуватись таких правил:

3.1. Щодо звітності:

3.1.1. Ліцензіат повинен надавати НКРЕ звітність, передбачену нормативно-правовими актами Мінфіну та Дежкомстату України, і додаткову звітність з ліцензованої діяльності, визначену НКРЕ в установленому порядку.

3.1.2. Ліцензіат повинен вести бухгалтерський облік і готувати фінансові звіти з Ліцензованої діяльності окремо від обліків та звітів з інших видів діяльності. Ліцензіат має обгрунтовано розподіляти витрати між Ліцензованою та іншими видами підприємницької діяльності і надсилати до НКРЕ, за її запитом, пояснення, супроводжуючи їх необхідною документтацією щодо розподілу витрат. НКРЕ може відстрочити дію вимог цього пункту повністю чи частково на період до одного року від дати видачі ліцензії.

3.2. Щодо надання та використання інформації:

3.2.1. Ліцензіат повинен надавати НКРЕ, у тому вигляді і тоді, як це буде обгрунтовано вимагатись НКРЕ, будь-яку інформацію, яку НКРЕ буде вважати потрібною для виконання своїх обов'язків.

3.2.2. Ліцензіат повинен протягом 10 днів повідомити НКРЕ про зміни: банківських реквізитів; установчих документів, що підлягають державній реєстрації (перереєстрації).

Ліцензія підлягає переоформленню у разі зміни місцезнаходження юридичної особи; найменування юридичної особи (якщо ця зміна пов'язана з реорганізацією); відомостей, зазначених у ліцензії, виданій громадянину-підприємцю.

Для переоформлення ліцензії суб'єкт підприємницької діяльності зобов'язаний у 10-денний термін з дня настання однієї із зазначених змін подати НКРЕ заяву на переоформлення ліцензії.

У разі прострочення суб'єктом підприємницької діяльності терміну подання заяви про відповідне переоформлення ліцензія підлягає оформленню в порядку, установленому для її видачі.

3.2.3. Листування та повідомлення стосовно Умов та Правил повинні здійснюватись у письмовій формі.

3.2.4. Ліцензіат має гарантувати, що будь-яка інформація, яку він отримує в результаті здійснення своєї Ліцензованої діяльності, не буде розголошуватись будь-кому, за винятком осіб, що здійснюють Ліцензовану діяльність і уповноважені мати доступ до цієї інформації, а також не буде використовуватись для проведення ним будь-якої іншої крім Ліцензованої діяльності, за винятком випадків:

а) коли отримано попередню згоду у письмовій формі тих осіб чи суб'єктів підприємницької діяльності, яких безпосередньо стосується ця інформація;

б) якщо інформація вже відома громадськості;

в) якщо від ліцензіата вимагається чи йому дозволено розголосити інформацію для того щоб виконати дані Умови та Правила, за вказівкою НКРЕ або згідно з законодавством України;

г) якщо інформацію необхідно розголосити при здійсненні дозволеної діяльності у зв'язку з Ліцензованою діяльністю.

3.2.5. Ліцензіат повинен гарантувати, що жодне Споріднене підприємство не використовує будь-яку наявну у ліцензіата інформацію для отримання невиправданої конкурентної переваги; крім того, він повинен гарантувати нерозголошення інформації будь-кому (в тому числі тим, хто працює в іншому Спорідненому підприємстві), хто може використовувати цю інформацію для одержання будь-якої невиправданої конкурентної переваги.

3.2.6. Ліцензіат повинен розробити і подати до НКРЕ порядок виконання вимог пунктів 3.2.4, 3.2.5 і вжити заходів, які можуть обґрунтовано вимагатися НКРЕ для забезпечення нерозголошення наявної у ліцензіата інформації. На вимогу НКРЕ ліцензіат повинен надати НКРЕ інформацію щодо виконання ним вимог пунктів 3.2.4, 3.2.5.

3.3. Щодо диспетчерського управління:

3.3.1. Ліцензіат повинен здійснювати диспетчерське управління згідно з нормативно-технічними документами та договорами на передачу електричної енергії.

3.3.2. Взаємовідносини оперативного персоналу ліцензіатів, що здійснюють діяльність з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами, повинні ґрунтуватися на принципі підлеглості нижчого рівня оперативно-диспетчерського управління вищому або на вимогах спільних угод з цього питання з дотриманням нормативно-технічних документів та договорів на передачу електричної енергії.

3.3.3. Ліцензіат повинен надавати органам диспетчерського управління технічну документацію, звіти та інформацію, а також виконувати всі оперативні команди органів диспетчерського управління, їх указівки і розпорядження згідно з нормативно-технічними документами та інструкціями.

3.3.4. Ліцензіат повинен виконувати роботу з диспетчерського управління, протиаварійних заходів, режимів споживання та з експлуатаційно-технічних питань стосовно всіх споживачів, підключених до його електромереж, що має бути передбачено у договорах на передачу електричної енергії відповідно до вимог НКРЕ.

3.4. Щодо будівництва енергетичних споруд та інших пов'язаних з ними об'єктів:

3.4.1. Проектування та будівництво (нове будівництво, розширення, реконструкція та технічне переоснащення) об'єктів електроенергетики здійснюються на основі законодавства про будівництво.

Оснащення об'єктів електроенергетики здійснюється на тендерних засадах з наданням пріоритету вітчизняним виробникам.

3.5. Щодо дотримання законодавства України та нормативно-технічних документів:

3.5.1. Ліцензіат повинен діяти згідно із законодавством України та нормативно-технічними документами.

3.5.2. Ліцензіат повинен дотримуватись нормативно-технічних документів щодо якості та надійності передачі електричної енергії, які можуть переглядатись і доповнюватись НКРЕ та іншими міністерствами і відомствами у встановленому порядку.

3.6. Щодо сплати поточної плати:

3.6.1. Розмір і терміни внесення поточної плати визначаються НКРЕ згідно з чинним законодавством України.

3.7. Щодо формування Тарифів та розрахунку інших платежів:

3.7.1. Тарифи на передачу підлягають регулюванню і затверджуються НКРЕ. Якщо суб'єкт підприємницької діяльності звернувся до НКРЕ з заявою про отримання ліцензії на право здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами, він подає заяву та відповідні документи для встановлення тарифів одночасно з поданням заяви про отримання ліцензії. Рішення про встановлення тарифів на передачу електри-

чної енергії приймається НКРЕ одночасно з рішенням про видачу ліцензії.

3.7.2. Ліцензіат має право одержувати від енергопостачальників, електроенергію яких він передає місцевими (локальними) електромережами на відповідному класі напруги, плату за тарифами на передачу електроенергії. Відносини між ліцензіатами регулюються договорами. Порядок розрахунку обсягів передачі електроенергії та тарифи на передачу визначаються нормативно-правовими актами НКРЕ.

3.7.3. Тарифи на передачу електроенергії визначаються таким чином, щоб забезпечити ліцензіату достатні надходження коштів для відшкодування його виправданих витрат та прибутку, а також стимулювати його до скорочення цих витрат і підвищення рентабельності його діяльності.

Ліцензіат з метою обґрунтування запланованих витрат на розвиток компанії подає до НКРЕ інвестиційну програму, затверджену ліцензіатом у встановленому порядку та погоджену з центральним органом виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці. Інвестиційна програма має містити техніко-економічне обґрунтування витрат та розрахунок економічного ефекту, який має бути досягнуто внаслідок виконання інвестиційної програми.

Ліцензіат щорічно разом із інвестиційною програмою надає НКРЕ та центральному органу виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці, звіт щодо виконання завдань, що передбачені інвестиційною програмою за минулий рік.

При встановленні (перегляді) тарифів та схваленні інвестиційної програми НКРЕ враховує нецільове та необґрунтоване використання коштів за попередній період та економічний ефект від виконання інвестиційної програми, що схвалюється.

3.7.4. НКРЕ має право переглядати тарифи у разі виявлення нецільового використання коштів, передбачених у затверджених тарифах ліцензіата, надання ліцензіатом до НКРЕ недостовірної інформації щодо здійснення ліцензованої діяльності та в інших випадках, передбачених нормативно-правовими актами НКРЕ. НКРЕ переглядає тарифи ліцензіата, виходячи з даних звітності ліцензіата та актів перевірок, що проводяться НКРЕ, пояснень та матеріалів ліцензіата. НКРЕ при прийнятті рішень урахує інформацію, надану об'єднаннями споживачів, іншими заінтересованими особами.

3.7.5. Ліцензіат має право звернутися до НКРЕ з заявою щодо перегляду тарифів на передачу електричної енергії при здійсненні повної поточної оплати електроенергії, купованої в оптового постачальника, у разі:

а) наявності збитків від здійснення ліцензованої діяльності, що виникли з незалежних від ліцензіата причин;

б) зміни обсягів постачання електричної енергії, врахованих при розрахунку тарифів на базовий період, більше ніж на 5%;

в) зміни витрат на здійснення ліцензованої діяльності, якщо це призводить до зміни тарифів більше ніж на 5% від затвердженого рівня.

Якщо ліцензіат здійснює діяльність виключно з передачі електричної енергії, умова здійснення повної поточної оплати електроенергії, купованої в оптового постачальника, не застосовується.

3.7.6. При переході на розрахунок тарифів для чотирьох класів напруги ліцензіат має надати НКРЕ розрахунки для затвердження відповідних тарифів на передачу.

3.7.7. Ліцензіат може отримувати додатковий прибуток шляхом здійснення нових підключень до його електричних мереж споживачів чи інших суб'єктів підприємницької діяльності або шляхом виконання додаткових робіт, що пов'язані з Ліцензованою діяльністю.

Ліцензіат повинен розробити методики розрахунку плати за підключення до його електричних мереж чи за виконання додаткових робіт (далі - методики) та затвердити їх в НКРЕ протягом трьох місяців від дати видачі ліцензії і в майбутньому подавати на затвердження до НКРЕ будь-які пропозиції щодо їх змін. Плата за підключення та за виконання додаткових робіт встановлюється таким чином, щоб відшкодувати виправдані витрати ліцензіата.

3.7.8. Ліцензіат на вимогу НКРЕ повинен бути готовим в будь-який час обґрунтувати відповідність структури тарифів на передачу електроенергії структурі його витрат та прибутку.

3.7.9. Ліцензіат має опублікувати в засобах масової інформації:

а) тарифи на передачу електроенергії та коефіцієнти витрат, за п'ять днів до введення їх у дію;

б) методики, протягом трьох місяців від дати видачі ліцензії;

в) зміни до методик, за п'ять днів до введення в дію змін.

Публікація має містити таку інформацію, що забезпечує можливість будь-якій особі мати чітке уявлення про розмір платежів, які вона повинна здійснювати.

3.7.10. Ліцензіат має право вимагати виправдані фінансові гарантії у зв'язку зі своєю ліцензованою діяльністю згідно із чинним законодавством України в суб'єктів підприємництва, пов'язаних з ним договірними відносинами.

3.8. Щодо доступу до місцевих (локальних) електромереж:

3.8.1. Ліцензіат не повинен без обґрунтованих причин не допускати чи обмежувати доступ до існуючих місцевих (локальних) електромереж споживачів чи інших суб'єктів підприємницької діяльності, які бажають передавати електричну енергію, бути підключеними до електромереж ліцензіата або бажають побудувати, удосконалити чи

експлуатувати нові технічні засоби електромереж, при наявності необхідних узгоджень та дозволів.

3.8.2. З метою подання заяви на підключення або на передачу електричної енергії споживач або інший суб'єкт підприємницької діяльності (далі – Заявник) має право звернутися до ліцензіата з відповідним запитом про видачу технічних умов та про надання іншої необхідної йому інформації.

Ліцензіат повинен протягом 15 днів з моменту отримання запиту надати Заявнику технічні умови та будь-яку необхідну інформацію щодо виконання технічних умов, необхідних додаткових робіт, дозволів, вимог до обліку електроенергії, обробки інформації, розміру плати, умов укладання договорів, строків дії договорів.

Ліцензіат може визначити плату, яка відшкодує його витрати на надання технічних умов та інформації, відповідно до методики.

Ліцензіат при наявності обґрунтованих підстав може звернутися до НКРЕ протягом 15 днів з моменту отримання відповідної заяви за дозволом продовжити цей термін.

3.8.3. Протягом 15 днів з моменту отримання заяви на підключення або на передачу електричної енергії ліцензіат повинен направити Заявнику відповідний договір.

3.8.4. Ліцензіат може відмовити Заявнику в укладанні договору, якщо це може призвести до порушення ліцензіатом Умов та Правил.

3.8.5. Ліцензіат повинен надавати споживачеві чи іншому суб'єкту підприємницької діяльності право сплачувати одноразово повну вартість підключення або сплачувати вартість підключення рівними частинами щомісячно протягом часу, обумовленого договорами на підключення.

НКРЕ може у будь-який час тимчасово призупинити чи безстроково скасувати вимогу сплачувати плату за підключення щомісячно, сповістивши про це ліцензіата.

Зміна умов плати з ініціативи НКРЕ не впливає на ті договори, які були укладені до прийняття НКРЕ відповідної постанови.

3.8.6. Ліцензіат не повинен надавати перевагу будь-яким споживачам електричної енергії чи суб'єктам підприємницької діяльності при укладанні договорів про підключення та/або про передачу електричної енергії.

3.8.7. Ліцензіат має право від імені енергопостачальника припинити передачу електричної енергії споживачу, дії якого перешкоджають або можуть перешкодити ліцензіату дотримуватись Умов та Правил.

3.8.8. У разі виникнення спірних питань між ліцензіатом та іншими суб'єктами підприємницької діяльності, які шляхом переговорів не вирішені, ці питання можуть передаватися на розгляд НКРЕ та/або центральному органу виконавчої влади, що здійснює управ-

ління в електроенергетиці, відповідно до їхньої компетенції та/або до суду.

3.9. Щодо обліку електроенергії та Коефіцієнтів витрат:

3.9.1. Ліцензіат, який не має додатково ліцензії на право здійснення діяльності з постачання електроенергії за регульованим тарифом на території здійснення ліцензованої діяльності, не повинен дотримуватись вимог пунктів 3.10.3, 3.10.4, 3.10.8, 3.10.9.

3.9.2. Ліцензіат повинен забезпечити зчитування показників розрахункових лічильників, які розміщені на межі розподілу електромереж з іншими ліцензіатами.

Ліцензіат повинен забезпечити щомісячне складання балансу електроенергії, яку він передає своїми електромережами.

3.9.3. Ліцензіат повинен забезпечити зчитування лічильників у споживачів, які розташовані на території його Ліцензованої діяльності, для усіх енергопостачальників, включаючи постачальників електроенергії за нерегульованим тарифом, за принципами неупередженості та конфіденційності. Ліцензіат має компенсувати відповідні витрати за рахунок тарифів.

3.9.4. Ліцензіат повинен:

- застосовувати систему оцінки обсягів споживання електроенергії споживачами, у яких фактичні показники лічильників не можуть бути одержані з будь-яких причин;
- визначати погодинне споживання споживачами електроенергії енергопостачальників за нерегульованим тарифом, використовуючи вимірювання, оцінку погодинного навантаження або інший прийнятний метод.

Ліцензіат повинен затвердити в НКРЕ методи та порядок оцінювання споживання електроенергії споживачами.

3.9.5. НКРЕ має право переглядати Коефіцієнти витрат протягом першого року від Дати набуття чинності Ліцензії будь-коли, в подальшому – через рік протягом двох років, а потім через кожні три роки від Дати набуття чинності Ліцензії. НКРЕ може вносити зміни до Коефіцієнтів витрат виходячи з результатів перегляду їх, який базується на основі інженерних розрахунків, планів ліцензіата та порівнянні Коефіцієнтів витрат з Коефіцієнтами витрат інших ліцензіатів.

3.9.6. Ліцензіат протягом двох років від Дати набуття чинності Ліцензії має надіслати до НКРЕ пропозиції щодо вдосконалення Коефіцієнтів витрат з включенням принаймні 4 класів напруги.

3.9.7. Ліцензіат протягом одного року від Дати набуття чинності Ліцензії може звертатися до НКРЕ з питання перегляду Коефіцієнтів витрат.

3.9.8. Ліцензіат повинен надавати оптовому постачальнику електричної енергії інформацію про обсяги погодинної закупівлі електроенергії, на основі якої розраховуватимуться платежі, що їх мають сплачувати енергопостачальники за нерегульованим тарифом.

Ці обсяги погодинної закупівлі електроенергії на Оптовому ринку складаються з відповідних погодинних обсягів електроенергії, спожитої споживачами, які закупають електроенергію у енергопостачальників за нерегульованим тарифом.

3.9.9. Ліцензіат повинен забезпечувати виконання заходів, що передбачені нормативними документами і спрямовані на зниження технологічних витрат електричної енергії в електричних мережах.

3.10. Щодо зміни характеристик електричних мереж:

3.10.1. Ліцензіат не має права без дозволу НКРЕ змінювати топологію місцевих (локальних) електричних мереж у зв'язку з відчуженням або приєднанням частини місцевих (локальних) електричних мереж.

3.11. У разі ліквідації, реорганізації у формі злиття, приєднання, участі в об'єднаннях, а також придбання або відчуження більше ніж 25 відсотків часток (акцій, паїв) або активів (майна) ліцензіата він повинен звернутися до НКРЕ для визначення відповідності зазначених заходів Умовам та Правилам.

4. Контроль за здійсненням ліцензованої діяльності НКРЕ та її уповноважені представники мають право доступу на територію, до обладнання та документів ліцензіата для перевірки його ліцензованої діяльності, а ліцензіат має надавати їм необхідну допомогу в перевірці його ліцензованої діяльності, якщо це необхідно НКРЕ для забезпечення контролю за ліцензованою діяльністю ліцензіата.

Контроль за дотриманням ліцензіатом ліцензійних умов здійснюється НКРЕ шляхом аналізу звітності, інших документів, які надає ліцензіат НКРЕ, та шляхом проведення контрольних перевірок діяльності ліцензіата.

Порядок проведення контрольних перевірок здійснюється відповідно до Інструкції про порядок видачі ліцензій Національною комісією регулювання електроенергетики на здійснення окремих видів підприємницької діяльності, затвердженої постановою НКРЕ від 06.10.99 № 1305, зареєстрованої в Мін'юсті України 28.10.99 за № 738/4031.

5. Зупинення дії ліцензії

5.1. НКРЕ має право зупинити дію ліцензії у разі: подання ліцензіатом заяви про зупинення дії ліцензії; порушення ліцензіатом ліцензійних умов; невиконання ліцензіатом у визначений термін обов'язкових до виконання рішень НКРЕ щодо додержання ліцензійних умов.

5.2. Зупинення дії ліцензії за заявою ліцензіата У заяві зазначаються відомості про заявника, серійний та реєстраційний номер ліцензії і дата, починаючи з якої заявник має намір зупинити дію ліцензії.

Якщо в заяві дата зупинення дії ліцензії не визначена, то датою, з якої заявник має намір зупинити ліцензію, вважається дата прийняття рішення НКРЕ щодо зупинення дії ліцензії з урахуванням графіка звітності та періоду розрахунку поточної плати.

Термін зупинення дії ліцензії за заявою ліцензіата не може бути більшим за один рік.

5.3. Зупинення дії ліцензії у разі порушення ліцензійних умов та невиконання у визначений термін рішень НКРЕ У разі виявлення під час перевірки в матеріалах звітності порушення ліцензійних умов НКРЕ приймає рішення про усунення виявлених порушень у визначений термін.

Підставою для прийняття рішення НКРЕ про зупинення дії ліцензії є грубе порушення ліцензійних умов або невиконання у визначений термін рішень НКРЕ щодо додержання ліцензійних умов.

Рішення НКРЕ про усунення порушень або зупинення дії ліцензії направляється ліцензіату разом з матеріалами, що підтверджують виявлені порушення.

У рішенні НКРЕ про усунення порушень або зупинення дії ліцензії зазначаються: повне найменування і місцезнаходження НКРЕ та ліцензіата, якому направляються рішення про усунення порушень або рішення про зупинення дії ліцензії, а також номер і дата винесення відповідного рішення; обставини, на підставі яких винесено відповідне рішення НКРЕ, докази, що підтверджують ці обставини, і посилення на відповідні нормативні акти; вимоги НКРЕ та термін їх виконання; сума та розрахунок заборгованості за оплату поточної плати за видачу ліцензії (якщо є така заборгованість); перелік документів, що додаються.

Рішення НКРЕ про усунення порушень або зупинення дії ліцензії підписується Головою НКРЕ або членом НКРЕ, який виконує його обов'язки, та надсилається адресатові рекомендованим або цінним листом чи вручається під розписку.

Ліцензіати, які одержали рішення НКРЕ про усунення порушень або зупинення дії ліцензії, зобов'язані виконати обґрунтовані вимоги НКРЕ в установлений термін.

НКРЕ може продовжити термін усунення порушень, якщо ліцензіат не зміг своєчасно їх усунути, на що були обґрунтовані підстави, про які ліцензіат протягом періоду, встановленого для усунення порушень, письмово повідомив НКРЕ.

Відповідь про результати виконання відповідного рішення НКРЕ підписується керівником чи заступником керівника ліцензіата — юридичної особи (ліцензіатом або його представником) та надсилається НКРЕ.

Мотивоване рішення про зупинення дії ліцензії направляється у письмовій формі ліцензіату в 5-денний термін з дня прийняття НКРЕ такого рішення.

Копія рішення про зупинення дії ліцензії надсилається у 5-денний термін до податкового органу за місцезнаходженням суб'єкта підприємницької діяльності.

Якщо ліцензіат не виконав вимоги рішення НКРЕ про усунення порушень або зупинення дії ліцензії у встановлений термін, то НКРЕ може прийняти рішення про анулювання ліцензії як за повторне або грубе порушення ліцензійних умов.

5.4. У разі прийняття рішення НКРЕ про зупинення дії ліцензії нарахування та сплата поточної плати не припиняються.

6. Поновлення дії ліцензії

6.1. Для розгляду справи про поновлення дії ліцензії, якщо її дія була зупинена за заявою ліцензіата, слід подати заяву до НКРЕ про поновлення дії ліцензії не пізніше ніж за 30 днів до дати закінчення терміну зупинення дії ліцензії. НКРЕ приймає рішення про поновлення дії ліцензії, якщо її дія була зупинена за заявою ліцензіата, у 30-денний термін.

6.2. Для розгляду справи про поновлення дії ліцензії, якщо її дія була зупинена за виявлені порушення, ліцензіат протягом періоду, встановленого для усунення порушень, подає до НКРЕ матеріали, які підтверджують усунення порушень.

6.3. У разі усунення порушень, що призвели до зупинення дії ліцензії, НКРЕ приймає рішення про її поновлення та повідомляє про це ліцензіата.

6.4. Дата поновлення дії ліцензії може бути відкоригована з урахуванням графіка звітності та періоду розрахунку поточної плати.

6.5. Копія рішення про поновлення дії ліцензії надсилається у 5-денний термін з дня прийняття НКРЕ такого рішення до органу державної податкової адміністрації за місцезнаходженням ліцензіата.

7. Анулювання ліцензії

7.1. НКРЕ має право анулювати ліцензію у разі: подання суб'єктом підприємницької діяльності заяви про анулювання ліцензії; виявлення недостовірних відомостей у заяві про видачу ліцензії чи в документах, що додаються до неї; передачі суб'єктом підприємницької діяльності ліцензії іншій особі; повторного або грубого порушення ліцензійних умов.

7.2. Ліцензія вважається анульованою з дати прийняття рішення про її анулювання або з дати скасування державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності.

7.3. Мотивоване рішення про анулювання ліцензії видається (надсилається) у письмовій формі ліцензіату в 5-денний термін з дня прийняття НКРЕ такого рішення.

7.4. Копія рішення про анулювання ліцензії надсилається до органу державної податкової служби за місцезнаходженням ліцензіата в 5-денний термін».

8. Унесення змін та доповнень до Умов та Правил

8.1. НКРЕ без згоди ліцензіата може переглядати за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який здійснює управління в електроенергетиці, та Антимонопольним комітетом України Умови та Правила і вносити відповідні зміни до Умов та Правил:

а) якщо ці зміни стосуються умов діяльності на ринку всіх ліцензіатів;

б) при внесенні змін і доповнень до актів законодавства України;

в) при виконанні рішень Антимонопольного комітету України чи арбітражного суду.

Зміни, унесені у випадках, зазначених у підпунктах б) та в) цього пункту, повинні відповідати положенням, викладеним у відповідних актах законодавства та рішеннях.

8.2. Пропозиції щодо змін та доповнень до Умов та Правил, якщо ці зміни стосуються виключно умов діяльності окремого ліцензіата і не впливають на умови діяльності інших ліцензіатів, можуть висуватися як НКРЕ, так і ліцензіатом. Пропозиції повинні бути обґрунтованими. Якщо сторони дійшли згоди щодо запропонованих змін до Умов та Правил, то відповідні умови та правила для окремого ліцензіата відповідно змінюються.

Якщо сторони не дійшли згоди щодо внесення відповідних змін до Умов та Правил, то НКРЕ та ліцензіат можуть звертатися до Антимонопольного комітету України в межах його компетенції.

8.3. Зміни та доповнення до Умов та Правил публікуються у друкованих виданнях.

9. Застосування санкцій

9.1. НКРЕ здійснює контроль за додержанням ліцензіатом Умов та Правил здійснення ліцензованої діяльності.

9.2. НКРЕ застосовує санкції щодо ліцензіата в порядку, установленому чинним законодавством



7. УМОВИ ТА ПРАВИЛА ЗДІЙСНЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ПОСТАЧАННЯ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ ЗА РЕГУЛЬОВАНИМ ТАРИФОМ *(Затверджено постановою Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України від 13.06.96 № 15/1. Із змінами)*

1. Загальні положення

1.1. Умови та Правила здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом (далі –

Умови та Правила) розроблені відповідно до Законів України «Про підприємництво», «Про електроенергетику», «Про природні монополії».

1.2. Якщо будь-яке з положень цих Умов та Правил втрачає чинність, воно виключається з Умов та Правил, а решта залишаються чинними.

1.3. Ліцензія не може передаватися третім особам.

1.4. В Умовах та Правилах вживаються такі визначення:

Ліцензіат – суб'єкт підприємницької діяльності, зареєстрований у встановленому порядку, який отримав ліцензію на постачання електричної енергії за регульованим тарифом та зобов'язаний дотримуватися ліцензійних умов і виконувати рішення НКРЕ.

Ліцензована діяльність – Діяльність, що пов'язана з постачанням електричної енергії за регульованим тарифом, на здійснення якої ліцензіат отримав право від НКРЕ.

Ліцензія – єдиний документ дозвільного характеру, який видається НКРЕ і дає право на здійснення зазначеного в ньому певного виду підприємницької діяльності протягом встановленого строку.

Споріднене підприємство – а) будь-яке підприємство, яке прямо або опосередковано, повністю або частково (не менше ніж 25 відсотків): володіє частками (акціями, паями) статутного фонду або активами (майном) іншого суб'єкта підприємницької діяльності; управляє частками (акціями, паями) статутного фонду іншого суб'єкта підприємницької діяльності; користується на правах оренди активами (майном) іншого суб'єкта підприємницької діяльності; б) будь-яке підприємство: частки (акції, паї) статутного фонду або активи (майно) якого прямо або опосередковано, повністю або частково (не менше ніж 25 відсотків) перебувають у власності іншого суб'єкта підприємницької діяльності; частки (акції, паї) статутного фонду якого прямо або опосередковано, повністю або частково (не менше ніж 25 відсотків) перебувають у управлінні іншого суб'єкта підприємницької діяльності; активи (майно) якого прямо або опосередковано, повністю або частково (не менше ніж 25 відсотків) перебувають у користуванні на правах оренди іншого суб'єкта підприємницької діяльності; в) будь-яке підприємство, пов'язане з ліцензіатом або з одним з підприємств, зазначених у підпунктах а), б) цього визначення, відносинами контролю відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Перехресні субсидії – переміщення коштів або розподіл витрат в межах однієї компанії або між спорідненими підприємствами для фінансової підтримки одного підприємства або виду діяльності за рахунок іншого.

Диспетчерське управління – процес управління діяльністю з виробництва, передачі та постачання електричної енергії з метою забезпе-

чення надійної роботи енергосистеми, ведення режиму навантаження енергетичної системи згідно з вимогами Нормативних документів.

Оптовий ринок електричної енергії України (далі – ОРЕ) – ринок, що створюється суб'єктами господарської діяльності для купівлі-продажу електричної енергії на підставі Договору.

Закупівельна ціна електроенергії – ціна електроенергії, яка куплена ліцензіатом на оптовому ринку електричної енергії чи у виробників електричної енергії, які не продають електричну енергію на оптовому ринку електричної енергії.

Роздрібний тариф – ціна, відповідно до якої, споживачі сплачують кошти за спожиту електроенергію.

Пільгові тарифи – роздрібні тарифи для споживачів, що мають передбачені чинним законодавством України пільги на оплату за спожиту електроенергію.

Тариф на постачання електричної енергії (далі тариф на постачання) – ціна, яка забезпечує покриття витрат ліцензіата на постачання ним електричної енергії споживачам відповідної групи.

Тариф на передачу електричної енергії (далі тариф на передачу) – ціна, що сплачує ліцензіат за передачу електричної енергії Місцевими (локальними) електромережами відповідного класу напруги.

Дотаційний сертифікат – сертифікат, який НКРЕ видає ліцензіату на компенсацію дотацій, які повинен надавати ліцензіат споживачам, що мають право користуватись пільговими тарифами та одержувати інші дотації згідно з дотаційними програмами.

Місцева (локальна) електрична мережа – електрична мережа, призначена для передачі електричної енергії від магістральної електричної мережі до споживача.

Алгоритм оптового ринку електричної – порядок розподілу уповноваженим банком коштів з поточних рахунків із спеціальним енергії режимом використання без платіжних доручень, який встановлюється НКРЕ.

Грубе порушення умов та правил – одноразове порушення умов та правил, яке свідчить про явне й умисне нехтування їх вимогами з боку ліцензіата та/або призвело до наслідків у вигляді значної шкоди, завданої державі, навколишньому природному середовищу, юридичним чи фізичним особам; грубим порушенням вважається також невиконання ліцензіатом у встановлений строк рішення НКРЕ про усунення порушень.

Договір між членами оптового ринку електроенергії – угода сторін, яка визначає мету та умови діяльності, права, обов'язки та відповідальність сторін і погоджується з центральним органом виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці, НКРЕ, Анти-монопольним комітетом України.

Оптове постачання електричної енергії – купівля електричної енергії, формування її оптової ціни та продаж електричної енергії за оптовою ціною енергопостачальникам.

Оптовий постачальник – суб'єкт підприємницької діяльності, який отримав ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з оптового постачання електричної енергії та здійснює оптове постачання електричної енергії відповідно до Договору між членами оптового ринку електроенергії.

Правила Оптового ринку електричної енергії України – невід'ємна частина Договору між членами оптового ринку електроенергії, яка визначає механізм функціонування оптового ринку електричної енергії України, порядок розподілу навантажень між генеруючими джерелами, правила формування ринкової ціни на електричну енергію.

Порушення умов та правил – дія ліцензіата чи його бездіяльність, яка посягає на встановлені НКРЕ умови та правила та рішення НКРЕ і за яку законодавством та цими умовами та правилами передбачено застосування до нього санкцій.

Повторне порушення умов та правил – порушення ліцензійних умов, яке раніше допускав ліцензіат і протягом року учинив його знову.

Поточні рахунки із спеціальним режимом використання оптового ринку електричної енергії – рахунки суб'єктів підприємницької діяльності, що здійснюють постачання електричної енергії на закріпленій території та оптове постачання електричної енергії, відкриті в уповноваженому банку і призначені виключно для накопичення коштів, отриманих за електричну енергію від споживачів, та розрахунків з учасниками оптового ринку електричної енергії.

Економічний коефіцієнт нормативних технологічних витрат електроенергії (далі – коефіцієнт витрат) – відношення нормативних технологічних витрат електроенергії на відповідному класі напруги до обсягів електроенергії, що надійшла до місцевих (локальних) електромереж на відповідному класі напруги для передачі споживачам на території ліцензованої діяльності, за відповідний розрахунковий період.

Закріплена територія[♦] – територія здійснення ліцензіатом діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом, яку ліцензіат погоджує з центральним органом виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці, указується ним за формою, наведеною у додатку до Умов та правил, і затверджується НКРЕ в установленому порядку.

[♦] Опис закріпленої території має містити: назву території відповідно до адміністративно-територіального поділу України, де розташовані місцеві (локальні) електричні мережі ліцензіата (заявника на отримання ліцензії), з контурним нанесенням на географічні карти кордонів територій, на яких розташовані місцеві (локальні) електричні мережі ліцензіата (заявника на отримання ліцензії).

2. Умови здійснення ліцензованої діяльності

Здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом можливе при виконанні таких умов:

2.1. Ліцензіат повинен мати тільки одну Ліцензію на право здійснення діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом. Ця умова не обмежує права ліцензіата мати ліцензії на інші види діяльності.

2.2. Ліцензіат має право здійснювати ліцензовану діяльність лише на закріпленій території.

Унесення змін до ліцензії стосовно закріпленої території за заявою ліцензіата, погодженою з центральним органом виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці, здійснюється НКРЕ в установленому порядку.

2.3. Ліцензіат разом із спорідненими підприємствами не повинен займатися ліцензованою діяльністю з постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом на закріпленій території.

2.4. Ліцензіат разом із спорідненими підприємствами може здійснювати ліцензовану діяльність на території тільки однієї області, якщо за минулий календарний рік обсяг постачання електроенергії ліцензіатом у цій області перевищує 15 відсотків загального обсягу споживання електроенергії споживачами України.

Ліцензіат разом із спорідненими підприємствами може здійснювати ліцензовану діяльність на території більше ніж однієї області, якщо обсяги постачання електроенергії ними в цих областях не перевищують 15 відсотків загального обсягу споживання електроенергії споживачами України за минулий календарний рік.

Ліцензіат разом із спорідненими підприємствами не має права володіти або експлуатувати більше ніж 4 відсотки загальної ліцензованої електроенергетичної потужності без наданого НКРЕ дозволу.

2.5. Ліцензіат має здійснювати ліцензовану діяльність за принципом економічної доцільності та забезпечувати досягнення найнижчої можливої вартості електроенергії для споживачів. Закупівля товарів, робіт та послуг має здійснюватись ліцензіатом на конкурсних засадах.

2.6. Ліцензіат не повинен займатися іншими видами діяльності, якщо вони перешкоджають або можуть перешкоджати належному виконанню ним ліцензованої діяльності.

Умови, за яких можливе здійснення інших видів діяльності, встановлюються НКРЕ та погоджуються центральним органом виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці. Ліцензіат не пізніше ніж за місяць повідомляє НКРЕ та центральний орган виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці, про наміри щодо початку нового виду підприємницької діяльності і надає гарантії уникнення можливого ризику для ліцензованої діяльності.

2.7. Ліцензіат повинен закуповувати електроенергію на Оптовому ринку електричної енергії України відповідно до умов його діяльності та здійснювати належне проведення розрахунків з оптовим постачальником електричної енергії, а також із суб'єктом підприємницької діяльності, що здійснює передачу належної ліцензіату електричної енергії, якщо електрична енергія поставляється мережами, які не є його власністю.

Ліцензіат укладає договір купівлі-продажу електричної енергії з оптовим постачальником електричної енергії відповідно до договору, на підставі якого створюється оптовий ринок електричної енергії.

Якщо між ліцензіатом та оптовим постачальником електричної енергії виникне спірне питання стосовно договору купівлі-продажу, то кожна сторона має право звернутися до НКРЕ та/або до суду.

Умови цього договору мають відповідати типовому договору, затвердженому НКРЕ та погодженому з Антимонопольним комітетом України.

Для проведення розрахунків за куплену на Оптовому ринку електричної енергії України та спожиту електричну енергію ліцензіат та його відокремлені підрозділи відкривають в установах уповноваженого банку поточні рахунки із спеціальним режимом використання.

Споживачі, які купують електричну енергію у ліцензіата, уносять плату за поставлену їм електричну енергію виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання ліцензіата.

Кошти з поточного рахунку із спеціальним режимом використання ліцензіата перераховуються згідно з алгоритмом оптового ринку електричної енергії виключно на: поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії; поточний рахунок підприємства, яке здійснює передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами; поточний рахунок ліцензіата.

Кошти за електричну енергію, закуплену на оптовому ринку електричної енергії, ліцензіат перераховує виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії.

2.8. Ліцензіат має право купувати електроенергію у її виробників, що не продають електричну енергію на Оптовому ринку електричної енергії відповідно до чинного законодавства і розташовані на закріпленій території. Запропонована ціна закупівлі електроенергії має співвідноситися з очікуваною закупівельною ціною електроенергії на Оптовому ринку електричної енергії.

2.9. Ліцензіат ніяким чином і ні в якій формі не взаємодіє з іншими ліцензіатами при підготовці та обговоренні з НКРЕ питань, пов'язаних з визначенням тарифів на постачання, а також при прийнятті будь-яких рішень, пов'язаних з ліцензованою діяльністю, які

можуть негативно вплинути на інтереси споживачів, за винятком випадків, коли це передбачено законодавством України або нормативно-технічними документами НКРЕ.

2.10. Ліцензіат не має права здійснювати перехресне субсидювання.

2.11. Ліцензіат в жодній формі не повинен зловживати своїм монопольним становищем, як це визначено в Законі України «Про захист економічної конкуренції» та інших актах законодавства, зокрема нормативно-правових актах Антимонопольного комітету України та НКРЕ.

2.12. Через шість місяців після отримання Ліцензії, а потім через кожні шість місяців ліцензіат складає і надсилає до НКРЕ письмовий звіт про виконання ним вимог, викладених у пп.2.9-2.11, за попередні шість місяців. НКРЕ в будь-який час може звільнити тимчасово або безстроково ліцензіата від зобов'язання подавати такий звіт, про що надсилається письмове повідомлення.

3. Правила здійснення ліцензованої діяльності

При здійсненні ліцензованої діяльності ліцензіат повинен дотримуватися таких правил:

3.1. Щодо звітності:

3.1.1. Ліцензіат повинен надавати НКРЕ звітність передбачену Мінфіном та Держкомстатом України та додаткову звітність з ліцензованої діяльності, визначену НКРЕ в установленому порядку.

3.1.2. Ліцензіат повинен вести бухгалтерський облік і готувати фінансові звіти з ліцензованої діяльності окремо від обліків та звітів з інших видів діяльності. Ліцензіат має обгрунтовано розподіляти витрати між ліцензованою та іншими видами підприємницької діяльності і надсилати до НКРЕ, за її запитом, пояснення, супроводжуючи їх необхідною документацією щодо розподілу витрат. НКРЕ може відстрочити дію вимог цього пункту повністю чи частково на період до одного року від дати видачі ліцензії.

3.2. Щодо надання та використання інформації:

3.2.1. Ліцензіат повинен надавати НКРЕ у тому вигляді і тоді, як це буде обгрунтовано вимагатись НКРЕ, будь-яку інформацію, яку НКРЕ буде вважати потрібною для виконання своїх обов'язків.

3.2.2 Ліцензіат повинен протягом 10 днів повідомити НКРЕ про зміни: а) банківських реквізитів; установчих документів, що підлягають державній реєстрації (перереєстрації).

Ліцензія підлягає переоформленню у разі зміни місцезнаходження юридичної особи; найменування юридичної особи (якщо ця зміна пов'язана з реорганізацією); відомостей, зазначених у ліцензії, виданій громадянину-підприємцю.

Для переоформлення ліцензії суб'єкт підприємницької діяльності зобов'язаний у 10-денний термін з дня настання однієї із зазначених змін подати НКРЕ заяву на переоформлення ліцензії.

У разі прострочення суб'єктом підприємницької діяльності терміну подання заяви про відповідне переоформлення ліцензії підлягає оформленню в порядку, установленому для її видачі.

3.2.3. Листування та повідомлення стосовно Умов та Правил повинні здійснюватись у письмовій формі.

3.2.4. Ліцензіат має гарантувати, що будь-яка інформація, яку він отримує в результаті здійснення своєї ліцензованої діяльності, не буде розголошуватись будь-кому, за винятком осіб, що здійснюють ліцензовану діяльність і уповноважені мати доступ до цієї інформації, а також не буде використовуватись для проведення ним будь-якої іншої, крім ліцензованої, діяльності, за винятком випадків:

а) коли отримано попередню згоду у письмовій формі тих осіб чи суб'єктів підприємницької діяльності, яких безпосередньо стосується ця інформація;

б) якщо інформація вже відома громадськості;

в) якщо від ліцензіата вимагається чи йому дозволено розголосити інформацію для того щоб виконати Умови та Правила, за вказівкою НКРЕ або згідно з законодавством України;

г) якщо інформацію необхідно розголосити при здійсненні дозволеної діяльності пов'язаної з ліцензованою діяльністю.

3.2.5. Ліцензіат повинен гарантувати, що жодне споріднене підприємство не використовує будь-яку наявну у ліцензіата інформацію для отримання невикористаної конкурентної переваги; крім того, він повинен гарантувати нерозголошення інформації будь-кому (в тому числі тим, хто працює в іншому спорідненому підприємстві), хто може використовувати цю інформацію для одержання будь-якої невикористаної конкурентної переваги.

3.2.6. Ліцензіат повинен розробити і подати до НКРЕ порядок виконання вимог пп.3.2.4, 3.2.5 і вжити заходів, які можуть обґрунтовано вимагатися НКРЕ для забезпечення нерозголошення наявної у ліцензіата інформації. На вимогу НКРЕ ліцензіат повинен надати НКРЕ інформацію щодо виконання ним вимог пп.3.2.4, 3.2.5.

3.3. Щодо диспетчерського управління:

3.3.1. Ліцензіат повинен виконувати всі оперативні команди органів диспетчерського управління, їх вказівки і розпорядження згідно з нормативно-технічними документами та інструкціями.

3.3.2. Ліцензіат повинен забезпечити дотримання споживачами оперативно-диспетчерської дисципліни згідно з нормативно-технічними документами та виконання ними всіх вимог, передбачених Правилами користування електричною енергією.

3.3.3. Ліцензіат повинен надавати органам диспетчерського управління технічну документацію, звіти та інформацію, необхідну їм для виконання їх функцій.

3.3.4. Ліцензіат повинен проводити із споживачами роботу з диспетчерського управління, протиаварійних заходів, режимів споживання електричної енергії та інших питань згідно з нормативно-технічними документами.

3.3.5. Ліцензіат повинен передати свої повноваження у питаннях, з яких він не може самостійно проводити роботу із споживачами, ліцензіатам, що здійснюють діяльність з передачі електроенергії Місцевими (локальними) електромережами і мають в своїй структурі орган диспетчерського управління, що має бути передбачено в договорах на користування електричною енергією та в договорах на передачу електричної енергії. У випадках постачання електроенергії безпосередньо від магістральних та міждержавних електромереж він може передати такі повноваження також безпосередньо державному підприємству, яке виконує функції централізованого диспетчерського управління об'єднаною енергетичною системою України, що має бути передбачено в договорах на користування електричною енергією та в договорах з центральними органами диспетчерського управління.

3.4. Щодо дотримання законодавства України та Нормативних документів:

3.4.1. Ліцензіат повинен діяти згідно із законодавством України та іншими Нормативними документами.

3.4.2. Ліцензіат повинен дотримуватись Нормативних документів щодо якості та надійності електропостачання.

3.5. Щодо сплати поточної плати:

3.5.1 Розмір і терміни внесення поточної плати визначаються НКРЕ згідно з чинним законодавством.

3.6. Щодо формування тарифів на постачання та розрахунку інших платежів:

3.6.1. Тарифи на постачання підлягають регулюванню і затверджуються НКРЕ.

Якщо суб'єкт підприємницької діяльності звернувся до НКРЕ з заявою про отримання ліцензії на право здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом, він подає заяву та відповідні документи для встановлення тарифів одночасно з наданням матеріалів для отримання ліцензії.

Рішення про встановлення тарифів на постачання електричної енергії приймається НКРЕ одночасно з рішенням про видачу ліцензії.

3.6.2. Ліцензіат одержує від споживачів, яким він постачає електричну енергію, плату за роздрібним тарифом, однією із складових частин якого є тариф на постачання.

Ліцензіат має право використовувати кошти, які відносяться до складової частини роздрібного тарифу, якою є тариф на постачання, та отримувати кошти, які є складовою частиною тарифу на передачу, для розрахунків з ліцензіатами, які здійснюють ліцензовану діяльність з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами.

3.6.3 Тарифи на постачання встановлюються таким чином, щоб забезпечити ліцензіату прибуток та достатні надходження коштів для відшкодування його виправданих витрат, а також стимулювати його до скорочення цих витрат і підвищення рентабельності його діяльності та забезпечення повноти отримання коштів за поставлену споживачам електричну енергію.

3.6.4. НКРЕ має право переглядати тарифи у разі виявлення нецільового використання коштів, передбачених у затверджених тарифах ліцензіата, надання ліцензіатом до НКРЕ недостовірної інформації щодо здійснення ліцензованої діяльності та в інших випадках, передбачених нормативно-правовими актами НКРЕ. НКРЕ переглядає тарифи ліцензіата, виходячи з даних звітності ліцензіата та актів перевірок, що проводяться НКРЕ, або пояснень та матеріалів ліцензіата. НКРЕ при прийнятті рішень урахує інформацію, надану об'єднаннями споживачів, іншими заінтересованими особами.

3.6.5. Ліцензіат має право звернутися до НКРЕ з заявою щодо перегляду тарифів на постачання електричної енергії при здійсненні повної поточної оплати електроенергії, купованої в оптового постачальника, у разі:

а) наявності збитків від здійснення ліцензованої діяльності, що виникли з незалежних від ліцензіата причин;

б) зміни обсягів постачання електричної енергії, врахованих при розрахунку тарифів на базовий період, більше ніж на 5%;

в) зміни витрат на здійснення ліцензованої діяльності, якщо це призводить до зміни тарифів більше ніж на 5% від затвердженого рівня.

3.6.6. Ліцензіат може отримувати додатковий прибуток шляхом виконання додаткових робіт, що пов'язані з ліцензованою діяльністю. Ліцензіат повинен розробити методики розрахунку плати за виконання додаткових робіт (далі – Методики) та затвердити їх в НКРЕ протягом трьох місяців від дати видачі ліцензії і в майбутньому подавати на затвердження до НКРЕ будь-які пропозиції щодо їх змін. Плата за виконання додаткових робіт встановлюється таким чином, щоб відшкодувати виправдані витрати ліцензіата.

3.6.7. Ліцензіат на вимогу НКРЕ повинен бути готовим в будь-який час обґрунтувати відповідність структури тарифів на постачання та платежів структурі його витрат та прибутку.

3.6.8. Ліцензіат повинен опублікувати у засобах масової інформації:

- а) тарифи на постачання, за п'ять днів до введення їх в дію;
- б) методики, протягом трьох місяців від Дати набуття чинності Ліцензії;
- в) зміни до методик, за п'ять днів до введення в дію змін.

Публікація повинна містити таку інформацію, що забезпечує можливість будь-якій особі мати чітке уявлення про розмір платежів, які вона повинна здійснювати та про структуру тарифів на постачання та інших платежів.

3.7. Щодо формування Роздрібних тарифів:

3.7.1. Ліцензіат має право одержувати від споживачів, яким він постачає електричну енергію плату за Роздрібними тарифами, розрахованими згідно з вимогами п. 3.7.4.

3.7.2. Ліцензіат повинен опублікувати у засобах масової інформації детальну інформацію про Роздрібні тарифи за п'ять днів до введення їх в дію.

Публікація повинна містити таку інформацію, що забезпечує можливість будь-якій особі зрозуміти розмір платежів та структуру Роздрібних тарифів, включаючи кожний компонент розрахунку Роздрібних тарифів.

Ліцензіат повинен надати НКРЕ копії публікацій про Роздрібні тарифи.

3.7.3 Ліцензіат повинен надавати виправдані фінансові гарантії оплати за куплену ним електричну енергію оптовому постачальнику електричної енергії та виробникам електричної енергії, у яких він купує електричну енергію поза Оптовим ринком (які мають на це право згідно із законодавством України), та ліцензіатам, які передають його електричну енергію, відповідно до укладених договорів згідно із законодавством України.

3.7.4 Роздрібний тариф на спожиту споживачами електроенергію розраховується за методикою, затвердженою НКРЕ.

<...>

3.7.5. У разі зміни обсягу споживання чи структури споживання електричної енергії, які призвели до збільшення чи зменшення розрахункових технологічних витрат електроенергії більше ніж на 5%, ліцензіат може звернутись до НКРЕ з заявою щодо коригування коефіцієнтів витрат електроенергії. Порядок коригування визначається нормативно-методичними документами НКРЕ. НКРЕ може за власною ініціативою переглядати коефіцієнти витрат за результатами проведеної експертизи.

3.8. Щодо постачання електричної енергії споживачам:

3.8.1. Ліцензіат, що здійснює постачання електричної енергії на закріпленій території, не має права відмовити споживачу, який роз-

ташований на цій території, в укладенні договору на постачання електричної енергії.

3.8.2. Ліцензіат повинен постачати електричну енергію споживачам, які мають право користуватися Пільговими тарифами.

3.8.3. Ліцензіат повинен готувати та вести точні записи розміру дотацій, які надаються споживачам, що мають право користуватися Пільговими тарифами або одержувати інші дотації, згідно з іншими дотаційними програмами, яким він постачає електроенергію та надавати цю інформацію НКРЕ на її вимогу.

Ліцензіат повинен протягом 30 днів від дати видачі ліцензії:

а) підготувати перелік споживачів, які мають право користуватись Пільговими тарифами або одержувати інші дотації;

б) визначити структуру Пільгових тарифів або дотацій для кожного із споживачів, які мають право на такі пільги або дотації;

в) визначити обсяг електроенергії, яку споживають споживачі, що мають право на пільги та дотації;

г) підготувати розрахунок обсягу необхідних дотацій для споживачів, що мають право на пільги та дотації.

Ліцензіат повинен щомісяця поновлювати цю інформацію і зберігати її протягом 12 місяців.

3.8.4. Ліцензіат має право на одержання Дотаційних сертифікатів від НКРЕ, які повинні дорівнювати сумі дотацій, наданих ліцензіатом споживачам, що мають право на користування Пільговими тарифами або на отримання інших дотацій, згідно з дотаційними програмами, якщо ці дотації не покриваються іншими джерелами фінансування.

Ліцензіат має право використовувати одержані Дотаційні сертифікати згідно з умовами їх обігу на Оптовому ринку електричної енергії.

3.8.5. Ліцензіат має право припинити електропостачання будь-якому споживачу, якщо дії споживача привели або можуть призвести до порушення ліцензіатом Умов та Правил.

3.8.6. У разі виникнення спірних питань між ліцензіатом та іншими суб'єктами підприємницької діяльності, які шляхом переговорів не вирішені, ці питання можуть передаватися на розгляд НКРЕ та/або центральному органу виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці, відповідно до їхньої компетенції та/або до суду.

3.9 У разі ліквідації, реорганізації у формі злиття, приєднання, участі в об'єднаннях, а також придбання або відчуження більше ніж 25 відсотків часток (акцій, паїв) або активів (майна) ліцензіата він повинен звернутися до НКРЕ для визначення відповідності зазначених заходів Умовам та Правилам.

4. Контроль за здійсненням ліцензованої діяльності

НКРЕ та її уповноважені представники мають право доступу на територію, до обладнання та документів ліцензіата для перевірки його ліцензованої діяльності, а ліцензіат має надавати їм необхідну допомогу в перевірці його ліцензованої діяльності, якщо це необхідно НКРЕ для забезпечення контролю за ліцензованою діяльністю ліцензіата.

Контроль за дотриманням ліцензіатом ліцензійних умов здійснюється НКРЕ шляхом аналізу звітності, інших документів, які надає ліцензіат НКРЕ, та шляхом проведення контрольних перевірок діяльності ліцензіата.

Порядок проведення контрольних перевірок здійснюється відповідно до Інструкції про порядок видачі ліцензій Національною комісією регулювання електроенергетики на здійснення окремих видів підприємницької діяльності, затвердженої постановою НКРЕ від 06.10.99 № 1305, зареєстрованої в Мін'юсті України 28.10.99 за № 738/4031.

5. Застосування санкцій

5.1. У разі порушення ліцензіатом цих Умов та Правил та інших обов'язків, передбачених Законом України «Про електроенергетику», ураховуючи зобов'язання щодо забезпечення захисту прав споживачів електричної енергії та проведення розрахунків за закуплену ліцензіатом електричну енергію, а також із суб'єктом підприємницької діяльності, який здійснює передачу ліцензіату електричної енергії, НКРЕ застосовує до ліцензіата санкції, передбачені законодавством.

5.2 НКРЕ застосовує санкції щодо ліцензіата у порядку, установленому Кабінетом Міністрів України.

6. Унесення змін та доповнень до Умов та Правил

6.1. НКРЕ без згоди ліцензіата може переглядати за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці, та Антимонопольним комітетом України Умови та Правила і вносити відповідні зміни до Умов та Правил:

а) якщо ці зміни стосуються умов діяльності на ринку всіх ліцензіатів;

б) при внесенні змін і доповнень до актів законодавства України;

в) при виконанні рішень Антимонопольного комітету України чи арбітражного суду.

Зміни, унесені у випадках, зазначених у підпунктах б) та в) цього пункту, повинні відповідати положенням, викладеним у відповідних актах законодавства та рішеннях.

6.2. Пропозиції щодо змін та доповнень до Умов та Правил, якщо ці зміни стосуються виключно умов діяльності окремого ліцензіата і не впливають на умови діяльності інших ліцензіатів, можуть висуватися як НКРЕ, так і ліцензіатом. Пропозиції повинні бути обґрунтованими. Якщо сторони дійшли згоди щодо запропонованих змін до

Умов та Правил, то відповідні умови та правила для окремого ліцензіата відповідно змінюються.

Якщо сторони не дійшли згоди щодо внесення відповідних змін до Умов та Правил, то НКРЕ та ліцензіат можуть звертатися до Антимонопольного комітету України в межах його компетенції.

6.3. Зміни та доповнення до Умов та Правил публікуються у друкованих виданнях.



8. ОБЧИСЛЕННЯ ПЛАТИ ЗА ПЕРЕТІКАННЯ РЕАКТИВНОЇ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ МІЖ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАВАЛЬНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ТА ЇЇ СПОЖИВАЧАМИ

(Затверджено наказом Міністерства палива та енергетики України від 17 січня 2002. № 19. Загальні положення)

Ця Методика обов'язкова для виконання відповідним персоналом Національної енергетичної компанії «Укренерго» та її регіональних підрозділів, енергогенерувальних, енергопостачальних і електропередавальних організацій усіх форм власності, споживачів електроенергії, проектних та науково-дослідних організацій відповідного профілю.

Методика орієнтована на ринкові відносини електропередавальних організацій зі споживачами при державному економічному регулюванні цих відносин за напрямками енергозбереження, підвищення якості електроенергії та надійності електропостачання.

Зменшення втрат активної електроенергії, зумовлених перетіканням реактивних потужностей, є реальною експлуатаційною технологією енергозбереження в електричних мережах.

Ефективне економічне регулювання реактивних перетікань потрібне також для забезпечення першочергових стандартних умов якості електричної енергії, а саме рівнів напруги на межі балансової належності електромереж електропередавальної організації та для зменшення аварійності основного електрообладнання в енергосистемі та у споживачів електроенергії.

У взаємодії із чинними методиками формування тарифів на активну електроенергію плата за перетікання реактивної електроенергії є адресним економічним стимулом для зменшення негативного впливу реактивних потужностей конкретних споживачів на втрати активної електроенергії в основній і в розподільчій електромережах та на якість напруги у відповідному енергорайоні.

Адресні економічні стимули для зменшення негативних впливів на втрати активної електроенергії та на якість напруги визначаються за допомогою:

- узагальнювальних характеристик схеми та режиму основної та розподільчої електричної мережі, що мають назву економічних еквівалентів реактивної потужності (далі – ЕЕРП) в точках живлення конкретних споживачів;

- коефіцієнта стимулювання капітальних вкладень у засоби компенсації реактивних потужностей (далі – КРП) в електричних мережах, належних споживачам;

- коефіцієнта врахування збитків енергосистеми, що виникають у години нічних провалів добових графіків електричних навантажень в умовах генерації реактивної електроенергії з електричних мереж споживачів.

Методика враховує особливості перехідного етапу від традиційного обліку електроенергії без диференціації її вартості по годинах доби до роздільного обліку електроенергії за зонами добових графіків.

Визначені Методикою інформаційні та інженерні рішення спираються на досягнутий в електроенергетиці України рівень використання сучасної комп'ютерної техніки. Основний обсяг зберігання інформації, інженерних і економічних розрахунків покладено на бази даних і пакети програм, що увійшли до розробленого в 1996-99 рр. комп'ютерного «Комплексу відлікового аналізу реактивів електричних мереж» (далі - КВАРЕМ).

Функціональна коректність програм обчислення ЕЕРП у складі КВАРЕМ підтверджена сертифікатом відповідності програмного засобу, виданим 13.12.1999.

Методика забезпечує:

- адекватне технологічним умовам транспорту та розподілу електроенергії економічне стимулювання споживачів до зменшення перетікання реактивної потужності та відхилень напруги на межах розділу балансової належності електромереж;

- удосконалення економіко-організаційної та режимної роботи в електричних мережах на основі утворення стимулів до упорядкування обліку реактивної електроенергії, переходу на диференційований у часі (зонний) облік, використання комп'ютерної техніки;

- упорядкування організаційних взаємовідносин електропередавальної організації зі споживачами електроенергії.



9. ПРАКТИЧНІ МЕТОДИ ОЦІNKИ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАХОДІВ ЩОДО ЕКОНОМІЇ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

2.5.1. Економія електроенергії. При розробці й обґрунтуванні заходів з економії електроенергії виникає необхідність у визначенні їх ефективності. Для цього визначають об'єм економії електроенергії з кожного напрямку.

Відоми такі напрямки покращення використання: скорочення втрат у мережах й приладах електропостачання; застосування автоматичного регулювання; зниження втрат енергоносіїв (стисненого повітря, води, кисню тощо); введення в експлуатацію прогресивних, менш енергомістких технологічних процесів і ліній; заміна застарілого та модернізація діючого обладнання; застосування економічних видів освітлення (люмінесцентних і ртутних ламп); приведення потужності привода у відповідність з потужністю, що споживається; використання трансформаторів з регулюванням напруги під навантаженням; застосування трансформаторів з поліпшеної сталі; введення косинусних компенсаторів; заміна вентиляторів застарілих конструкцій і поліпшення роботи вентиляційних систем тощо.

Загальний об'єм економії електроенергії визначається за допомогою даних про коефіцієнт потужності ($\cos \varphi$). Збільшення цього коефіцієнта – основне завдання енергослужби будь-якого підприємства. Отримувану в цьому випадку економію підраховують за формулою

$$\Delta E = 0,05E \cdot \left[1 - \left(\frac{\cos \varphi_1}{\cos \varphi_2} \right)^2 \right],$$

де E – об'єм енергії, що споживається, кВт.год;

$\cos \varphi_1$ і $\cos \varphi_2$ – плановане і досягнуте значення коефіцієнта потужності.

Аналіз цієї залежності показує, що якщо при $\cos \varphi = 1$ втрати потужності прийняти за одиницю, то при $\cos \varphi = 0,8$ вони зростуть у 1,56, а при $\cos \varphi = 0,6$ – майже в 2,8 рази.

Підвищення $\cos \varphi$ здійснюється в основному шляхом раціонального використання трансформаторів, втрати електроенергії в яких зводять до мінімуму правильним вибором потужності і чмсла трансформаторів, режиму їх роботи, тобто виключенням холостих ходів при малих навантаженнях, застосуванням спеціальних компенсуючих пристроїв. Економію електроенергії при відключенні трансформатора потужністю P (кВт) у період зниження навантаження знаходимо з залежності

$$\Delta E = 0,02Ph ,$$

де h – період відключення, год.

Для зменшення витрат електроенергії і підвищення $\cos \varphi$ зварювальні трансформатори укомплектовуються пристроями УСНТ-0,5, які автоматично знижують напругу холостого ходу. Цей пристрій придатний для будь-якого типу зварювальних трансформаторів з напругою живлення 220 та 380 В і номінальним первинним струмом не більше 150 А. Зниження втрат електроенергії досягається також за-

стосуванням конденсаторів КСТС-0,38-9,4У2. Вони підключаються паралельно первинній обмотці трансформаторів на напругу 380 В.

Обмеження холостого ходу зварювального трансформатора і відключення його на час перерви в роботі дає економію електроенергії, що визначається за формулою

$$E = 0,004Ph.$$

Як компенсуючий пристрій використовуються батареї статичних конденсаторів. Вони знижують втрати електроенергії у опорах (лампах) батарей на величину

$$E = 0,8 P_{\text{л}}h,$$

де $P_{\text{л}}$ – потужність ламп, кВт;

h – період використання, год.

До важливих заходів з економії електроенергії відноситься скорочення втрат таких енергоносіїв, як стиснене повітря. На виробництво 1 м³ стисненого повітря при тиску 0,6 МПа витрачається до 0,12 кВт.год електроенергії.

Скорочення втрат стисненого повітря досягається герметизацією трубопроводів і гумових шлангів. Достатньо сказати, що втрати повітря через отвір площею 3 мм² складає до 60 м³/год. На вироблення такої кількості стисненого повітря витрачається 6-7 кВт.год електроенергії. Економію від скорочення витоків можна вирахувати за формулою

$$\Delta E = a n \omega h,$$

де a – витрати повітря через нещільність арматури і шлангів, м³/год (при площі отвору 0,25-0,30 см² і тиску 0,6 МПа значення $a \sim 120$ м³/год);

n – кількість точок, де треба ліквідувати витік стисненого повітря;

h – тривалість знаходження повітропроводу під тиском, год; ω – питомі витрати електроенергії на вироблення 1 м³ стисненого повітря, кВт.год (у середньому 0,1--0,12 кВт.год при $P=0,6$ МПа).

Використання стисненого повітря з тиском вищим за необхідний призводить до невиробничих витрат електроенергії. Зниження тиску повітря в такому випадку здійснюється за допомогою редукторів, інжекторів, дроселюванням. Економія енергії визначається за формулою

$$\Delta E = \frac{1,1(P_1 - P_2)60Qh}{367200\eta_c\eta_e\eta_{\text{пр}}\eta_{\text{м}}\eta_i},$$

де 1,1 – коефіцієнт, що враховує витрати електроенергії на зношування обладнання, призначеного для освітлювання копресорної; P_1 та P_2 – робота стиснення 1 м³ (визначається за характеристикою компресора);

Q – подача компресора, м³/хв;

h – тривалість роботи за рік, год;

$\eta_c, \eta_e, \eta_{пр}$ – ККД електричної мережі, електродвигуна і передачі (0,8--0,9);

η_m – механічний ККД (0,85--0,95); η_i – індикаторний ККД компресора (0,83--0,87).

На 3--5% скорочуються витрати електроенергії при одночасному підвищенні подачі повітря на 5--8% при установці резонатора на всисаючому трубопроводі поршневого компресора. У цьому випадку підвищується тиск повітря у клапанів у кінці ходу всисання, завдяки цьому наповнення циліндра збільшується і продуктивність компресора зростає. Система резонаторів включає (по ходу руху повітря): ємкість великого об'єму – трубопровід, ємкість малого об'єму – трубопровід. Оптимальне значення об'ємів резонаторів визначається дослідним шляхом.

Встановлення прямоочних клапанів замість кільцевих (пластинчастих) у поршневих компресорах знижує питомі витрати електроенергії на вироблення стисненого повітря на 13-15%.

Помітну економію електроенергії забезпечує теплоізоляція повітропроводу, що дозволяє подавати споживачеві стиснене повітря з підвищеною температурою. При цьому зменшуються витрати повітря і, отже, витрати електроенергії. Величина економії електроенергії в цьому випадку визначається за формулою

$$\Delta E = 0,22 Q \Delta t^0 \omega h,$$

де Q – витрати повітря, м³/хв;

Δt^0 – різниця температур до та після теплоізоляції;

ω – питомі витрати електроенергії (кВт.год)/м³;

h – тривалість роботи компресора за рік, год.

Заміна компресорного повітря вентиляційним дуттям для окремих процесів скорочує витрати електроенергії у 4--6 разів.

Заміна компресора застарівлої конструкції на новий з більш високим ККД дає економію електроенергії

$$\Delta E = \frac{(P_1 - P_2)h}{103},$$

де P_1 та P_2 – потужність електродвигуна компресора відповідно старої та нової конструкції;

h – тривалість роботи, год/рік.

Аналогічна заміна насосів забезпечує економію електроенергії, що визначається за формулою

$$\Delta E = 0,00272 \frac{H}{\eta_g} \frac{1}{\eta_2 - \eta_1} Qh,$$

де H – напір, м вод. ст.;

η_g – ККД електродвигуна;

η_1, η_2 – ККД нового та замінюваного насоса;

Q – дійсна подача насоса, м³/год;

h – тривалість роботи за рік, год.

За тією ж формулою визначається економія електроенергії при поліпшенні завантаження насосів шляхом регулювання режиму роботи завдяки установці напірних та приймальних засувок, зміні кількості працюючих насосів та частоти обертання електродвигуна.

Підвищення ККД насосу до паспортних значень знижує питомі витрати електроенергії на величину

$$E = \frac{0,00272H}{\eta_g \eta_n},$$

де H – дійсний напір, що розвиває насос при даному режимі, м вод. ст.;

η_n – ККД насоса при даному режимі.

Один з найпоширеніших заходів – приведення потужності приводів у відповідність з тою, що споживається. Економія електроенергії при заміні асинхронного двигуна потужністю P_1 на двигун потужністю P_2 складає

$$\Delta E = 0,1 (P_1 - P_2)h,$$

де h – тривалість роботи електродвигуна за певний період, год.

Така заміна особливо ефективна, коли фактичне технологічне завантаження менше половини номінальної потужності електродвигуна.

Поряд із заміною електродвигунів завищеної потужності широко застосовується регулювання графіків завантаження. Рівномірний графік навантаження підвищує ступінь використання обладнання і одночасно знижує втрати електроенергії. Зниження сумарного максимуму навантаження дозволяє при незмінній потужності трансформаторів забезпечити живлення більшого числа споживачів. Воно досягається зміщенням часу початку роботи, обідньої перерви тощо.

Останнім часом значне поширення отримало блокування роботи вентиляторів теплової завіси з пристроєм відкривання та закривання воріт цехів. При закритих воротах вентилятор не працює. Блокування дозволяє отримувати економію електроенергії на одному вентиляторі до 20%. Вона дорівнює

$$\Delta E = K_n Ph,$$

де $K_n = 0,6 - 0,8$ – коефіцієнт використання вентилятора;

P – його потужність, кВт;

h – тривалість роботи вентилятора, год.

Заміна вентиляторів застарілої конструкції на вентилятори з більш високим ККД дає економію, що дорівнює

$$\Delta E = \frac{hQ(\eta_2 - \eta_1)}{102\eta_1\eta_2\eta_e\eta_c},$$

де h – тиск, мм вод. ст.;

Q – продуктивність вентилятора, м³/хв;

η_1, η_2 – ККД замінюваного і встановлюваного вентиляторів;

η_e, η_c – ККД електродвигуна і мережі (0,52--0,7).

Удосконалення режиму роботи вентиляторів і вентиляційної сітки шляхом зміни числа обертів валу, кута установки лопаток спрямовуючого пристрою дає економію електроенергії, яку можна визначити за формулою

$$\Delta E = \frac{Q_1 h_1 \eta_1 - Q_2 h_2 \eta_2}{102 \eta_1 \eta_2 \eta_c \eta_{пр} \eta_e},$$

де Q_1, Q_2 – подача вентилятора до і після зміни режиму роботи, м³/с;

h_1, h_2 – тиск до і після зміни режиму, мм вод. ст.;

η_1, η_2 – ККД вентилятора до і після зміни режиму роботи;

$\eta_e, \eta_c, \eta_{пр}$ – ККД електродвигуна, мережі та передачі.

Застосування багатошвидкісних електродвигунів замість регулювання шиберами дозволяє знизити витрати енергії на 20--30%, регулювання витяжної вентиляції шиберами на робочих місцях і на ділянках нагнітання – на 10%, регулювання подачі повітродувок шиберами на всисанні та на ділянках нагнітання – до 15%, а регулювання подачі димососа за допомогою циліндричних спрямовуючих апаратів замість дросельного – до 25%.

Значна кількість електроенергії витрачається на освітлення. Основними заходами з економії в цьому випадку є: раціональне розміщення освітлювальних приладів; повне використання природного світла; застосування найбільш економічної світлотехнічної арматури; систематичне очищення освітлювальної арматури і електричних лампочок тощо. Раціональне розміщення освітлювальних приладів дає економію електроенергії, що дорівнює приблизно $E = 0,001 Ph$, де P – потужність освітлювальних приладів, кВт; h – тривалість їх використання за рік, год.

Своєчасне відключення джерел освітлення (на обідню перерву, з початком світлового дня тощо), наприклад, при їх сумарній потужності 30 кВт дозволяє економити за рік $\Delta E = 3750$ кВт.год (0,5 х 30 х 250) електроенергії.

Застосування найбільш економічних джерел світла, таких, як люмінесцентні лампи, дає економію, що дорівнює

$$\Delta E = 0,56 P_0 h,$$

де P_0 – потужність освітлювальних установок, що споживається, кВт;

h – тривалість їх використання, год.

Для освітлення майданчиків, територій заводів впроваджуються дугові ксенонові лампи денного світла ДК_сТ потужністю 10 і 20 кВт (прилад ОУК_сН), які дозволяють замінити 30 дзеркальних прожекторів. Керування зовнішнім освітленням автоматичне, за допомогою щитків з фотореле ФСК-1, ШАО-68-1 та ШАО-69-1, які виготовляються заводами Головелектромонтажу.

У системах водопостачання економію електроенергії отримують шляхом впровадження системи оборотного водопостачання. Витрати первинної води від впровадження такого заходу скорочуються в 2 рази, а електроенергії на 15-20%.

Для скорочення витрат води шляхом удосконалення систем охолодження рекомендується підтримувати перепад температур прямої та зворотної охолоджуючої води у різних технологічних процесах не менше 10-15 °С, застосовувати схеми автоматичного управління подачею води на охолодження. Економія електроенергії визначається за формулою (2.59) та даними із зниження витрат води

$$E = \Delta E' (Q_1 - Q_2) t 10^{-3},$$

де $\Delta E'$ – питомі витрати електроенергії на подачу води, (кВт.год)/м³;

Q_1 Q_2 – витрати води до і після впровадження заходу, м³/год;

t – тривалість роботи системи за рік, год.

Правильне визначення об'ємів економії електроенергії сприяє повнішій реалізації відповідних довгострокових комплексних програм. Розрахунки показують, що вищеперераховані заходи дозволяють економити на різних підприємствах від 10 до 20% електроенергії.



10. ПЕРЕДАЧА ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ТЕХНІЧНИХ СХЕМ

*(Затверджено Наказ Міністерства палива та енергетики України
від 06.09.2000 № 411)*

Цей Порядок визначає основні умови та правила передачі електроенергії шляхом використання спеціальних технічних схем для взаємодії з енергосистемами країн Європи в частині її постачання виробниками та підприємствами, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність з метою передачі електроенергії за межі України.

Електроенергія, яка виробляється для передачі (постачання) до країн Європи (крім країн СНД), шляхом використання спеціальних технічних схем передачі електроенергії, які запроваджуються відповідно до пункту 4 цього Порядку (направлених, острівних, радіальних та інших подібних схем), продається (поставляється, передається в розпорядження) виробником підприємствам, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, на державному кордоні України на умовах, визначених відповідними договорами між виробником та зазначеними підприємствами і зовнішньоекономічними договорами (контрактами).

Технологічна передача електроенергії, її диспетчеризація та пов'язані з цим заходи здійснюються державним підприємством, яке виконує централізоване диспетчерське управління об'єднаною енергосистемою України (далі – Диспетчер) на умовах, визначених відповідними договорами між виробниками, зазначеними підприємствами та Диспетчером.

Виробники здійснюють продаж (поставку, передачу в розпорядження) електроенергії підприємствам, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність щодо її передачі в країни Європи (крім країн СНД), а Диспетчер надає відповідні послуги на умовах та за цінами й тарифами, які визначаються з урахуванням рівнів цін на електроенергію, що склалися на зовнішніх ринках, і встановлюються відповідно до законодавства сторонами в договорах, укладених між виробниками, підприємствами, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, та Диспетчером для виконання зовнішньоекономічних договорів (контрактів).

Розрахунки за електроенергію, яка постачається в країни Європи, здійснюються на підставі договорів, зазначених у частині першій цього пункту, у грошовій формі та/або в інших формах, передбачених законами України та які визначені сторонами, виходячи з економічно обгрунтованих потреб забезпечення виробництва та технологічної передачі такої електроенергії.

Спеціальні технічні схеми передачі електроенергії за межі України визначаються Міністерством палива та енергетики України з урахуванням технічних можливостей, технологічних параметрів і економічної та технологічної ефективності використання таких потужностей та впровадження відповідних спеціальних схем.

Зазначені енергогенеруючі потужності виробників електроенергії не беруть участі у формуванні оптового тарифу цін на продаж електричної енергії на оптовому ринку України.

Зовнішньоекономічні договори (контракти) на постачання електроенергії та договори, які забезпечують їх виконання, що укладені до набрання чинності цим Порядком, виконуються відповідно до умов цих договорів та контрактів до закінчення строку їх дії.



11. ЕНЕРГЕТИЧНОГО МАРКУВАННЯ ЕЛЕКТРООБЛАДНАННЯ ПОБУТОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

*(Затверджено наказом Держкоменергозбереження
від 28.10.2003 № 118)*

Загальні положення

Технічний регламент з енергетичного маркування електрообладнання побутового призначення (далі – ТР) розроблено з урахуванням того, що:

- раціональне використання енергії є одним з основних шляхів досягнення максимальної ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів і зниження техногенного впливу на навколишнє природне середовище;
- різні моделі електрообладнання побутового призначення для виконання однакових функцій мають різні рівні споживання енергії, тобто різну енергетичну ефективність;
- підвищення енергетичної ефективності електрообладнання побутового призначення, що виробляється в Україні, дозволить зробити це обладнання конкурентоздатним на міжнародному ринку;
- надання точної, суттєвої і порівняльної інформації про конкретні обсяги споживання енергії побутовими електроприладами може схилити вибір громадськості на користь тих приладів, які споживають менше енергії, спонукаючи таким чином виробників уживати заходів для скорочення енергоспоживання приладами, які вони виробляють;
- у підвищенні енергетичної ефективності електрообладнання побутового призначення зацікавлені як користувачі цього обладнання – у зв'язку зі зменшенням оплати за споживання енергії, так і держава в цілому – у зв'язку зі зменшенням загального рівня енергоспоживання, наслідком якого є зменшення шкідливих викидів в атмосферу.

Цей ТР базується на Директиві Ради 92/75/ЄЕС від 22 вересня 1992 року про вказування за допомогою маркування та зазначення стандартної інформації про товар обсягів споживання енергії та інших ресурсів побутовими електроприладами.

Основні терміни та їх визначення

Основні терміни, використані в цьому ТР, вживаються у такому значенні:

- ◆ електрообладнання побутового призначення – електричне обладнання, експлуатацію якого здійснює непідготовлений персонал у побутових умовах, призначене для задоволення побутових потреб;
- ◆ виробник електрообладнання побутового призначення – юридична чи фізична особа – суб'єкт підприємницької діяльності, відповідальна за проектування, виготовлення, пакування та маркування продукції (електрообладнання побутового призначення) незалежно від того, чи виконує зазначені операції сама особа чи виконують від її імені;

◆ постачальник електрообладнання побутового призначення - юридична чи фізична особа – суб'єкт підприємницької діяльності, яка вводить в обіг продукцію (електрообладнання побутового призначення) чи бере у цьому процесі безпосередню участь;

◆ споживач електрообладнання побутового призначення – фізична чи юридична особа, яка має намір придбати чи використовувати електрообладнання побутового призначення;

◆ енергетичне маркування електрообладнання побутового призначення – маркування, що містить інформацію щодо ефективності використання енергії цим типом обладнання;

◆ клас енергетичної ефективності електрообладнання побутового призначення – рівень енергоспоживання обладнання побутового призначення, що характеризує його енергоефективність на стадії експлуатації;

◆ показники енергетичної ефективності електрообладнання побутового призначення (показники енергоефективності) – кількісні характеристики енергетичних властивостей обладнання, що характеризують споживання енергії;

◆ інформаційна енергетична етикетка (далі – ІЕЕ) – форма, яка містить дані щодо основних показників енергоефективності та споживчих характеристик обладнання;

◆ маркувальна енергетична смужка (далі – МЕС) – додаток до інформаційної енергетичної етикетки, що містить гарантовані виробником показники енергоефективності;

◆ правила маркування – система вимог до проведення енергетичного маркування електрообладнання побутового призначення.

Сфера застосування ТР

Перелік електрообладнання побутового призначення, що повинно мати енергетичне маркування:

1. Холодильники, морозильні камери, а також їхні комбінації.
2. Пральні й сушильні машини, а також їхні комбінації.
3. Посудомийні машини.
4. Духовки.
5. Водонагрівачі та пристрої для зберігання гарячої води.
6. Освітлювальні прилади.
7. Кондиціонери повітря.

Основні вимоги

Вимоги цього ТР поширюються на обладнання побутового призначення, що живиться від електричної мережі.

Електрообладнання побутового призначення, на яке поширюється дія цього ТР, повинно мати енергетичне маркування, що являє собою ІЕЕ з указаними класом і показниками енергетичної ефективності електрообладнання.

Класи енергетичної ефективності електрообладнання, вимоги до показників енергетичної ефективності електрообладнання побутового призначення, опис ІЕЕ та МЕС, а також порядок проведення енерге-

тичного маркування електрообладнання побутового призначення встановлюються ДСТУ 4081-2002 «Енергозбереження. Енергетичне маркування електрообладнання побутового призначення. Загальні технічні вимоги».



12. ПІДКЛЮЧЕННЯ ЕЛЕКТРОУСТАНОВОК СПОЖИВАЧІВ ДО СПЕЦІАЛЬНОЇ АВТОМАТИКИ ВІДКЛЮЧЕННЯ НАВАНТАЖЕННЯ (САВН)

*(Затверджено наказ Мінпаливенерго України
від 29.07.2002 № 449)*

Галузь використання

Ці Правила визначають порядок підключення електроустановок споживачів до спеціальної автоматики відключення навантаження (далі – САВН), порядок оперативного вирішення питань підвищення надійності роботи об'єднаної енергетичної системи України (далі – ОЕС України), а також окремих енергорайонів і вузлів навантаження.

Правила визначають взаємодію Національної енергетичної компанії «Укренерго» (далі – НЕК «Укренерго»), її структурних підрозділів (електроенергетичних систем), електропостачальних організацій, а також споживачів електричної енергії при розробленні і застосуванні САВН.

Загальні положення

Застосування САВН передбачається в складі комплексу заходів протиаварійного керування відповідно до вимог статей 5 і 14 Закону України «Про електроенергетику», направлених на збереження цілісності й забезпечення надійного та ефективного функціонування ОЕС України.

САВН призначена для запобігання порушенню режиму роботи ОЕС України чи її окремих енергорайонів, забезпечення надійної та безпечної роботи енергетичних об'єктів під час виробництва, передачі та постачання електричної енергії.

Пристрої САВН застосовуються з метою:

- збереження стійкості паралельної роботи ОЕС України з Єдиною енергетичною системою Росії або приймальної частини енергорайону з іншою частиною ОЕС України в післяаварійному режимі (після аварійного відключення одного з живильних зв'язків);
- забезпечення стійкості вузла навантаження із споживачами, які мають навантаження, що відносяться до особливої групи 1-ї категорії за надійністю електропостачання (запобігання «лавині напруги» у вузлі навантаження) у післяаварійному режимі;

- забезпечення статичної, синхронної динамічної або результативної стійкості під час роботи з недостатніми запасами зі стійкості в передаварійному й післяаварійному режимах для запобігання значним збиткам через тривалі обмеження споживачів або перевитрати палива і гідроресурсів, які неминуче мали б місце під час роботи з нормативними запасами зі стійкості без підключення електроустановок споживачів до САВН;

- ліквідації неприпустимого струмового перевантаження устаткування електричних мереж;

- ліквідації (попередження) технологічних порушень в електроенергетичній системі (неприпустиме зниження рівня частоти або напруги, перевищення допустимих перетоків потужності) шляхом оперативного застосування кнопок (ключів) САВН.

Підключення електроустановок споживачів до САВН

Підключення електроустановок споживачів до САВН необхідно виконувати відповідно до вимог «Правил устройства электроустановок» (пункти 3.3.72; 3.3.73), «Правил технической эксплуатации электрических станций и сетей» (пункти 6.2.9; 6.2.10; 6.3.6; 6.3.7), «Правил технической эксплуатации электроустановок потребителей» (пункт 2.11.1), «Сборника руководящих материалов Главтехуправления Минэнерго СССР» (ч. 1, пункту 3.1.5), інструкції «Ликвидация аварий и нарушений режима на энергопредприятиях и в энергообъединениях» та інструкції про складання і застосування графіків обмеження та аварійного відключення споживачів, а також застосування протиаварійних систем зниження електроспоживання.

Підставою для підключення електроустановок споживачів до САВН є проектне обґрунтування, передбачене схемою розвитку ОЕС України, схемою розвитку зони обслуговування електроенергетичної системи, електропередавальної організації чи енерговузла; обґрунтування НЕК «Укренерго» (САВН системного значення) чи електропередавальної організації (САВН місцевого значення), яке визначається за умови можливих аварійних режимів у ОЕС України, у зонах обслуговування електроенергетичної системи чи електропередавальної організації відповідно.

Рішення про застосування САВН оформлюється НЕК «Укренерго» чи електропередавальною організацією залежно від їх оперативної підпорядкованості в ОЕС України.

Відповідно до режимів роботи основної мережі (220 кВ і вище) ОЕС України НЕК «Укренерго» (як правило, за узгодженням з проектною організацією) письмово подає завдання електроенергетичній системі на розроблення САВН системного значення із зазначенням умов спрацювання та обсягів відключення навантаження, а також дає рекомендації з визначення місця встановлення пристроїв САВН і району, де відключатимуть навантаження споживачів. Дані для підготовки рішення про застосування САВН системного значення го-

туються електроенергетичною системою та подаються в НЕК «Укренерго».

Електроенергетична система доводить до електропередавальної організації завдання НЕК «Укренерго» на розроблення САВН системного значення і погоджує з нею перелік конкретних ліній (приєднань) і основних споживачів, електроустановки яких підключатимуться до САВН.

Електропередавальна організація визначає, документально оформлює та доводить до електроенергетичної системи перелік і умови підключення кожного приєднання споживачів до пристроїв САВН системного значення.

Відповідно до режимів роботи розподільних мереж напругою 150 кВ і нижче електропередавальна організація (як правило, за узгодженням з проектною організацією) розробляє САВН місцевого значення, визначає умови спрацювання та обсяги відключення навантаження, визначає місця встановлення пристроїв САВН місцевого значення, а також перелік конкретних ліній (приєднань) та основних споживачів, електроустановки яких підключатимуться до САВН.

Електропередавальні організації інформують електроенергетичні системи про введення в дію САВН місцевого значення із зазначенням умов спрацювання та обсягів відключення навантаження.

Електропередавальна організація документально оформлює і подає до відповідного територіального представництва Державної інспекції з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії (згідно з формою, установленною Держенергонаглядом) та до електроенергетичної системи перелік споживачів 1-ї категорії та особливої групи, електроустановки яких підключені до САВН.

Рішення про застосування САВН системного значення затверджується керівництвом Мінпаливенерго України, а САВН місцевого значення – керівництвом електропередавальної організації.

У рішеннях про застосування САВН повинні зазначатися:

- ◆ перелік пристроїв системної або місцевої автоматики, які використовуються для відключення навантаження споживачів;
- ◆ умови спрацювання САВН системного або місцевого значення;
- ◆ умови оперативного застосування САВН системного або місцевого значення;
- ◆ перелік конкретних ліній (приєднань), які відключаються дією САВН, і обсяги їх навантажень;
- ◆ категорія електроустановок споживачів і допустима тривалість відключення їх приєднань;
- ◆ дані про наявність резервних автономних джерел живлення аварійної броні електроустановок споживачів 1-ї категорії та особливої групи.

Затверджені рішення про застосування САВН у 15-денний термін доводяться до споживачів, електроустановки яких підключені до САВН.

Відповідальність посадових осіб за розроблення і застосування САВН

Електроенергетичні системи, електропередавальні організації та споживачі незалежно від форми власності зобов'язані виконувати:

- завдання НЕК «Укренерго» чи електропередавальної організації на розроблення САВН;

- вимоги затвердженого рішення про застосування САВН.

Керівники, які приймають рішення про застосування САВН, відповідальні за обґрунтованість такого рішення та заданого обсягу відключення навантаження і тривалість дії САВН.

Керівники електропередавальних організацій відповідальні за виконання заданих обсягів відключення навантаження.

Керівники підприємств і організацій, приєднання яких підключені до САВН, відповідальні за фактичне виконання заданих обсягів відключення навантаження, а також за виконання організаційно-технічних заходів щодо запобігання аваріям на своїх об'єктах під час дії САВН з повним або частковим відключенням об'єктів від централізованого електропостачання.

Крім того, вони повинні забезпечувати:

- ◆ безперешкодний допуск у будь-який час доби представників електропередавальної організації або електроенергетичної системи за їх службовими посвідченнями до пристроїв САВН, установлених на території підприємств і організацій споживачів, для здійснення контролю технічного стану САВН, контролю за виконанням заданого обсягу відключення навантаження та дотримання встановлених режимів;

- ◆ збереження пристроїв САВН.

Черговий персонал електроенергетичної системи, електропередавальної організації і підстанції, де міститься пристрій керування САВН, несе відповідальність за своєчасність і точність виконання розпоряджень щодо оперативного застосування САВН, а також за його ефективність (відповідність навантаження, яке відключається, заданим обсягам).

Невиконання споживачем оперативного відключення заданого обсягу навантаження, підключеного до САВН чи переведення його живлення на інші джерела енергопостачальної організації дає останній право на примусове часткове припинення електропостачання споживача, а за неможливості часткового припинення – на обмеження електропостачання до величини аварійної броні. Відповідальність за можливі негативні наслідки такого обмеження покладається на споживача.

Не допускається втручання в дії оперативного персоналу електропередавальної організації при оперативному застосуванні

САВН з боку місцевих органів виконавчої влади. Про кожен такий випадок електропередавальна організація зобов'язана письмово оповістити електроенергетичну систему, НЕК «Укренерго» та Мінпаливенерго України.

Контроль за виконанням вимог цих Правил покладається на Державну інспекцію з експлуатації електричних станцій і мереж та на Державну інспекцію з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії (у частині питань, які стосуються споживачів електричної енергії).

Штрафні санкції за порушення положень цих Правил застосовуються державними інспекторами з експлуатації електричних станцій і мереж та державними інспекторами з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії відповідно до Положення про порядок накладення на суб'єктів господарської діяльності штрафів за порушення законодавства про електроенергетику або інших нормативних документів, затверджених у встановленому порядку.



13. ЕКСПЕРТИЗА ПРИЛАДІВ ОБЛІКУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ У ПОБУТОВИХ СПОЖИВАЧІВ

*(Затверджено наказом Міністерства палива та енергетики України
від 21.06.2003 № 322)*

1. Загальні положення

1.1. Це Положення, розроблене відповідно до Правил користування електричною енергією для населення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 1999 року № 1357, визначає порядок проведення експертизи розрахункових одно- та трифазних індукційних і електронних лічильників електричної енергії (далі – лічильники), які встановлені у побутових споживачів (громадян).

1.2. Застосування цього Положення є обов'язковим для енергопостачальних організацій усіх форм власності та громадян (далі – споживач).

1.3. Експертиза лічильників проводиться у разі:

1.3.1. Повної зупинки або нестійкої роботи лічильника.

1.3.2. Наявності ознак порушення пломб чи підробки відтиску тавра територіального органу Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики (далі – Держспоживстандарт) або енергопостачальника, втручання в лічильний механізм.

1.3.3. Зовнішнього пошкодження корпусу лічильника, тріщин скла чи наявності щілин між склом і кожухом.

1.3.4. Сумніву представника енергопостачальника або споживача (за його заявою) у правильності роботи лічильника.

1.4. Установлення придатності до застосування індукційних лічильників на підставі результатів контролю їхніх метрологічних характеристик (далі - повірка) проводиться згідно з вимогами ГОСТ 8.259-77.

Повірка електронних лічильників (у тому числі багатофункціональних) здійснюється за методиками, які затверджені в установленому Держспоживстандартом порядку.

1.5. Проведення експертизи лічильників електричної енергії здійснюється комісією у складі представників енергопостачальника та територіального органу Держспоживстандарту.

2. Порядок проведення експертизи приладів обліку

2.1. Заяви споживачів щодо зовнішнього пошкодження лічильників електричної енергії, порушення пломб або сумніву в правильності роботи лічильника, а також виявлені представником енергопостачальника ознаки порушень, зазначених у пунктах 1.3.1-1.3.3 Положення, записуються у журналі реєстрації лічильників, що підлягають експертизі (далі – журнал), який прошивається і скріплюється печаткою енергопостачальника. Термін зберігання журналу від дати останнього запису – три роки.

2.2. У разі отримання заяви споживача представник енергопостачальника протягом трьох робочих днів у містах та п'яти робочих днів у сільській місцевості від дати запису заяви в журналі повинен зняти лічильник, опломбувати і направити його на експертизу.

У разі виявлення представником енергопостачальника ознак порушень, наведених у пунктах 1.3.1-1.3.3 Положення, або його сумніву в правильній роботі лічильника такий лічильник також у зазначені терміни підлягає зняттю, опломбуванню і направленню на експертизу.

Зняття та опломбування лічильника, що підлягає експертизі, проводиться у присутності споживача або представника організації, у віданні якої перебуває будинок (у разі встановлення лічильника на сходовій клітці).

Експертиза лічильника, який належить споживачу або за збереження якого він відповідає, здійснюється у присутності споживача (за його бажанням).

2.3. Лічильники, що підлягають експертизі, повинні пломбуватися з використанням пломби, логотип якої містить індивідуальний номер та назву енергопостачальника. Пломба додатково встановлюється у тому самому місці, де встановлена пломба Держспоживстандарту. У разі неможливості встановити пломбу в цьому місці або виявлення

пристосувань для заниження показань лічильника лічильник разом з цими пристосуваннями пакується в поліетиленовий пакет і опломбовується в присутності споживача або представника організації, у віданні якої перебуває будинок (у разі встановлення лічильника на сходовій клітці).

Енергопостачальник веде прошитий і скріплений своєю печаткою журнал обліку видачі пломб.

2.4. Після зняття і опломбування лічильника електричної енергії представник енергопостачальника складає акт-повідомлення про направлення на експертизу лічильника електроенергії (далі – Акт-повідомлення) у двох або, у разі встановлення лічильника на сходовій клітці, трьох примірниках відповідно до форми, наведеної у додатку 1[♦] (по одному для споживача; організації, у віданні якої перебуває будинок, і енергопостачальника). В Акті-повідомленні вказуються мета експертизи лічильника та причини, що викликали необхідність її проведення, спосіб пломбування, тип пломби та її номер на лічильнику чи пакеті.

2.5. Залежно від місця встановлення лічильника, що підлягає експертизі, Акт-повідомлення підписується представником енергопостачальника та:

- споживачем, якщо лічильник розміщено в квартирі або на іншому об'єкті споживача;
- споживачем або представником організації, у віданні якої перебуває будинок, якщо лічильник встановлено на сходовій клітці.

У випадку відмови споживача або представника організації, у віданні якої перебуває будинок (у разі встановлення лічильника на сходовій клітці), від підпису в Акті-повідомленні про це робиться відповідний запис.

2.6. Лічильник, що підлягає експертизі, разом з пристосуваннями для заниження показань лічильника (при їх наявності) доставляється на місце її проведення представником енергопостачальника або споживачем за усною домовленістю сторін.

У разі втрати споживачем лічильника або порушення пломби, зазначеної у п. 2.3 Положення, експертиза лічильника не проводиться.

2.7. Протягом трьох робочих днів у містах та п'яти робочих днів у сільській місцевості від дати запису заяви споживача в журналі на його місце встановлюється інший, повірений та опломбований Держспоживстандартом, з аналогічними або кращими технічними характеристиками, що документально оформляється енергопостачальником для подальшого проведення розрахунків із споживачем.

♦ Додатки не наведені

2.8. Експертиза лічильника за умови цілісності пломби проводиться комісією протягом 20 днів з дати зняття лічильника.

У разі звернення споживача до енергопостачальника для проведення експертизи лічильника з причини сумніву в правильності його роботи експертиза проводиться протягом 20 днів після оплати споживачем вартості робіт, пов'язаних з проведенням експертизи лічильника. У разі несплати споживачем витрат, пов'язаних з проведенням експертизи протягом 7 днів від дати подання заяви, йому надсилається лист, у якому пропонується протягом 10 календарних днів оплатити рахунок, що додається до листа. У разі несплати рахунку, експертиза лічильника не проводиться.

2.9. За результатами експертизи складається акт проведення експертизи лічильника електроенергії (далі – Акт експертизи) у трьох або, у разі встановлення лічильника на сходовій клітці, чотирьох примірниках відповідно до форми, наведеної у додатку 2 (по одному для споживача; організації, у віданні якої перебуває будинок; енергопостачальника і Держспоживстандарту).

Акт експертизи підписується всіма членами комісії, а також споживачем (за його присутності). У разі відмови від підпису будь-якого з членів комісії чи споживача в Акті експертизи про це робиться відповідний запис.

3. Відшкодування витрат на проведення експертизи приладів обліку

3.1. Вартість робіт, пов'язаних з проведенням експертизи лічильника, складається з вартості робіт енергопостачальника та вартості повірки.

Вартість робіт енергопостачальника (зняття лічильника, його ремонт, позапланове встановлення відремонтованого або нового лічильника) визначається нормативними документами енергопостачальника.

Вартість повірки лічильника встановлюється відповідно до Методики визначення вартості метрологічних робіт, затвердженої наказом Держстандарту України від 24.12.2001 № 632.

3.2. У разі висновку комісії, що пошкодження або неправильна робота лічильника сталася з вини споживача, він відшкодовує вартість робіт, пов'язаних з проведенням експертизи.

У разі підтвердження висновками комісії сумніву споживача щодо неправильності роботи лічильника електричної енергії, у тому числі в разі простроченого терміну його повірки, енергопостачальник повертає йому всі витрати на виконання робіт, пов'язаних з проведенням експертизи.

3.3. Якщо за результатами експертизи встановлено, що незадовільна робота лічильника спричинена невідповідністю параметрів якості електричної енергії та регламенту експлуатації лічильника вимогам нормативно-технічних документів, то оплата

робіт, пов'язаних з проведенням експертизи, здійснюється за рахунок енергопостачальника, а якщо неналежними умовами зберігання — організацією, яка відповідає за збереження лічильника (у разі встановлення лічильника на сходовій клітці).

4. Вирішення спірних питань

4.1. У разі незгоди споживача з висновками комісії він має право вирішувати спірні питання в установленому законодавством порядку. У цьому випадку перевірений лічильник з пристосуваннями заниження показань електричної енергії (при їх наявності) пломбується відповідно до п. 2.3 Положення і зберігається в енергопостачальника до кінцевого вирішення спірних питань.



14. МІЖГАЛУЗЕВІ НОРМИ ПИТОМИХ ВИТРАТ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ ДЕРЕВООБРОБКИ

(Затверджено наказом Державного комітету України з енергозбереження від 05.07.99 № 58)

На виконання постанови Кабінету Міністрів країни від 15 липня 1997 року № 786 «Про порядок нормування питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів у суспільному виробництві» Держкоменергозбереження затверджені та введені в дію з 1 вересня 1999 року міжгалузеві норми питомих витрат електроенергії на виробництво продукції деревообробки, розроблені Українським науково-дослідним інститутом механічної обробки деревини.

Міжгалузеві норми питомих витрат електроенергії на виробництво продукції деревообробки

Найменування продукції	Одиниця виміру	Питомі витрати, квт.г на одиницю
1. Меблі	грн.	0,400
2. Деревностружкові плити	куб.м	161,4
3. Деревноволокнисті плити	кв.м	1,8
4. Піломатеріали	куб.м	20,2
5. Шпон струганий	кв.м	0,23
6. Паркет штучний	кв.м	3,6
7. Фанера клеєна	куб.м	92,2



ДОДАТКИ

1. ЄВРОПЕЙСЬКА ЕНЕРГЕТИЧНА ХАРТІЯ (Заключний документ Гаазької конференції з Європейської енергетичної хартії)

Представники Австралії, Австрії, Азербайджану, Албанії, Білорусі, Бельгії, Болгарії, Вірменії, Греції, Грузії, Данії, Європейського співтовариства, Ірландії, Ісландії, Іспанії, Італії, Казахстану, Канади, Кіпру, Киргизстану, Латвії, Литви, Ліхтенштейну, Люксембургу, Мальти, Міждержавного економічного комітету, Молдови, Нідерландів, Норвегії, Польщі, Португалії, Російської Федерації, Румунії, Сполученого Королівства, Сполучених Штатів Америки, Таджикистану, Туркменистану, Туреччини, Угорщини, Узбекистану, України, Федеративної Республіки Німеччина, Фінляндії, Франції, Чехословаччини, Швейцарії, Швеції, Естонії, Югославії та Японії зібралися в Гаазі, Нідерланди, 16 - 17 грудня 1991 року з тим, щоб прийняти Європейську енергетичну хартію.

Конференцію відкрив і закрив міністр економіки Нідерландів.

На відкритті Конференції була присутня Її Величність Королева Нідерландів Беатрикс.

Перед учасниками Конференції виступили прем'єр-міністр Нідерландів і член Комісії Європейських співтовариств, який відає питаннями енергетики. У ході Конференції були отримані внески і зроблені заяви делегатами Сторін, що підписали цей документ.

Сповнені рішучості цілком реалізувати результати Конференції, представники Сторін, що підписали цей документ, прийняли такий текст Європейської енергетичної хартії:

Європейська енергетична хартія

Представники Сторін, що підписали цей документ, які зустрілися в Гаазі 16-17 грудня 1991 року, беручи до уваги Паризьку хартію для нової Європи, підписану в Парижі 21 листопада 1991 року на зустрічі на вищому рівні Наради з безпеки і співробітництва в Європі (НБСЄ), з огляду на прийнятий у Бонні 11 квітня 1990 року документ Конференції НБСЄ з економічного співробітництва в Європі, враховуючи прийняту 17 липня 1991 року Заяву Лондонської економічної зустрічі на вищому рівні, беручи до уваги доповідь про висновки і рекомендації Софійської зустрічі НБСЄ щодо захисту навколишнього середовища від 3 листопада 1989 року, а також її подальші кроки, беручи до уваги Угоду про заснування Європейського банку реконструкції і розвитку, підписану в Парижі 29 травня 1990 року, бажаючи урочисто оформити це нове прагнення до загальноєвропейського і глобального співробітництва, яке ґрунтується на взаємній повазі і довірі, сповнені рішучості сприяти розвитку

нової моделі довгострокового енергетичного співробітництва в Європі й у глобальному плані в рамках ринкової економіки та на основі взаємодопомоги і принципу недискримінації, усвідомлюючи, що необхідно враховувати проблеми перебудови і структурних змін, з якими зустрічаються країни Центральної і Східної Європи, а також СРСР, і що бажана участь Сторін, що підписали цей документ, у спільних зусиллях, спрямованих на сприяння орієнтованим на ринкові відносини реформам і модернізації енергетичних галузей в цих країнах, будучи переконаними в тому, що реалізація взаємодоповнюючих можливостей енергетичних галузей у рамках Європи позитивно вплине на світову економіку, переконані в тому, що розширення енергетичного співробітництва між Сторонами, що підписали цей документ, є необхідною умовою економічного прогресу та – у більш широкому плані – соціального розвитку і підвищення якості життя, будучи переконаними в загальній заінтересованості Сторін, що підписали цей документ, у вирішенні проблем енергопостачання, безпеки промислових установок, особливо ядерних об'єктів, і охорони навколишнього середовища, прагнучи вжити додаткових заходів з метою забезпечення надійності енергопостачання й ефективного управління ресурсами та їх використанням, а також повної реалізації потенційних можливостей для поліпшення навколишнього середовища при просуванні до сталого розвитку, будучи переконаними в першорядній важливості створення ефективних енергетичних систем в галузі виробництва, перетворення, транспортування, розподілу і використання енергії в інтересах надійності енергопостачання й охорони навколишнього середовища, визнаючи державний суверенітет і суверенні права на енергетичні ресурси, будучи переконаними в підтримці з боку Європейського співтовариства, особливо шляхом завершення створення внутрішнього енергетичного ринку, усвідомлюючи зобов'язання за основними відповідними багатосторонніми угодами, наявність міжнародного співробітництва з широкого кола питань енергетики й активну діяльність існуючих міжнародних організацій в галузі енергетики та висловлюючи готовність цілком використати експертний потенціал цих організацій в інтересах сприяння досягненню цілей Хартії, визнаючи роль підприємців, що здійснюють свою діяльність у відкритих і справедливих правових рамках, у справі сприяння розвитку співробітництва відповідно до Хартії, сповнені рішучості встановити більш тісні взаємовигідні торгові відносини і сприяти інвестиціям в галузі енергетики, будучи переконаними у важливості сприяння вільному переміщенню енергетичних продуктів і розвитку ефективної міжнародної енергетичної інфраструктури з тим, щоб сприяти торгівлі в галузі енергетики, яка ґрунтується на ринкових відносинах, усвідомлюючи необхідність сприяння розвитку технологічного

співробітництва між Сторонами, що підписали цей документ, стверджуючи, що політика Сторін, які підписали цей документ, в галузі енергетики продиктована спільними інтересами всіх цих країн і що вона повинна здійснюватися відповідно до викладених нижче принципів, підтверджуючи, нарешті, свою готовність вживати відповідних заходів і втілювати в життя викладені нижче принципи, прийняли наступну декларацію, що є Європейською енергетичною хартією.

Розділ I: Цілі

Сторони, що підписали цей документ, прагнуть, на прийнятній з економічної точки зору основі, підвищити надійність енергопостачання й у максимальному ступені забезпечити ефективність виробництва, перетворення, транспортування, розподілу та використання енергії з тим, щоб підвищувати рівень безпеки та зводити до мінімуму проблеми навколишнього середовища.

У рамках державного суверенітету і суверенних прав на енергетичні ресурси й у дусі політичного й економічного співробітництва вони зобов'язуються сприяти розвитку ефективного енергетичного ринку у всій Європі і краще функціонуючого глобального ринку, в обох випадках на основі принципу недискримінації й орієнтованого на ринок ціноутворення, враховуючи належним чином занепокоєння в галузі навколишнього середовища.

Вони сповнені рішучості створювати обстановку, сприятливу для функціонування підприємств і для притоку інвестицій і технологій, шляхом впровадження ринкових принципів у галузі енергетики.

З цією метою та відповідно до цих принципів вони будуть вживати заходів у таких галузях:

1. Розвиток торгівлі в галузі енергетики відповідно до основних багатосторонніх угод, таких як ГАТТ, пов'язаних з ним документів, а також до зобов'язань і домовленостей по ядерному нерозповсюдженню, яке буде здійснюватися шляхом:

- відкритого і конкурентного ринку енергетичних продуктів, матеріалів, устаткування і послуг;
- доступу до енергетичних ресурсів, їх розвідування і розробки на комерційній основі;
- доступу до місцевих і міжнародних ринків;
- усунення технічних, адміністративних й інших перешкод на шляху торгівлі енергією і відповідним устаткуванням, технологіями і послугами, пов'язаними з енергією;
- проведення промисловістю модернізації, відновлення і раціоналізації послуг і установок, пов'язаних з виробництвом, перетворенням, транспортуванням, розподілом і використанням енергії;
- сприяння розвитку й об'єднанню енергопередавальних інфраструктур;

- сприяння найкращому доступу до капіталу, особливо за посередництвом відповідних існуючих фінансових інститутів;
- полегшення доступу до транспортної інфраструктури з метою міжнародного транзиту відповідно до цілей Хартії, наведених у першому абзаці цього розділу;
- доступу на комерційних умовах до технологій, застосовуваних в галузі розвідування, розробки і використання енергетичних ресурсів.

2. Співробітництво в галузі енергетики, що буде охоплювати:

- ◆ координацію енергетичної політики в тій мірі, в якій це необхідно для сприяння здійсненню цілей Хартії;
- ◆ взаємний доступ до технічної й економічної інформації, сумісний з правами власності;
- ◆ створення стабільних і відкритих правових рамок, що забезпечують умови для розробки енергетичних ресурсів;
- ◆ координацію, та в необхідних випадках, узгодження принципів і орієнтирів високого рівня в галузі техніки безпеки щодо енергетичної продукції та її транспортування, а також щодо енергетичних установок;
- ◆ обмін технологічною інформацією і «ноу-хау» в енергетичній та екологічній галузях, включаючи навчання;
- ◆ наукові дослідження, технологічні розробки і демонстраційні проекти.

3. Енергетична ефективність і охорона навколишнього середовища, що буде означати:

- створення механізмів і умов, що дозволяють використовувати енергію максимально ощадливо й ефективно, включаючи, у необхідних випадках, регулюючі інструменти, основані на ринкових відносинах;
- заохочення сполучення джерел енергії, спрямованого на зведення до мінімуму негативних екологічних наслідків рентабельним шляхом, за допомогою:
 - i) орієнтованих на ринок цін на енергію, які повніше відбивають екологічні витрати і вигоди;
 - ii) ефективних і скоординованих заходів, пов'язаних з енергетичною політикою;
 - iii) використання нових і поновлюваних джерел енергії і чистих технологій;
- досягнення і підтримку високого рівня ядерної безпеки і забезпечення ефективного співробітництва в цій галузі.

Розділ II: Порядок здійснення

Для досягнення вищевикладених цілей Сторони, що підписали цей документ, у рамках державного суверенітету і суверенних прав на енергетичні ресурси, розпочнуть скоординовані дії по забезпеченню

більшої узгодженості їхньої енергетичної політики, яка повинна ґрунтуватися на принципі недискримінації і на орієнтованому на ринок ціноутворенні, враховуючи належним чином занепокоєність в галузі навколишнього середовища.

Вони підкреслюють, що потрібні практичні кроки по визначенню енергетичної політики з метою активізації співробітництва в даній галузі, а також наголошують на важливості регулярного обміну думками щодо заходів, які вживаються, цілком використовуючи досвід, накопичений у даній галузі існуючими міжнародними організаціями та установами.

Сторони, які підписали цей документ, визнають, що може з'явитися потреба доповнювати комерційні форми співробітництва міжурядовим співробітництвом, особливо в галузі розробки енергетичної політики й аналізу, а також у галузях, які є суттєво важливими, але не підходять для фінансування приватним капіталом.

Вони зобов'язуються прагнути до створення більш широкого європейського енергетичного ринку і підвищення ефективності функціонування глобального енергетичного ринку спільними або скоординованими діями відповідно до Хартії в таких галузях:

- ◆ доступ до енергетичних ресурсів і їх розробки;
- ◆ доступ до ринків;
- ◆ лібералізація торгівлі в галузі енергетики;
- ◆ стимулювання і захист інвестицій;
- ◆ принципи й орієнтири в галузі техніки безпеки;
- ◆ наукові дослідження, технологічні розробки, нововведення та їх поширення;
- ◆ енергетична ефективність і охорона навколишнього середовища;
- ◆ освіта і навчання.

Здійснюючи ці спільні або скоординовані дії, вони зобов'язуються заохочувати приватну ініціативу, цілком використовувати потенційні можливості підприємств, установ і всіх наявних джерел фінансування, а також сприяти співробітництву між такими підприємствами або установами різних країн, діючи на основі ринкових принципів.

Сторони, що підписали цей документ, будуть забезпечувати дотримання міжнародних норм в галузі охорони промислової, комерційної й інтелектуальної власності.

1. Доступ до енергетичних ресурсів і їх розробки

Оскільки ефективна розробка енергетичних ресурсів є неодмінною умовою для досягнення цілей Хартії, Сторони, що підписали цей документ, зобов'язуються полегшувати для заінтересованих операторів-розробників доступ до ресурсів і їх розробки.

З цією метою вони будуть забезпечувати умови для того, щоб норми, що стосуються розвідування, розробки і придбання ресурсів, були вільно доступними і мали відкритий характер; вони визнають необхідність розробки таких норм, якщо вони ще не існують, і вжиття всіх необхідних заходів для координації своїх дій у цій галузі.

З метою полегшення розробки ресурсів і їх диверсифікації Сторони, що підписали цей документ, зобов'язуються утримуватися від нав'язування операторам-розробникам дискримінаційних норм, особливо таких, що регулюють права власності на ресурси, умови внутрішнього функціонування компаній та оподаткування.

2. Доступ до ринків

Сторони, що підписали цей документ, будуть рішуче сприяти доступу до місцевих і міжнародних ринків енергетичних продуктів для здійснення цілей Хартії. Такий доступ до ринків повинен враховувати необхідність полегшення дії ринкових чинників і стимулювання конкуренції.

3. Лібералізація торгівлі в галузі енергетики

Для розвитку і диверсифікації торгівлі в галузі енергетики Сторони, що підписали цей документ, зобов'язуються послідовно усувати перешкоди на шляху такої взаємної торгівлі енергетичними продуктами, устаткуванням і послугами таким чином, щоб це було сумісно з положеннями ГАТТ, пов'язаними з ним документами та зобов'язаннями і домовленостями щодо ядерного нерозповсюдження.

Сторони, які підписали цей документ, визнають, що транзит енергетичних продуктів через їхню територію є найважливішою умовою для лібералізації торгівлі енергетичними продуктами. Транзит повинен здійснюватися на умовах, що забезпечують рентабельність і обґрунтовані з точки зору екології.

Вони підкреслюють важливість розвитку міжнародних комерційних енергопередавальних систем, приділяючи особливу увагу електроенергії та природному газу і визнаючи значення довгострокових комерційних зобов'язань. З цією метою вони будуть забезпечувати сумісність технічних вимог, що регулюють створення і функціонування таких систем, особливо щодо стабільності електричних систем.

4. Стимулювання і захист інвестицій

З метою стимулювання міжнародного руху інвестицій Сторони, що підписали цей документ, будуть забезпечувати на рівні держави створення стабільних і таких, що носять відкритий характер, правових рамок для іноземних інвестицій відповідно до існуючих міжнародних норм і правил з питань інвестицій і торгівлі.

Вони заявляють про важливість того, щоб держави, які підписали цей документ, уклали і ратифікували угоди про

стимулювання і захист інвестицій, які мають юридично зобов'язуючий характер, забезпечують високий рівень правової захищеності і дозволяють використовувати системи гарантії інвестиційного ризику.

Крім того, Сторони, що підписали цей документ, будуть гарантувати право на репатріацію прибутку або інших платежів, пов'язаних з інвестиціями, і на придбання або використання необхідної конвертованої валюти.

Вони також визнають важливість уникнення подвійного оподаткування з метою заохочення приватних інвестицій.

5. Принципи й орієнтири в галузі техніки безпеки

Відповідно до основних багатосторонніх угод Сторони, що підписали цей документ, будуть:

- застосовувати принципи й орієнтири в галузі техніки безпеки, спрямовані на досягнення і/або підтримку високих рівнів в галузі безпеки, особливо ядерної, та в охороні здоров'я і навколишнього середовища;
- розробляти такі відповідні принципи й орієнтири в галузі техніки безпеки і/або домовлятися про взаємне визнання їх принципів і орієнтирів у галузі техніки безпеки.

6. Наукові дослідження, технологічні розробки, нововведення і їхнє поширення

Сторони, що підписали цей документ, зобов'язуються сприяти обміну технологіями, а також співробітництву в галузі технологічних розробок і нововведень у сфері виробництва, перетворення, транспортування, розподілу й ефективного і «чистого» використання енергії таким чином, щоб це відповідало зобов'язанням і домовленостям щодо ядерного нерозповсюдження. З цією метою вони будуть заохочувати кооперування зусиль у таких галузях:

- ◆ науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи;
- ◆ експериментальні або демонстраційні проекти;
- ◆ застосування технологічних нововведень;
- ◆ поширення й обмін «ноу-хау» та інформацією про технології.

7. Енергетична ефективність і охорона навколишнього середовища

Сторони, які підписали цей документ, згодні з тим, що потрібне співробітництво в галузі ефективного використання енергії і пов'язаної з енергетикою охорони навколишнього середовища. Таке співробітництво могло б включати:

- забезпечення, рентабельним чином, узгодженості між відповідними енергетичною політикою та угодами і конвенціями в галузі охорони навколишнього середовища;
- забезпечення формування орієнтованих на ринок цін, включаючи більш повний відбиток екологічних витрат і вигод;

- використання відкритих і справедливих інструментів, які ґрунтуються на ринкових чинниках і спрямовані на досягнення поставлених в галузі енергетики завдань і пом'якшення екологічних проблем;
- створення спільних умов для обміну «ноу-хау» в галузі екологічно обґрунтованих енергетичних технологій і ефективного використання енергії;
- створення спільних умов для рентабельності капіталовкладень у проекти, пов'язані з підвищенням енергетичної ефективності.

8. Освіта і навчання

Сторони, що підписали цей документ, визнаючи роль промисловості в наданні сприяння фаховій освіті і навчанню кадрів у галузі енергетики, зобов'язуються співробітничати в такій діяльності, включаючи:

- ◆ фахову освіту;
- ◆ фахове навчання;
- ◆ суспільну інформацію в галузі енергетичної ефективності.

Розділ III: Конкретні угоди

Сторони, що підписали цей документ, зобов'язуються дотримуватися цілей і принципів Хартії та здійснювати і розширювати їхнє співробітництво якомога швидше шляхом добросовісних переговорів з метою вироблення Основної угоди і Протоколів.

Галузі співробітництва могли б включати:

- питання горизонтального й організаційного характеру;
- енергетичну ефективність, включаючи охорону навколишнього середовища;
- розвідування, видобуток, виробництво, транспортування і використання нафти і нафтопродуктів, а також модернізацію нафтопереробних заводів;
- розвідування, видобуток і використання природного газу, об'єднання газопровідних систем і транспортування газу по трубопроводах високого тиску;
- усі аспекти ядерного паливного циклу, включаючи підвищення безпеки в цьому секторі;
- модернізацію електростанцій, об'єднання енергосистем і передачу електроенергії по лініях високої напруги; усі аспекти вугільного циклу, включаючи технології «чистого вугілля»;
- освоєння поновлюваних джерел енергії;
- передачу технологій і сприяння нововведенням;
- співробітництво в боротьбі з наслідками великих аварій або інших подій в енергетичному секторі з транскордонними наслідками.

Сторони, що підписали цей документ, розглянуть, у виняткових випадках, можливість домовленостей щодо перехідного періоду. Вони, особливо, беруть до уваги специфічні умови, в яких знаходяться

деякі держави Центральної і Східної Європи і СРСР, а також їхню потребу в пристосуванні своїх економік до ринкової системи і визнають можливість поетапного переходу в цих країнах до здійснення тих конкретних положень Хартії, Основної угоди й пов'язаних з ними Протоколів, що їх вони, в силу об'єктивних причин, не в змозі здійснювати негайно і цілком.

Конкретні домовленості щодо переходу до повного дотримання положень Хартії, розроблених в Основній угоді і Протоколах, будуть предметом переговорів кожної Сторони, що запитує про перехідний статус, і просування в напрямку повного дотримання буде підлягати періодичному розгляду.

Розділ IV: Заключні положення

Сторони, що підписали цей документ, звертаються до уряду Нідерландів, виконуючому обов'язки голови Ради Європейських співтовариств, з проханням направити Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй текст Європейської енергетичної хартії, що не підлягає реєстрації на підставі статті 102 Статуту Організації Об'єднаних Націй. При прийнятті Європейської енергетичної хартії міністри або їхні представники відзначають, що було досягнуто таке розуміння:

Представники Сторін, що підписали цей документ, розуміють, що в контексті Європейської енергетичної хартії принцип недискримінації означає режим найбільшого сприяння як мінімальну норму. Про національний режим можна буде домовитися в положеннях Основної угоди і/або Протоколів.

Оригінал цього Заключного документа, складений англійською, іспанською, італійською, німецькою, російською і французькою мовами, буде переданий уряду Королівства Нідерландів, який буде зберігати його у своїх архівах. Кожна зі Сторін, що підписали цей документ, отримає від уряду Королівства Нідерландів засвідчену копію Заключного документа.



2. ПРОИЗВОДСТВО И ПОТРЕБЛЕНИЕ ЭНЕРГИИ В ЕС-25

Производство электроэнергии

Электричество	Установленные мощности (МВт)	Генерация (TWh) тераватт час	Объем
Тепловая	407709	Уголь	936,72
Ядерная	132985	Нефть	142,81
Гидро-	131440	Газ	631,85

Ветер	33566	Ядерная	986,1
Всего	706396	Всего	3179,16

Источник: European Commission Directorate-General for Energy and Transport 2006

Потребление энергии в ЕС-25 (млн. т. нефтяного эквивалента)

<i>Потребление</i>	<i>Объем</i>
Всего	1726,03
Твердое топливо	314,38
Нефть	646,85
Газ	408,08
Ядерная энергетика	251,16
Энергия из возобновляемых источников	103,4
Другие	2,16
<i>Собственное производство</i>	
Всего	888,17
Твердое топливо	196,64
Нефть	145,12
Газ	189,39
Ядерная энергетика	251,16
Энергия из возобновляемых источников	103,11
Другие	2,74
<i>Чистый импорт</i>	
Всего	875,47
Твердое топливо	111,3
Нефть	547,29
Газ	216,16
Электроэнергия	0,41
Энергия из возобновляемых источников	0,3

Энергетический сектор ЕС

<i>Конечное потребление энергии</i>	<i>Объем, млн. т. нефт. экв.</i>
Промышленность	317,18
Транспорт	344,38
Домашние хозяйства	300,53
Торговля	129
Другие	1131,56

<i>По видам топлива</i>	
Твердое топливо	51,16
Нефть	476,43
Газ	275,17
Электричество	224,55
Энергия из возобновляемых источников	48,16
Другие	56,1

Источник: European Commission Directorate-General for Energy and Transport 2006



ЛІТЕРАТУРА

1. Зеркалов Д.В. Довідник споживача нафтопродуктів. К.: Наук. світ, 2000. – 196 с.
2. Зеркалов Д.В. Експлуатація котельних установок: Довідник. – К.: Техніка, 1992. – 144 с.
3. Зеркалов Д.В. Экономия нефтепродуктов. Справочное пособие. – М.: Недра, 1990. – 191 с.
4. Зеркалов Д.В. Довідник залізничника. Книга п'ята. Економіка. – К.: Основа, 2005. – 652 с.
5. Зеркалов Д.В. Довідник залізничника. Книга шоста. Енергозбереження. – К.: Основа, 2005. – 786 с.
6. Зеркалов Д.В. Екологізація енергоспоживання. Монографія. – К.: ТОВ «Міжнар. фін. агенція», 1998. – 273 с.
7. Зеркалов Д.В. Екологічне використання нафтопродуктів. Навчальний посібник. – К.: Інтелект, 1999. – 163 с.
8. Зеркалов Д.В. Економія нафтопродуктів. Довідник. – К.: ТОВ «Міжнар. фін. агенція», 1997. – 197 с.
9. Інструкція з нормування витрат тепла і палива для стаціонарних установок залізничного транспорту (поагрегатний і укрупнений методи розрахунку). Укрзалізниця. 2003. – 154 с.
10. Колосюк Д.С., Зеркалов Д.В. Експлуатаційні матеріали: Підручник. 2-ге видання, доповнене. – К.: Арістей, 2005. – 241 с.
11. Шпак О.Г. Нафта і нафтопродукти. – К.: Янсон-К, 2000. – 370 с.
12. Закони, постанови КМУ, накази Мінтопенерго, Держенергозбереження, НКРЕ, міністерств і відомств.



ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Реалізація Енергетичної стратегії.....	13
2. Стратегія розвитку електроенергетичної галузі.....	17
3. Національна комісія регулювання електроенергетики України.....	39
4. Правила користування електричною енергією.....	44
5. Видача ліцензій Національною комісією регулювання електроенергетики на здійснення окремих видів підприємницької діяльності.....	106
6. Умови та Правила здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами.....	117
7. Умови та правила здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом.....	131
8. Обчислення плати за перетікання реактивної електроенергії між електропередавальною організацією та її споживачами.....	144
9. Практичні методи оцінки ефективності заходів щодо економії електроенергії.....	145
10. Передача електроенергії шляхом використання спеціальних технічних схем.....	151
11. Енергетичного маркування електрообладнання побутового призначення.....	153
12. Підключення електроустановок споживачів до спеціальної автоматики відключення навантаження (САВН).....	156
13. Експертиза приладів обліку електричної енергії у побутових споживачів.....	159
14. Міжгалузеві норми питомих витрат електроенергії на виробництво продукції деревообробки.....	163
Додатки.....	164
1. Європейська Енергетична Хартія	
2. Производство и потребление энергии в ЕС-25	

Література



Довідкове видання

Навчальне електронне видання
комбінованого використання.
Можна використовувати в локальному та мережевому режимах.

Системні вимоги:
процесор Pentium; 512 Mb RAM;
Windows 98/2000/XP; Acrobat Reader 7.0.

Один електронний оптичний диск (CD-ROM);
супровідна документація.
Обсяг даних 1 Мб. Тираж 100 пр. Зак. 6-38

Видавництво ТОВ „Основа”, вул. Жилянська, 87/30,
м. Київ, 01032
тел.: (044) 239-38-95, 239-38-96

Свідотство суб'єкта видавничої справи
ДК № 1982 від 21.10.2004 р.

Зеркалов Д. В. Використання електроенергії.